
III. Informacinė dalis

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO PRAKTIKOS, TAIKANT TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ IŠ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NORMAS, APIBENDRINIMAS

Turinys

588	Įžanga
590	I. TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ TEISINIAI PAGRINDAI
596	II. TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ IŠ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO TIKSLAS IR TAIKYMO APIMTIS
597	II.1. Įstatymo tikslas
598	II.2. Įstatymo taikymo apimtis
612	III. ĮSTAIGŲ PAREIGA INFORMUOTI APIE SAVO VEIKLĄ
617	IV. PRIVAČIOS INFORMACIJOS TEIKIMAS
621	IV.1. Privачios informacijos samprata
625	IV.2. Teisės gauti privačią informaciją įgyvendinimas
628	V. PRAŠYMŲ SUTEIKTI INFORMACIJĄ PATEIKIMAS IR NAGRINĖJIMAS
629	V.1. Prašymo pateikimas
632	V.2. Prašymo nagrinėjimas
633	VI. INFORMACIJOS TEIKIMAS
635	VI.1. Informacijos teikimo principai
638	VI.2. Informacijos pateikimo terminai ir reikalavimai
640	VI.3. Informacijos pateikimo forma ir būdas
642	VI.4. Atlyginimas už informacijos teikimą
643	VI.5. Atsisakymas teikti informaciją
650	VII. BYLŲ NAGRINĖJIMO ADMINISTRACINIAME TEISME YPATUMAI

Įžanga

Šiuo metu ypač didelis dėmesys skiriamas teisei į informaciją, kadangi teisė gauti informaciją yra viena pamatinių demokratijos sąlygų – ši demokratinės kontrolės ir priežiūros priemonė suteikia galimybę visuomenei pilnavertiškai dalyvauti valstybės reikaluose. Tinkamas teisės gauti informaciją įgyvendinimas turėtų asmeniui padėti realizuoti ir kitas teises, tarp jų – ir socialines, ekonomines, kultūrines, taip pat užtikrinti valstybės ir savivaldybių valdymo viešumą, didinti skaidrumą ir atskaitomybę, sudaryti galimybes visuomenei įvertinti, kaip valstybės ir savivaldybės institucijos vykdo savo funkcijas. Kaip pažymima Jungtinių Tautų jungtinėje deklaracijoje dėl saviraiškos laisvės, viešosios institucijos, nacionalinės ir tarptautinės, turi informaciją ne sau, tačiau visuomenės vardu, ir jos turėtų, išskyrus tik ribotas išimtis, suteikti prieigą prie šios informacijos¹.

Vienas iš veiksmingo teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ar įstaigų įgyvendinimo tikslų – siekis, kad institucijų darbas būtų kuo atviresnis. Atvirumas leidžia piliečiams artimiau dalyvauti sprendimų priėmimo procese bei garantuoja didesnę valdymo teisėtumą ir veiksmingumą bei aukštesnę atskaitomybės piliečiui mastą demokratinėje sistemoje. Atvirumas padeda stiprinti demokratijos principus ir pagarbą pagrindinėms teisėms². Taigi kiekviena valstybės institucija turėtų imtis visų reikiamų priemonių informuoti suinteresuotą visuomenę ar jos narius jai rūpimais klausimais. Be to, teisės gauti informaciją įgyvendinimas neatsiejamas nuo gero administravimo principo užtikrinimo³. Šiame kontekste taip pat pažymėtina, jog siekiant padaryti visuomenės teisę gauti informaciją kaip galima veiksmingesne, neturėtų būti pamirštama apsaugoti kitus valstybės, visuomenės ar individualius interesus, tokius, kaip visuomenės saugumas, valstybės, tarnybos, komercinė, profesinė paslaptis, individo privatumas ir neliečiamumas ir kt.

Siekiant užtikrinti asmenims teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, 2000 m. sausio 11 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, kuris nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką, reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją asmenims bei sudaro palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams.

Atsižvelgus į tai, kad teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įgyvendinimo klausimas tampa vis aktualesnis, o tokio pobūdžio ginčų administraciniuose teismuose kiekis nemažėja, tikslinga apžvelgti ir apibendrinti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką taikant Lietuvos Respublikos teisės gauti

-
- 1 Jungtinių Tautų Specialiojo pranešėjo dėl nuomonės ir saviraiškos laisvės, ESBO Atstovo žiniasklaidos laisvei, Amerikos valstybių organizacijos Specialiojo pranešėjo saviraiškos laisvei ir Afrikos komisijos žmonių ir tautų teisėms Specialiojo pranešėjo saviraiškos laisvei jungtinė deklaracija, priimta 2006 m.
 - 2 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais preambulės 2 punktą.
 - 3 Dėl gero administravimo principo taikymo ir aiškinimo rekomenduotina plačiau žr. *Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, taikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo normas* (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 30, 2015 m.).

informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatas. Papildomai į šį apibendrinimą įtraukta teisės gauti informaciją apžvalga platesniame kontekste, t. y. tam tikri teisės gauti informaciją tarptautinio ir Europos Sąjungos teisinio reguliavimo bei teisės gauti informaciją aiškinimo Europos Sąjungos Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje aspektai.

Parengto apibendrinimo dėstymas pasirinktas *inter alia* atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo struktūrą. Apibendrinimą sudaro 7 dalys: 1) teisės gauti informaciją teisiniai pagrindai; 2) teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymo tikslas ir taikymo apimtis; 3) įstaigų pareiga informuoti apie savo veiklą; 4) privačios informacijos teikimas; 5) prašymų suteikti informaciją pateikimas ir nagrinėjimas; 6) informacijos teikimas; 7) bylų nagrinėjimo administraciniame teisme ypatumai.

Parengtam apibendrinimui atrinktos 2000–2015 metų Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme nagrinėtos administracinės bylos, kurios atspindi Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatų aiškinimą ir taikymą.

Atkreiptinas dėmesys, jog parengto apibendrinimo tikslas – apibendrinti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotas taisykles, taikant Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatas. Tačiau parengtu dokumentu nėra siekiama formuoti naujų teisės aiškinimo taisyklių, juolab juo negali būti tiesiogiai remiamasi teisminių ginčų metu. Šiuo aspektu reikia priminti, kad publikuodamas administracinių teismų praktikos apibendrinimus, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra pažymėjęs, jog nesiekia pateikti naujų teisės normų aiškinimo taisyklių, kurios, atsižvelgiant į teisinės valstybės principo turinį, gali būti formuojamos tik nagrinėjant konkrečias bylas. Apibendrinimo tikslas taip pat nėra nurodyti teismams, kaip jie turėtų spręsti vienokias ar kitokias bylas. Šio dokumento tikslas yra pateikti susistemintą administracinių bylų nagrinėjimo praktiką, kuri atspindėtų Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo poziciją sprendžiant ginčus, kilusius asmenims siekiant įgyvendinti teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, supažindinti su vyraujančiomis praktikos šioje srityje tendencijomis. Taip pat šiuo apibendrinimu siekiama supažindinti su teisės gauti viešojo sektoriaus turimą informaciją įgyvendinimu tarptautiniame ir Europos Sąjungos lygmenyje, pateikiant Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bei Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos apžvalgą šiuo aspektu.

I. TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ TEISINIAI PAGRINDAI

Nacionalinis teisinis reguliavimas	Europos Tarybos dokumentai	Europos Sąjungos teisė	Kiti tarptautiniai dokumentai
Konstitucijos 25 straipsnis	Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnis	Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnis	Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 19 straipsnis
Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas	Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnis	Direktyva 2003/98/EB	
Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintos Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės	2009 m. birželio 18 d. Europos Tarybos konvencija dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais (neįsigaliojusi, Lietuvos Respublikos ratifikuota)	Direktyva 2013/37/ES	
Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 6 straipsnis		Specialusis teisinis reguliavimas (Orhuso konvencija ir kt.)	
Lietuvos Respublikos asmens duomenų apsaugos įstatymas			
Specialusis teisinis reguliavimas (Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas ir kt.)			

1. Konstituciniu lygmeniu žmogaus teisę į informacijos gavimą nustato Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – ir **Konstitucija**) 25 straipsnis. Pagal šį straipsnį žmogui neturi būti kliudoma ieškoti, gauti ir skleisti informaciją (2 d.); laisvė gauti ir skleisti informaciją negali būti ribojama kitaip, kaip tik įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai (3 d.); pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį (5 d.). Šios nuostatos neatsiejamos nuo Konstitucijoje įtvirtinto bendrojo principo, numatančio, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Konstitucijos 5 str. 3 d.).

2. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – ir **Konstitucinis Teismas**), aiškindamas minėtas konstitucines nuostatas, nuosekliai nurodo, jog konstitucinė laisvė nekliudomai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją yra vienas iš atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės, demokratinės valstybės pagrindų; Konstitucija garantuoja

ir saugo visuomenės interesą būti informuotai (žr. Konstitucinio Teismo 2002 m. spalio 23 d., 2003 m. kovo 4 d., 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. liepos 8 d., 2005 m. rugsėjo 19 d., 2005 m. rugsėjo 29 d., 2006 m. gruodžio 21 d., 2011 m. lapkričio 17 d. nutarimus). Konstitucinė teisė gauti informaciją – svarbi prielaida įgyvendinti įvairias Konstitucijoje įtvirtintas asmens teises ir laisves (Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, jog žmogaus teisių ir laisvių įgyvendinimas, kitų konstitucinių vertybių užtikrinimas labai priklauso nuo galimybių gauti iš įvairių šaltinių informaciją ir ja naudotis (2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimas). Pavyzdžiui, Konstitucinis Teismas 1995 m. balandžio 20 d. nutarime yra konstatavęs, kad žmogaus teisė turėti savo įsitikinimus turi būti pagrįsta realia galimybe laisvai juos formuoti įvairios informacijos pagrindu, įskaitant teisę nevaržomai gauti informaciją.

Konstitucinis Teismas savo aktuose ne kartą yra konstatavęs, kad informacijos laisvė nėra absoliuti, taip pat kad Konstitucija neleidžia nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuriuo, įstatymais įtvirtinus informacijos laisvės įgyvendinimo garantijas, būtų sudaromos prielaidos pažeisti kitas konstitucines vertybes, jų pusiausvyrą (pvz., Konstitucinio Teismo 2007 m. gegužės 15 d. nutarimas). Konstitucija numato galimybę informacijos laisvę riboti, jei tai būtina apsaugoti žmogaus sveikatai, garbei ir orumui, privačiam gyvenimui, dorovei ar ginti konstitucinei santvarkai, t. y. jeigu informacijos laisvės ribojimais siekiama apsaugoti, apginti Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje nurodytas vertybes, kurių sąrašas (pateiktas Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje), kaip savo 2005 m. rugsėjo 19 d. ir 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimuose yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, negali būti laikomas išsamiu, baigtiniu, taigi neleidžiančiu laisvės gauti ir skleisti informaciją riboti tada, kai reikia apsaugoti kitas, Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalyje *expressis verbis* nepaminėtas, konstitucines vertybes.

Informacijos laisvės ribojimai gali būti nustatomi tik įstatymu, tačiau Konstitucija neužkertą kelio kai kurių su informacijos gavimu ir sklaidimu susijusių santykių reguliuoti ir poįstatyminiais (įstatymų įgyvendinamaisiais) teisės aktais, tačiau jais negalima nustatyti tokio teisinio reguliavimo, kuris nebūtų grindžiamas Konstitucija ir įstatymais arba kuris konkuruotų su įstatymų nustatytuoju (Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d., 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimai).

Iš Konstitucijos kyla ir kiti reikalavimai, kurių privalu paisyti ribojant konstitucinę informacijos laisvę: ribojimai turi būti būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves bei Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; jais neturi būti paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; turi būti laikomasi konstitucinio proporcingumo principo. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad nustatant teisinius apribojimus bei atsakomybę už teisės pažeidimus privalu paisyti protingumo reikalavimo (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2005 m. rugsėjo 29 d. nutarimai).

Šiame kontekste ypač pabrėžtina iš Konstitucijos kylanti pareiga nepažeisti žmogaus teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą (taip pat prisidengiant informacijos laisvę ar visuomenės interesu būti informuotai). Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad asmens teisė į privatumą apima asmeninį, šeimos ir namų gyvenimą, žmogaus fizinę ir psichinę neliečiamybę, garbę ir reputaciją, asmeninių faktų slaptumą, draudimą skelbti gautą ar surinktą konfidencialią informaciją ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d., 2000 m. gegužės 8 d., 2002 m. rugsėjo 19 d., 2002 m. spalio 23 d., 2003 m. kovo 24 d., 2004 m. gruodžio 29 d. nutarimai), taip pat kad savavališkai ir neteisėtai kišantis

į žmogaus privatų gyvenimą kartu yra kėsinamasi į jo garbę bei orumą (Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d., 2000 m. gegužės 8 d. nutarimai) (žr. Konstitucinio Teismo 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimą).

Konstitucinis Teismas, aiškindamas *inter alia* Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalies nuostatas Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad asmuo, kurio konstitucinės teisės ar laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą, kontekste, nurodė, jog asmens konstitucinė teisė kreiptis į teismą dėl to, kad, jo manymu, yra ribojama jo informacijos laisvė, reiškia, jog asmuo turi teisę teisme ginčyti bet kuri viešosios valdžios (jos institucijos, pareigūno) sprendimą, jo manymu, varžantį jo teisę ieškoti, gauti arba skleisti informaciją. Įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi pareigą įstatymu nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris užtikrintų veiksmingą šios teisės teisminį gynimą (žr. Konstitucinio Teismo 2005 m. rugsėjo 19 d. nutarimą).

3. Išsamiai teisiniai santykiai dėl asmens teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų yra reglamentuojami Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme (toliau – ir **Teisės gauti informaciją įstatymas, Įstatymas**). Šio įstatymo 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog šis įstatymas užtikrina asmenims teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką ir reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją asmenims. Teisės gauti informaciją įstatyme yra įgyvendinta tiek Konstitucijos 25 straipsnio 5 dalyje nustatyta teisė gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie asmenį, susijusią su viešojo administravimo funkcijų vykdymu, tiek siekiama sudaryti palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams. Teisės gauti informaciją įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka. Be to, šiuo Įstatymu įgyvendinta 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo.

4. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 5 punkte, kaip viena iš administracinių paslaugų, yra įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos teikimas asmenims. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – ir **LVAT**) yra ne kartą nurodęs, jog asmens prašymas suteikti Viešojo administravimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 1–5 punktuose nustatytas administracines paslaugas nėra susijęs su asmens teisių pažeidimu, dėl to yra nagrinėjamas ne pagal administracinės procedūros taisyklės, nustatytas Viešojo administravimo įstatymo 19–36 straipsniuose, bet pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintas Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklės (toliau – ir **Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklės**) (šiuo aspektu žr., pvz., 2012 m. kovo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶³-1446/2012).

5. Teisė gauti informaciją įtvirtinta ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 6 straipsnis reglamentuoja teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų. Šio straipsnio 1–3 dalyse nustatyta, jog kiekvienas asmuo turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų, kitų biudžetinių įstaigų viešąją informaciją apie jų veiklą, oficialius jų dokumentus (kopijas), taip pat informaciją, kurią minėtos įstaigos turi apie

jį patį. Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos turi informuoti visuomenę apie savo veiklą. Valstybės ir savivaldybių institucijos bei įstaigos privalo Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo bei kitų įstatymų nustatyta tvarka teikti viešąją informaciją, taip pat turimą privačią informaciją, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai privati informacija neteikiama.

6. Su teisės gauti informaciją įgyvendinimu glaudžiai susijusios Lietuvos Respublikos asmens duomenų apsaugos įstatymo nuostatos. Asmens duomenų apsaugos įstatymo tikslas – ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę tvarkant asmens duomenis (1 str. 1 d.). Administraciniams teismams neretai tenka ieškoti pusiausvyros tarp šiuo įstatymu ginamos asmens duomenų apsaugos bei Teisės gauti informaciją įstatymu užtikrinamos teisės gauti informaciją.

7. Teisė gauti informaciją ginama tiek tarptautinių, tiek Europos Sąjungos (toliau – ir ES) teisės aktų. Ši teisė tarptautiniu lygiu iš esmės suprantama kaip saviraiškos laisvės sudėtinė dalis, todėl ir šios teisės apsauga kildinama iš tarptautinių ir Europos Sąjungos teisės aktų nuostatų, ginančių asmens saviraiškos laisvę.

8. Teisė gauti informaciją Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – ir EŽTT) praktikoje yra aiškinama vadovaujantis dviem Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir **Konvencija, EŽTK**) straipsniais, t. y. 10 straipsniu, įtvirtinančiu saviraiškos laisvę, bei 8 straipsniu, reglamentuojančiu teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą.

8.1. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 10 straipsnio („Saviraiškos laisvė“) 1 dalyje įtvirtinta: „Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo nuomonę, *gauti* bei skleisti *informaciją* ir idėjas valdžios institucijų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų.<...>“

8.2. Konvencijos 8 straipsnyje įtvirtinta teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą. Pagal šį straipsnį kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas, būsto neliečiamybė ir susirašinėjimo slaptumas (1 d.). Valstybės institucijos neturi teisės apriboti naudojimosi šiomis teisėmis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus ir, kai tai būtina demokratinėje visuomenėje valstybės saugumo, visuomenės saugos ar šalies ekonominės gerovės interesams, siekiant užkirsti kelią viešos tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, taip pat žmonių sveikatai ar moralei arba kitų asmenų teisėms ir laisvėms apsaugoti (2 d.). Taigi Konvencijos 8 straipsnis tiesiogiai neįtvirtina teisės gauti informaciją, šis straipsnis garantuoja privataus ir šeimos gyvenimo apsaugą.

8.3. Apžvelgiant aktualius Europos Tarybos dokumentus pažymėtina, kad 2012 m. Lietuva ratifikavo 2009 m. birželio 18 d. Europos Tarybos konvenciją dėl teisės susipažinti su oficialiais dokumentais. Ši konvencija šiuo metu yra ratifikuota aštuonių valstybių ir dar nėra įsigaliojusi.⁴ Tai pirmasis privalomas tarptautinis teisinis instrumentas, pripažinsiantis bendrą teisę susipažinti su oficialiais valdžios institucijų dokumentais. Šios teisės ribojimas konvencijoje leidžiamas tik siekiant apsaugoti tam tikrus interesus, tokius kaip nacionalinis saugumas, gynyba ar privatumas. Konvencija nustato minimalius standartus, taikomus nagrinėjant prašymus suteikti prieigą prie oficialių dokumentų (prieigos prie oficialių dokumentų formas ir taikomą užmokestį), apskundimo teisę, papildomas priemones (švietimas, veiksmingas dokumentų tvarkymas, aiškios dokumentų

4 Prieiga internete:

<<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=205&CM=8&DF=14/07/2015&CL=ENG>>

saugojimo ir naikinimo taisyklės). Konvencija taip pat leidžia nacionaliniuose įstatymuose numatyti platesnę prieigą prie oficialių dokumentų.

9. Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 19 straipsnyje taip pat yra įtvirtinta saviraiškos laisvė. Pagal šio straipsnio 2 dalį, kiekvienas žmogus turi teisę į saviraiškos laisvę; ši teisė apima laisvę nekliudomai ieškoti, gauti ir perteikti visokią informaciją bei idėjas, nepaisant valstybių sienų, žodžiu, raštu arba per spaudą, arba meninėmis išraiškos formomis, arba kitokiais būdais savo nuožiūra. Naudojantis šio straipsnio 2 dalyje numatytomis laisvėmis atsiranda ypatingos pareigos ir ypatinga atsakomybė. Todėl naudojimasis gali būti tam tikrais atžvilgiais ribojamas, tačiau tik tiek, kiek numato įstatymai ir yra būtina kitų asmenų teisėms ir reputacijai gerbti; valstybės saugumui, viešajai tvarkai, gyventojų sveikatai ar dorovei apsaugoti (3 d.). Žmogaus teisių komitetas, sudarytas šios tarptautinės sutarties priežiūrai, 2011 m. priėmė Bendrąjį komentarą Nr. 34, kuriame pažymėjo, kad šio pakto 19 straipsnis apima teisę gauti informaciją, kurią turi valdžios institucijos (18 paragrafas). Tokia informacija apima valdžios institucijų turimus duomenis, nepaisant formos, kurioje ši informacija yra laikoma, jos šaltinių ar atsiradimo datos. Žmogaus teisių komitetas taip pat pabrėžė, kad tais atvejais, kai valstybė nustato saviraiškos laisvės ribojimus, jie negali statyti į pavojų pačios laisvės, t. y. santykis tarp teisės ir ribojimo bei tarp normos ir išimties neturi būti apverstas (21 paragrafas).

10. Prieš apžvelgiant nagrinėjamam klausimui aktualius Europos Sąjungos teisės aktus visų pirma pažymėtina, jog Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje teisės į prieigą prie viešojo sektoriaus dokumentų svarba buvo pripažinta dar 1996 m. balandžio 30 d. sprendime byloje *Nyderlandai prieš Tarybą*, C-58/94. Šioje byloje Teisingumo Teismas pažymėjo, kad daugumos valstybių narių įstatymai visuomenės teisę gauti informaciją iš valstybės institucijų laiko konstituciniu ar įstatyminiu principu (34 punktas).

10.1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 11 straipsnio („Saviraiškos ir informacijos laisvė“) 1 dalyje nurodyta, kad „Kiekvienas turi teisę į saviraiškos laisvę. Ši teisė apima laisvę turėti savo įsitikinimus, gauti bei skleisti *informaciją* ir idėjas valdžios institucijoms nekliudant ir nepaisant valstybių sienų“. Pastebėtina, kad Pagrindinių teisių chartijos nuostatos išreiškia bendro pobūdžio teises vertybes, į kurias, sprendžiant dėl teisės gauti informaciją turinio Lietuvoje, gali būti atsižvelgiama kaip į papildomą teisės aiškinimo šaltinį. Kaip nurodyta Pagrindinių teisių chartijos 51 straipsnio 1 dalyje, šios chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę.

10.2. Taip pat pažymėtina, jog Teisės gauti informaciją iš valstybių ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu Lietuvos teisiniame reguliavime yra įgyvendinta Direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo⁵ (toliau – ir **Direktyva 2003/98/EB**). Šioje direktyvoje, įsigaliojusioje 2003 m. gruodžio 31 d., valstybės narės skatinamos padaryti prieinamos pakartotiniam panaudojimui kiek įmanoma daugiau informacijos. Šioje direktyvoje nustatomos taisyklės dėl informacijos, kurią turi viešojo sektoriaus institucijos valstybėse narėse nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygmenimis, pvz., ministerijos, valstybės agentūros, savivaldybės, taip pat ir organizacijos, finansuojamos daugiausia valstybės institucijų ar jų kontroliuojamos. Direktyva taikoma dokumentams, t. y. bet kokiam turiniui, bet kokia forma (raštu ant popieriaus arba laikomam elektronine forma ar kaip garso, vaizdo ar garso ir vaizdo įrašas). Direktyvoje,

5 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo.

be kita ko, nustatoma, kad pakartotinio naudojimo sąlygos privalo būti nediskriminuojančios lygiaverčių pakartotinio naudojimo kategorijų atžvilgiu; draudžiami išskirtiniai susitarimai, t. y. sutartys ar kiti susitarimai tarp dokumentais disponuojančių viešojo sektoriaus institucijų ir trečiųjų šalių nesuteikia išskirtinių teisių, išskyrus išimtines aplinkybes, kai tai yra būtina viešojo intereso paslaugų teikimui; bet kurios keliamos sąlygos ir standartinis atlyginimas už viešojo sektoriaus disponuojamų dokumentų pakartotinį naudojimą privalo būti nustatomi iš anksto ir, jei įmanoma ir reikia, skelbiami elektroninėmis priemonėmis; prireikus viešojo sektoriaus institucija privalo nurodyti paskelbto atlyginimo apskaičiavimo pagrindą; viešojo sektoriaus institucijos privalo užtikrinti, kad pakartotinio dokumentų naudojimo prašytojams būtų pranešama apie teisės gynimo būdus, susijusius su jiems poveikio turinčiais sprendimais ar praktika; nustatytas 20 dienų terminas informacijos suteikimui standartiniais atvejais; tais atvejais, kai išduodamos licencijos, jų sąlygos neturi be reikalo riboti pakartotinio naudojimo galimybių ir neturi būti naudojamos konkurencijai riboti.

Vis dėlto, įgyvendinus šią direktyvą, buvo pastebėta, kad nepaisant pasiektos pažangos, išlieka kai kurios problemos, būtent viešojo sektoriaus institucijų bandymai susigrąžinti kuo daugiau sąnaudų, o ne siekti naudos visos ekonomikos mastu, konkurencija tarp viešojo ir privataus sektorių, pakartotinai naudoti informaciją trukdančios praktinės problemos, tokios kaip informacijos apie turimą viešojo sektoriaus informaciją trūkumas ir viešojo sektoriaus institucijų požiūris, trukdantis joms išnaudoti ekonomines galimybes.⁶ Siekiant įveikti kliūtis pakartotinai naudoti viešojo sektoriaus duomenis ir sumažinti duomenų rinkų susiskaidymą Europos Sąjungoje, buvo priimta **Direktyva 2013/37/ES**⁷, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo. Direktyvoje 2013/37/ES įtvirtintais pakeitimais nustatyta tikra (angl. *genuine*) teisė pakartotinai naudoti viešojo sektoriaus informaciją, sudarant galimybę pakartotinai naudoti informaciją, kuri gali būti prieinama pagal nacionalinius teisės gauti informaciją įstatymus; numatyta mažesnė viršutinė riba mokesčiams, taikomiems standartiniais atvejais iki ribinių sąnaudų (atgaminimo, pateikimo ar skleidimo sąnaudų), išimties leidžiamos ribotais atvejais; išplečiamas direktyvos taikymas tam tikroms kultūros institucijoms, tokioms kaip bibliotekos (įskaitant universitetų bibliotekas), muziejai ir archyvai, tačiau jiems taikomos skirtingos taisyklės, panašios į 2003 m. direktyvoje įtvirtintas taisykles; valstybės narės kviečiamos padaryti prieinamais automatiškai nuskaitomu ir atviru formatais kuo daugiau dokumentų.

10.3. Teisę gauti tam tikrą informaciją reglamentuoja ir specialusis Europos Sąjungos teisinis reguliavimas. Šiuo aspektu paminėtina 1998 m. birželio 25 d. Orhuse priimta Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančius sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (toliau – ir **Orhuso konvencija**). Ji ratifikuota 2001 m. liepos 10 d. įstatymu Nr. IX-449 (Žin., 2001, Nr. 73-2565) ir Lietuvoje įsigaliojo 2002 m. balandžio 28 d. Siekdamas sudaryti galimybes ginti šią teisę ir vykdyti nustatytas pareigas, Orhuso konvencijos šalis įsipareigojo užtikrinti teisę gauti informaciją, teisę visuomenei dalyvauti priimančius sprendimus bei teisę kreiptis į teismus aplinkos

6 Europos Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, p. 2. Prieiga internete <<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0877:FIN:LT:PDF>>

7 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/37/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo.

klausimais, kad būtų apsaugota kiekvieno dabartinės ir būsimų kartų žmogaus teisė gyventi jo sveikatai ir gerovei palankioje aplinkoje (Orhuso konvencijos 1 str.).⁸

10.4. Iš administracinių teismų praktikos matyti, kad pareiškėjai, siekdami gauti informaciją iš nacionalinių institucijų, be kita ko, remiasi 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (toliau – ir **Reglamentas Nr. 1049/2001**) nuostatomis. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad šis reglamentas nustato tik EB sutarties 255 straipsnyje numatytos teisės susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais principus, sąlygas bei visuomenės ar privačių interesų sąlygojamus apribojimus (1 straipsnio a punktas). Šiuo reglamentu nesiekama keisti nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių galimybę susipažinti su dokumentais (preambulės 15 paragrafas). Atsižvelgus į tai, nuorodos į šio reglamento nuostatas aiškinančią Europos Sąjungos teisminių institucijų praktiką šiame apibendrinime bus daromos tik kaip į papildomą teisės aiškinimo šaltinį, siekiant iliustruoti aktualias Europos Sąjungos teisės tendencijas, išreiškiančias bendro pobūdžio teisinių vertybių apsaugos ypatumus.

II. TEISĖS GAUTI INFORMACIJĄ IŠ VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBĖS INSTITUCIJŲ IR ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO TIKSLAS IR TAIKYMO APIMTIS

Nagrinėti klausimai	LVAT	ESTT
<i>Įstatymo tikslas</i>	Administracinė byla Nr. A-1048-502/2015 Administracinė byla Nr. A ¹⁴³ -1985/2012 Administracinė byla Nr. A ⁸ -559/2003 Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -419/2010	
<i>Su valdžios institucijų funkcijų vykdymu nesusijusi veikla</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -1459/2014 Administracinė byla Nr. A-852-602/2015	
<i>Informacija apie valstybės tarnautojų darbo užmokestį</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴⁹² -2809/2011	
<i>Autorių teisės</i>	Administracinė byla Nr. A ²⁶¹ -1909/2008	
<i>Komercinė paslaptis</i>	Administracinė byla Nr. A ⁶⁶² -1612/2012 Administracinė byla Nr. A ⁷ -418/2007 Administracinė byla Nr. A ⁷⁵⁶ -485/2010	
<i>Tarnybos paslaptis</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -389/2013 Administracinė byla Nr. A ⁸⁵⁸ -1626/2014	
<i>Banko paslaptis</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴⁴² -1269/2014	
<i>Ikiteisminio tyrimo duomenys</i>	Administracinė byla Nr. A ¹⁴⁶ -158/2014 Administracinė byla Nr. A-487-602/2015 Administracinė byla Nr. A ⁶³ -1446/2012	
<i>Polijijos veiklos organizavimas</i>	Administracinė byla Nr. A-852-502/2015	

⁸ Dėl šios konvencijos taikymo ir aiškinimo rekomenduotina plačiau žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas aplinkos apsaugos srityje, apibendrinimą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 28, 2014 m.).

<i>Informacijos teikimas pagal Mokesčių administravimo įstatymą</i>	Administracinė byla Nr. A ¹⁴³ -763/2008 Administracinė byla Nr. A ⁵⁷⁵ -757/2011 Administracinė byla Nr. A ⁵⁵⁶ -1627/2014	
<i>Muitinės turima informacija</i>	Administracinė byla Nr. A ¹⁴³ -1985/2012	
<i>Teismo proceso duomenys</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -1940/2014 Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -1447/2011	C-514/07 P, C-528/07 P, C-532/07 P, Švedija prieš API ir Komisiją
<i>Administracinės procedūros dėl pažeidimų duomenys</i>	Administracinė byla Nr. A ⁷ -783/2006	C-139/07 P, Komisija prieš Technische Glaswerke Ilmenau C-514/11 P ir C-605/11 P, LPN prieš Komisiją C-612/13 P, ClientEarth prieš Komisiją

II.1. Įstatymo tikslas

(Įstatymo 1 str. 1, 2 d.)

1. Aptariant Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymo tikslą, pirmiausia pažymėtina, jog šio įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, kad šis įstatymas užtikrina asmenims teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nustato šios teisės įgyvendinimo tvarką ir reguliuoja valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją asmenims (1 d.). Šis įstatymas sudaro palankias sąlygas asmenims gauti valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų disponuojamą informaciją ir panaudoti ją komerciniams ar nekomerciniams tikslams (2 d.).

2. Iš 1998 m. gegužės 28 d. įstatymo projekto aiškinamojo rašto Nr. P-1211 „Dėl Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo projekto“ matyti, kad Įstatymo projektas buvo parengtas siekiant nustatyti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje įtvirtintos informacijos laisvės svarbaus komponento – teisės gauti informaciją – įgyvendinimo tvarką. Rengiant šį Įstatymo projektą akcentuota, kad konstitucinės žmogaus teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės įstaigų įstatyminis reglamentavimas padės Lietuvos žmonėms realiai pasinaudoti šia teise, užkirs kelią biurokratizmui ir nepagrįstam valdininkų bei kitų asmenų atsisakymui pateikti prašomą informaciją. Taip pat siekta, kad Įstatymo nuostatos ne tik padėtų žmonėms įgyvendinti savo teisę į informaciją, bet padarytų viešesne ir valstybės bei savivaldybių įstaigų veiklą, tuo prisidedant prie šių įstaigų efektyvesnio darbo. Be to, vėliau parengtame 2005 m. liepos 18 d. aiškinamajame rašte „Dėl Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių įstaigų įstatymo pakeitimo įstatymo projekto“ nurodyta, kad vienas iš svarbių Įstatymo projekto uždavinių yra sudaryti palankias sąlygas pareiškėjams surasti ir gauti įstaigose sukauptą jiems reikalingą informaciją ir panaudoti ją saviems teisėtiems tikslams.

3. Kaip yra konstatavęs Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, Įstatymo paskirtis yra konstitucinės teisės į informacijos gavimą iš specialių subjektų – valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų – užtikrinimas (žr., pvz., 2015 m. kovo 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1048-502/2015, 2012 m. liepos 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1985/2012). LVAT, vadovaudamasis Konstitucinio Teismo išaiškinimais 2002 m. spalio 23 d. nutarime, taip pat yra nurodęs, jog Įstatymo tikslas yra įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnyje įtvirtintą asmens laisvę nekliudamai ieškoti, gauti ir skleisti informaciją, bei kad ši laisvė yra realizuojama remiantis atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės principais. Aiškinant Įstatymo normas turi būti atsižvelgiama į tai, kad tiek kiekvienos normos atskirai, tiek visų normų visumoje paskirtis yra įgyvendinti minėtus konstitucinius principus, kartu užtikrinti tinkamą asmens informacijos laisvės realizavimą (žr. 2003 m. birželio 16 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁸-559/2003, 2010 m. kovo 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-419/2010).

II.2. Įstatymo taikymo apimtis

(Įstatymo 1 str. 3 d.)

4. Atsižvelgus į tai, kad Teisės gauti informaciją įstatymas užtikrina teisę gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pažymėtina, jog pagal Įstatymo 2 straipsnio 2 dalį informacija – tai žinios, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį.

5. Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurioms taikomos Teisės gauti informaciją įstatymo nuostatos – tai atstovaujamosios, valstybės vadovo, vykdomosios, teisminės valdžios institucijos, teisėsaugos institucijos ir įstaigos, audita, kontrolę (priežiūrą) atliekančios institucijos ir įstaigos, kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos, kurios finansuojamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų bei valstybės pinigų fondų ir kurioms Viešojo administravimo įstatymo nustatyta tvarka yra suteikti viešojo administravimo įgaliojimai, įmonės ir įstaigos, teikiančios asmenims viešąsias paslaugas; taip pat valstybės ir savivaldybių įmonės, viešosios įstaigos, kurių savininkė arba bent viena iš dalininkų yra valstybė ar savivaldybė, akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės, kuriose valstybei arba savivaldybei priklauso daugiau kaip 50 procentų balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, kai jos teikia informaciją apie savo darbuotojų darbo užmokestį šio įstatymo nustatyta tvarka (Įstatymo 2 str. 10 d.).

6. Pagal Teisės gauti informaciją įstatymą pareiškėjas – tai Lietuvos Respublikos pilietis, valstybės, pasirašiusios Europos ekonominės erdvės susitarimą, pilietis, užsienietis, turintis leidimą gyventi Lietuvos Respublikoje, ar šių asmenų grupė, Lietuvos Respublikos juridinis asmuo, juridiniai asmenys ar kitos organizacijos, įregistruotos valstybėje, pasirašiusioje Europos ekonominės erdvės susitarimą, ar jų atstovybės ir filialai, įsteigti Lietuvoje (2 str. 6 d.).

7. Įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtintas sąrašas atvejų, kada, išskyrus šio įstatymo 7 straipsnyje nustatytą privačios informacijos teikimą ir viešojo administravimo funkcijų vykdymą, netaikomos šio Įstatymo nuostatos.

Atkreipiant dėmesį į nurodytą išimtį dėl Įstatymo 7 straipsnyje nustatytos privačios informacijos teikimo, pažymėtina, jog LVAT teisėjų kolegija yra išaiškinusi, kad

atsižvelgiant į tai, jog 7 straipsnyje nustatyta asmens teisė gauti privačią informaciją apie save patį, o ne apie kitus asmenis, minėta išimtis netaikytina, kai prašoma pateikti privačią informaciją apie kitus asmenis (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015).

Taigi, išskyrus pirmiau įvardytas išimtis, pagal Įstatymo 1 straipsnio 3 dalį šis Įstatymas netaikomas:

1) informacijai, kurios tvarkymas yra veikla, nesusijusi su valstybės ir savivaldybių institucijoms ar įstaigoms teisės aktais pavestų funkcijų vykdymu, išskyrus informaciją apie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojų darbo užmokestį;

2) informacijai, į kurią valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos turi pramoninės nuosavybės teises ar trečiosios šalys turi autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises;

3) informacijai, kuria disponuoja Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, kiti iš valstybės biudžeto išlaikomi transliuotojai;

4) informacijai, kuria disponuoja mokyklos, bibliotekos, mokslinių tyrimų įstaigos;

5) informacijai, kuria disponuoja muziejai, teatrai ar koncertinės įstaigos, Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigtos įstaigos;

6) informacijai, kuri yra įstatymais pripažįstama kaip neteiktina dėl nacionalinio ar visuomenės saugumo, šalies gynybos interesų, statistinių duomenų panaudojimo apribojimo arba kuri sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę, banko paslaptį, kitais įstatymų nustatytais atvejais;

7) informacijai, kurios teikimą reglamentuoja kiti įstatymai;

8) kai asmuo turi teisės aktų nustatyta tvarka pagrįsti informacijos, kurios jis prašo, panaudojimo tikslą;

9) kai viešojo administravimo institucijos informacija tarpusavyje keičiasi tarnybinės pagalbos atvejais.

LVAT praktikoje analizuoti Įstatymo 1 straipsnio 3 dalies punktai toliau bus aptariami išsamiau.

8. Pirmiausia Įstatymas netaikomas informacijai, kurios tvarkymas yra veikla, *nesusijusi su valstybės ir savivaldybių institucijoms ar įstaigoms teisės aktais pavestų funkcijų vykdymu*, išskyrus informaciją apie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojų darbo užmokestį (1 str. 3 d. 1 p.).

8.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-1459/2014 LVAT pripažino, kad pagal šį punktą yra pagrindas atsisakyti teikti informaciją apie valstybės institucijos buvusį darbuotoją. Anot pareiškėjo, informacija apie šį asmenį, *inter alia* jo gyvenamąją vietą, jam buvo reikalinga, siekiant nurodyti duomenis teismui, rengiant šaukimą liudyti. Šioje byloje teisėjų kolegija nustatė, jog šaukimui liudininku reikalingi duomenys yra asmens vardas, pavardė, gyvenamosios vietos adresas arba kaip alternatyva pareigos, darbovietė ir jos adresas, tačiau nagrinėtu atveju atsakymo pareiškėjui rengimo metu šis asmuo institucijoje nebedirbo. Teisėjų kolegija sprendė, jog informacija apie šio asmens gyvenamąją vietą reikalinga prirėikus kontaktui su asmeniu ar jo artimaisiais palaikyti, t. y. veiklai, nesusijusiai su valstybės institucijai teisės aktais pavestų funkcijų vykdymu. Minėta informacija pripažinta nesusijusia ir su darbine pareigūno veikla (žr. 2014 m. birželio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-1459/2014).

8.2. Kitoje administracinėje byloje Nr. A-852-602/2015 teisėjų kolegija nagrinėjo ginčą *inter alia* dėl atsakovo policijos komisariato atsisakymo pareiškėjui suteikti

informaciją apie komisariato darbuotojų tautybę, etninę kilmę, įsitikinimus, sveikatą, šeiminių gyvenimą, giminystės ryšius, išsilavinimą, darbą, darbo užmokestį, kitas išmokas, biografines detales ir kt. Teisėjų kolegija, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 14 straipsnyje įtvirtintas teritorinės policijos įstaigos funkcijas, sprendė, jog policijos įstaiga asmeninio pobūdžio informaciją apie savo darbuotojus, pareigūnus, kaupia ar tvarko kitu būdu ne teisės aktais pavestų funkcijų vykdymo tikslais, o siekdama tinkamai organizuoti įstaigos darbą ir valdyti personalą: priimti į pareigas reikiamus darbuotojus, įgyvendinti statutinių pareigūnų tarnybai keliamus reikalavimus, sudaryti sąlygas pareigūnų karjerai ir kt. LVAT pabrėžė, jog tai, kad asmeninio pobūdžio informacija bendrąja prasme apie institucijos, įstaigos darbuotojus nepatenka į Įstatymo reguliavimo sritį, patvirtina ir Įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 1 punkto išimtis „išskyrus informaciją apie valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų darbuotojų darbo užmokestį“, t. y. tokia 1 punkto formuluotė, teisėjų kolegijos nuomone, reiškia, jog Įstatymas netaikytinas informacijai apie darbuotojus, susijusiai su jų asmens duomenimis, t. y. privačiai informacijai, išskyrus informacijai apie darbo užmokestį (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015). Išsamiau apie privačią informaciją skaityti šio apibendrinimo IV dalyje „*Privačios informacijos teikimas*“.

8.3. Pasisakydama dėl Įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 1 punkto išimties, administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011 teisėjų kolegija sprendė koliziją tarp teisės gauti informaciją ir teisės į privatų gyvenimą, asmeniui siekiant gauti informaciją apie konkrečių viešosios įstaigos darbuotojų darbo užmokestį. Teisėjų kolegija darė išvadą, kad bendruoju atveju su asmens darbo pasirinkimu bei pajamų dydžiu susijusi informacija – privataus pobūdžio. Konstatuota, jog Įstatymo 7 straipsnio 3 dalies 1 punkto nuostata, kad turi būti teikiama informacija apie valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų darbuotojų darbo užmokestį, ją aiškinant lingvistiškai, negali būti suprantama taip, kad suinteresuotiems asmenims turėtų būti teikiami išsamūs duomenys apie konkrečių šių įstaigų darbuotojų gaunamą darbo užmokestį. Teisėjų kolegijos vertinimu, Įstatymo norma dėl informacijos apie darbuotojų darbo užmokestį teikimo neturėtų būti suprantama plačiau, negu apibendrintų duomenų apie toje įstaigoje, institucijoje kompetentingų subjektų teisės aktais patvirtintą pareigybių apmokėjimo tarifą, dydį, duomenų apie įstaigoje išmokamų darbo užmokesčių vidutinius dydžius, nesukuriant prielaidų darbuotojų tapatybei nustatyti, teikimas. Šioje byloje prieita prie išvados, jog pareiškėjo prašymas gauti informaciją apie konkrečių viešosios įstaigos darbuotojų darbo užmokestį nepagrįstas (žr. 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011). Išsamiau apie privačią informaciją skaityti šio apibendrinimo IV dalyje „*Privačios informacijos teikimas*“.

9. Įstatymas taip pat netaikomas informacijai, į kurią valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos turi *pramoninės nuosavybės teises ar trečiosios šalys turi autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (sui generis) teises* (Įstatymo 1 str. 3 d. 2 p.).

9.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1909/2008 teisėjų kolegija sprendė, ar atsakovas Kultūros paveldo departamento teritorinis padalinys turėjo teisinį pagrindą atsisakyti teikti pareiškėjui dokumentų (projektų ir fotonuotraukų), kurie yra nekilnojamųjų vertybių byloje, kopijas. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad nekilnojamosios kultūros vertybės bylos dokumentai sudaro atitinkamą informaciją, kuri padeda pažinti kultūros vertybę, ir kad tokia informacija turi būti prieinama visuomenei ir

turi būti teikiama susipažinti, o priešinga pozicija priešarautų Įstatymo 1 straipsnyje įtvirtintai nuostatai, kuria siekiama sudaryti sąlygas visuomenei pažinti kultūros vertybę. Tačiau kartu teisėjų kolegija nurodė Įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 2 punktą. Pagal bylos įrodymus buvo nustatyta, kad objektai, kurių kopijas prašė pagaminti pareiškėjas, pagal Lietuvos Respublikos autorių ir gretutinių teisių įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 8 ir 9 punktus yra autorių teisių objektai ir jie yra saugomi šio įstatymo. Konstatuota, jog atsakovas pagrįstai atsisakė be autorių sutikimo pagaminti projektų ir fonotuotrukų kopijas ir tinkamai taikė Įstatyme numatytą išimtį (žr. 2008 m. lapkričio 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1909/2008).

10. Įstatymas netaikomas ir informacijai, kuri yra įstatymais pripažįstama kaip neteiktina dėl nacionalinio ar visuomenės saugumo, šalies gynybos interesų, statistinių duomenų panaudojimo apribojimo arba *kuri sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę, banko paslaptį, kitais įstatymų nustatytais atvejais* (Įstatymo 1 str. 3 d. 6 p.).

10.1. Dažniausiai LVAT praktikoje pasitaikantys šio punkto taikymo atvejai, kai nustatoma, jog prašoma suteikti informacija sudaro tam tikro pobūdžio paslaptį – paprastai *komercinę paslaptį*.

10.1.1. Pirmiausia pažymėtina, jog kadangi Įstatyme komercinės paslapties apibrėžimo nėra, LVAT praktikoje šiai sąvokai apibrėžti remiamasi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) nuostatomis. Komercinės (gamybinės) paslapties definicija pateikta CK 1.116 straipsnio 1 dalyje, kur nurodyta, jog informacija laikoma komercine (gamybine) paslaptimi, jeigu turi tikrą ar potencialią komercinę (gamybinę) vertę dėl to, kad jos nežino tretieji asmenys ir ji negali būti laisvai prieinama dėl šios informacijos savininko ar kito asmens, kuriam savininkas ją yra patikėjęs, protingų pastangų išsaugoti jos slaptumą. Teisėjų kolegija yra išaiškinusi, kad minėta teisės norma leidžia teigti, jog informacijos, kaip komercinės paslapties, pripažinimą suponuoja du elementai. Pirma, tokia informacija turi turėti tikrą ar potencialią komercinę vertę dėl to, kad jos nežino tretieji asmenys. Disponavimas minėta informacija suteikia asmeniui galimybę konkuruoti rinkoje, apsaugoti savo interesus nuo trečiųjų asmenų veikos, galinčios sukelti neigiamus padarinius ūkinei komercinei veiklai. Antra, priėjimas prie informacijos, turinčios tikros ar potencialios komercinės vertės, ribojamas dėl šios informacijos savininko ar kito asmens, kuriam savininkas ją yra patikėjęs, protingų pastangų išsaugoti jos slaptumą. Todėl informaciją pripažįstant komercine paslaptimi būtina nustatyti šiuos abu organiška tarp savęs susijusius elementus (žr. 2007 m. gegužės 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁷-515/2007). Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, aiškindamas anksčiau paminėtos teisės normos turinį, yra nurodęs, kad „komercinė paslaptis yra apibrėžta CK 1.116 straipsnyje. Tai gali būti duomenys, atitinkantys tokius požymius: 1) nevieša informacija; 2) saugojama informacija; 3) turinti komercinę vertę informacija. Pagal šiuos požymius komercine paslaptimi gali būti informacija, kuri neprivaloma viešai skelbti, nėra žinoma tretiesiems asmenims ir ją pagal įstatymą nedraudžiama pripažinti komercine paslaptimi; kurią savininkas saugo protingomis pastangomis, pavyzdžiui, fizinėmis, techninėmis, teisinėmis, organizacinėmis ar kitokiomis priemonėmis; ir kuri turi komercinę vertę arba jos praradimas būtų komerciškai žalingas“ (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶²-1612/2012, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. rugsėjo 20 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-499/2006; dėl komercinės paslapties sampratos taip pat žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 5 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-6-706/2016).

10.1.2. LVAT teisėjų kolegija administracinėje byloje, kurioje ginčas kilo atsakovui Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai atsisakius pareiškėjui Nacionalinei vandens, elektros ir šilumos vartotojų gynimo lygai suteikti informaciją, susijusią su akcinių bendrovių ūkine–komercine veikla, konstatavo, jog tai, kokia kiekvieno konkretaus subjekto turima informacija yra komercinė paslaptis, gali nuspręsti tik pats subjektas, įvertinęs turimą informaciją ir atsižvelgdamas į įstatymų reikalavimus. Teismas, kaip vienas iš subjektų, turinčių teisę rinkti įrodymus, iškilus abejonėms turi teisę patikrinti informacijos pripažinimo konfidencialia tinkamumą. Valstybinei kainų ir energetikos kontrolės komisijai nesuteikta teisė spręsti, ar informacijai jos savininko suteiktas komercinės paslapties statusas yra objektyviai pateisinamas. Komisija, turėdama oficialius atsakymus iš bendrovių, kuriuose nurodyta, kokia informacija laikytina konfidencialia, neturi teisinio pagrindo tikrinti jų turinius, susietus su komercine paslaptimi (2007 m. gegužės 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A¹⁷-515/2007; taip pat žr. 2007 m. balandžio 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷-418/2007, 2007 m. kovo 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²-295/2007, 2007 m. sausio 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁰-54/2007, 2006 m. birželio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁰-1091/2006).

10.1.3. Skirtingai nei prieš tai minėtose bylose, kuriose buvo siekiama iš valstybės institucijos gauti turimą informaciją apie trečiuosius asmenis (privačius subjektus), toliau apžvelgiamose bylose pareiškėjai siekė gauti informaciją apie susitarimus, kurių viena iš šalių yra pati valstybė.

10.1.4. Administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-485/2010 pareiškėjas leidykla siekė gauti iš atsakovo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informaciją, susijusią su komerciniu susitarimu suteikti Lietuvos Respublikai paskolą. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 18 straipsnio 1 dalis *expressis verbis* leidžia valstybės institucijoms *inter alia* neteikti viešosios informacijos rengėjams, skleidėjams ir (ar) kitiems asmenims bet kokią informaciją, kuri pagal įstatymus yra laikoma komercine paslaptimi, nepriklausomai nuo šios informacijos šaltinio (subjekto), t. y. šios nuostatos apima ir informaciją, kuri buvo gauta iš kitų subjektų, ir duomenis, kuriuos valdžios institucijos (įstaigos, įmonės) gavo vykdydamos atitinkamas funkcijas. Pareiškėjui prašant informacijos apie komercinį susitarimą (paskolos Lietuvos Respublikai suteikimą), atsižvelgiant į tai, kad ginčo teisiniams santykiams taikytini Visuomenės informavimo, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymai bei juos įgyvendinantys teisės aktai nepateikia juose vartojamos komercinės paslapties sąvokos apibrėžimo, pareiškėjui neteiktina komercine paslaptimi gali būti pripažinta ta informacija, kuri atitinka Civilinio kodekso 1.116 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, jog Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, nagrinėdamas bylą, susijusią su valstybei nuosavybės teise priklausančių akcijų pardavimo sandoriu, yra konstatavęs, kad „konstitucinio reikalavimo, jog teisė negali būti nevieša, privalu laikytis ir leidžiant Vyriausybės aktus, kuriais pritariama privatizavimo sutartims. <...> Kita vertus, negalima nepaisyti komercinėje praktikoje nusistovėjusio konfidencialumo reikalavimo, kad tam tikros sutarties sąlygos nėra viešinamos. Kartu pažymėtina ir tai, kad tais atvejais, kai sutarties šalis yra valstybė, sutarties, *inter alia* privatizavimo sutarties, sąlygų neviešinimas turi būti konstituciškai pagrįstas: paprastai sutarties sąlygos gali būti neviešinamos siekiant apsaugoti valstybinę, profesinę ar komercinę paslaptį“ (Konstitucinio Teismo 2010 m. vasario 26 d. nutarimas).

Administracinėje byloje prieita išvada, jog net ir tais atvejais, kai viena iš sutarties šalių yra valstybė, siekis apsaugoti komercinę paslaptį gali būti viešumo apribojimą pateisinanti aplinkybė. Tačiau teisėjų kolegija taip pat nurodė, jog teisės aiškinimas, kad valstybė civilinėmis sutartimis gali bet kokią informaciją pripažinti komercine paslaptimi, nesiderina su valstybės vykdomų funkcijų prigimtimi, kurių vienas iš pagrindinių principų yra viešumas, komercinės paslapties prasme ir esme, taip pat sudarytų nepateisinamas prielaidas valstybei piktnaudžiauti šiuo institutu. Juolab kad komercine paslaptimi negali būti pripažinta informacija, kuri pagal įstatymus (taip pat ir pagal aukščiausią įstatymą – Konstituciją) turi būti vieša – komercinės sutarties nuostatos negali turėti aukštesnės galios nei įstatymai. Be to, byloje konstatuota, jog našta pagrįsti, kad prašoma pateikti informacija yra neatskleistina, tenka institucijai, kuri atsisako pateikti prašomą informaciją, teigdama, kad ji yra komercinė paslaptis. LVAT, pripažinęs teismo pareigą aiškintis, ar prašomi atskleisti duomenys pripažintini komercine paslaptimi, ar jie atitinka komercinės paslapties požymius, konstatavo, jog pirmosios instancijos teismas šios pareigos neatliko (žr. 2010 m. rugpjūčio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-485/2010).

10.1.5. Kitoje administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1612/2012 ginčas kilo savivaldybės administracijai atsisakius pateikti pareiškėjai tarp savivaldybės ir uždarosios akcinės bendrovės sudarytą sutartį tuo pagrindu, kad šios sutarties sąlygos laikytinos komercine paslaptimi. Šioje byloje iš esmės buvo plėtojama pirmiau aptartoje administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-485/2010 suformuota praktika. Teisėjų kolegija pabrėžė, jog nors net ir tais atvejais, kai viena iš sutarties šalių yra valstybė, siekis apsaugoti komercinę paslaptį gali būti viešumo apribojimą pateisinanti aplinkybė, tačiau viešo administravimo subjektas savo veikloje privalo laikytis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme reglamentuojamų bei bendrųjų teisės principų: įstatymo viršenybės, nepiktnaudžiavimo valdžia, veiklos skaidrumo, viešumo, žmogaus laisvių ir teisių užtikrinimo ir kt. Viešojo administravimo funkcijas įgyvendinanti institucija neturi tokios privatinės autonomijos, kokią turi civiliniuose teisiniuose santykiuose dalyvaujantis privatus asmuo. Atsižvelgiant į tai, viešojo administravimo subjektas, kurio veiklos pagrindu Lietuvos Respublikos Konstitucijos laiduojama asmens teisė į informaciją gali būti ribojama, nors ir veikiantis privačių santykių srityje, negali ignoruoti pagrindines žmogaus teises garantuojančių nuostatų ar žmogaus teises ribojančias nuostatas aiškinti plačiai. Todėl, nors civilinės teisės sutarties laisvės principas nedraudžia sutartyje įtvirtinti konfidencialumo nuostatos, viešojo administravimo subjektas, remdamasis minėta nuostata, turi griežtai laikytis Lietuvos Respublikos teisės aktuose įtvirtintų išimčių, kuomet informacija asmenims gali būti neteikiama, bei jas aiškinti siaurai. Šioje byloje teisėjų kolegija taip pat atkreipė dėmesį, kad konfidencialumo ir komercinės paslapties sąvokos nėra tapačios. Visais atvejais sąvoka „konfidenciali informacija“ yra platesnė už sąvoką „komercinė paslaptis“ ir apima ne tik komercinių paslapčių, bet ir kitokio turinio bendrovės informaciją, dėl kurios šalys sutaria kaip dėl saugotinos ir neatskleistinos informacijos. Daryta išvada, jog sutarties nuostatos dėl konfidencialumo ne visada gali patvirtinti, kad tam tikri duomenys yra komercinė paslaptis. Vien konfidencialumo sąlygos įtvirtinimas sutartyje *ipso facto* nesuponuoja išvados, jog sutarties sąlygos sudaro ūkio subjekto komercinę paslaptį. Be to, teisėjų kolegija pažymėjusi, kad kiekvienas ūkio subjektas pats sprendžia, kokią informaciją laikyti komercine paslaptimi, nurodė, jog ši informacija turi atitikti tam tikrus teisės aktuose įtvirtintus bei teismų praktikoje suformuotus kriterijus, kuriuos *inter alia* sudaro informacijos slaptumas, komercinė vertė bei konkretumas. Komercinės paslapties

atskleidimo atveju, ši informacija turi padaryti bendrovei turtingą ar neturtingą žalą, todėl tokios informacijos savininkas turi dėti pastangų, siekdamas apsaugoti jos konfidencialumą, *inter alia* taikydamas teisėtas organizacines, technologines, teisines ir kitas priemones. Teisėjų kolegija konstatavo, jog pirmosios instancijos teismas šioje byloje turėjo išsiaiškinti ir pagrįsti, ar atsakovo turima ir pareiškėjos prašoma informacija yra laikytina komercine paslaptimi, ar būtent tokio pobūdžio informacijos atsakovas sutartimi įsipareigojo neatskleisti, ar ši informacija iš tiesų turi potencialią komercinę (gamybinę) vertę dėl to, kad jos turinys nėra žinomas tretiesiems asmenims ir ar jos atskleidimas sutarties kontrahentui sukeltų turtinės ir neturtinės žalos (žr. 2012 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1612/2012).

10.2. Pagal Įstatymą neteikiama ir informacija, kuri sudaro *tarnybos paslaptį*.

10.2.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-389/2013 kilo ginčas dėl teisės susipažinti su Valstybės saugumo departamento Specialiosios ekspertų komisijos posėdžio protokolu. Teisėjų kolegija nustatė, kad minėtas protokolai yra įslaptintas pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapties įstatymą ir sudaro tarnybos paslaptį. Todėl konstatuota, kad nei Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas nei Visuomenės informavimo įstatymas negina pareiškėjo teisės ar intereso susipažinti su tarnybos paslaptį sudarančia informacija (žr. 2013 m. vasario 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-389/2013).

10.2.2. Pasisakant dėl tarnybos paslapties, taip pat pažymėtina administracinė byla Nr. A⁸⁵⁸-1626/2014, kurioje atsakovas Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba atsiskaitė pateikti pareiškėjui prašomus dokumentus, juos laikydamas tarnybiniais dokumentais, kurie neatskleistini remiantis Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymo 21 straipsnio 7 dalimi. Teisėjų kolegija nurodė, jog pirmosios instancijos teismas, nagrinėdamas bylą iš esmės, turėtų nuspręsti, ar byloje vertinamu atveju egzistuoja Teisės gauti informaciją iš valstybės institucijų ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje nustatyti atsisakymo suteikti informaciją ar dokumentus pagrindai juos aiškinant ir taikant sistemiškai su Konkurencijos įstatymo 21 straipsnio 7 dalies nuostatomis. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį į tai, kad Teisės gauti informaciją iš valstybės institucijų ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 6 punkte atskirai nėra išskirta tarnybinių dokumentų, kurie pripažįstami neteiktiniais asmenims dėl tam tikro viešojo intereso apsaugos, kategorija, o pagal Konkurencijos įstatymo 21 straipsnio 7 dalį susipažinti neteikiami ne apskritai visi tarnybiniai (vidiniai) dokumentai, o išskirtos tik tam tikros konkrečios tarnybinių dokumentų, kurie neteiktini tretiesiems asmenims, kategorijos. Teisėjų kolegijos vertinimu, Konkurencijos įstatymo 21 straipsnio 7 dalies nuostatos turėtų būti aiškinamos ir taikomos atsižvelgiant į konstitucinę teisės gauti informaciją statusą ir atsakingo valdymo principą, t. y. turėtų būti vertinama, kokių teisėtų visuomeninių tikslų siekiama tokiu įstatyme nustatytu reguliavimu, šiuos tikslus turėtų būti siekiama užtikrinti ieškant pusiausvyros tarp individo teisės gauti informaciją ir teisėto visuomeninio tikslo (žr. 2014 m. rugpjūčio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1626/2014).

10.3. Įstatymo nuostatos netaikomos ir informacijai, sudarančiai *banko paslaptį*. Administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1269/2014, kurioje pareiškėjai siekė gauti iš Lietuvos banko sutarties dėl AB Ūkio banko įsipareigojimų ir turto perkėlimo į AB Šiaulių banką kopiją bei kitą informaciją. Teisėjų kolegija, be kita ko, vadovavosi Įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 6 punktu ir šio įstatymo nuostatų ginčo teisiniams santykiams netaikė. Byloje

buvo nustatyta, jog pareiškėjų prašomoje pateikti trišalėje sutartyje esanti informacija Lietuvos banko buvo gauta priežiūros tikslais, o vadovaujantis Lietuvos banko įstatymo nuostatomis, tokia informacija, net jei ir nesudaro banko paslapties, yra saugoma (žr. 2014 m. birželio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1269/2014).

10.4. Pažymėtina, jog pagal aptariamą Įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 6 punktą informacija neteikiama ne tik tuomet, kai ji sudaro tam tikro pobūdžio paslaptį, bet ir tais atvejais, *kai informacija yra įstatymais pripažįstama kaip neteiktina dėl nacionalinio ar visuomenės saugumo, šalies gynybos interesų, statistinių duomenų panaudojimo apribojimo, kitais įstatymų nustatytais atvejais.*

10.4.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-158/2014 pareiškėjas prašė suteikti jam informaciją dėl ikiteisminio tyrimo, t. y. prašė duomenų, kuriems galioja Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – ir **BPK**) 177 straipsnio nuostatos dėl ikiteisminio tyrimo duomenų neskelbtinumo, nes pareiškėjas BPK nuostatų prasme nebuvo šios bylos proceso dalyvis. Konstatuota, jog informacijos nesuteikimas dėl ikiteisminio tyrimo duomenų yra pagrįstas įstatymu ir yra teisėtas (žr. 2014 m. kovo 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-158/2014).

10.4.2. Administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015 teisėjų kolegija, nenustačiusi, kad pareiškėjo prašyta suteikti informacija apie konkrečius policijos pareigūnams duotas ir įvykdytas užduotis būtų įslaptinta ir pažymėta atitinkamomis slaptumo žymomis, kaip tai nustato Lietuvos Respublikos valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymas, analizavo, ar aptariama informacija apie policijos veiklos organizavimą įstatymo pagrindu pripažintina neteiktina. Teisėjų kolegija nurodė, kad Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 6 straipsnio, reglamentuojančio policijos veiklos viešumą, 3 dalyje nustatyta, jog policija negali teikti ar viešai skelbti informacijos, kuri yra valstybės, tarnybos, komercinė, pramoninė ar banko paslaptis, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus. Neskelbiama tarnybinės veiklos metu gauta informacija, kuri pakenktų žmogaus garbei, orumui ar saugumui, fizinių ir juridinių asmenų teisėtiems interesams, sutrukdytų nusikalstamų veikų prevenciją, išaiškinimą arba lemtų jų padarymą. Taip pat, policija neteikia informacijos, kuri pažeistų asmens nekaltumo prezumpcijos principą, policijos etikos normas, asmens, visuomenės ar valstybės saugumo interesus. Teisėjų kolegija darė išvadą, kad šiose nuostatose neįtvirtintas draudimas neteikti informacijos tuo pagrindu, jog informacijos pateikimas fiziniams tretiesiems asmenims gali pažeisti policijos pareigūnų teises ir teisėtus interesus. Teisėjų kolegijos vertinimu, atsakovas taip pat nepateikė jokių įrodymų ir byloje nėra duomenų, jog aptariama pareiškėjo prašoma suteikti informacija pakenktų žmogaus garbei, orumui ar saugumui, fizinių ir juridinių asmenų teisėtiems interesams, sutrukdytų nusikalstamų veikų prevenciją, išaiškinimą arba lemtų jų padarymą, ar pažeistų asmens nekaltumo prezumpcijos principą, policijos etikos normas, asmens, visuomenės ar valstybės saugumo interesus. Daryta išvada, kad šiomis aplinkybėmis nebuvo pagrindo konstatuoti, jog pareiškėjo prašoma suteikti informacija įstatymo pagrindu pripažintina neteiktina (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015).

11. Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymą *neteikiama ir ta informacija, kurios teikimą reglamentuoja kiti įstatymai* (Įstatymo 1 str. 3 d. 7 p.).

11.1. LVAT nagrinėtose bylose pasitaikė atvejų, kada buvo pripažinta, jog prašomos informacijos teikimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos *mokesčių administravimo įstatymas*. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-763/2008, kurioje pareiškėjas, be

kita ko, prašė įpareigoti Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos supažindinti pareiškėją su mokesstinės bylos duomenimis, kurioje yra informacijos apie kitus mokesčių mokėtojus, teisėjų kolegija nurodė, jog teisiniai santykiai tarp mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo dėl informacijos pateikimo reglamentuojami Mokesčių administravimo įstatymo 38 ir 39 straipsnių. Todėl, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo požiūriu, Mokesčių administravimo įstatymas yra pareiškėjo prašomos pateikti informacijos teikimą reglamentuojantis įstatymas. O tai reiškia, kad nurodytiems santykiams netaikytinos Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatos (1 str. 3 d. 7 p.). Atitinkamai, reikalaujama, kad pareiškėjas nurodytų Mokesčių administravimo įstatymo 38 ir 39 straipsniuose numatytas aplinkybes, kuriomis būtų galima pagrįsti jo reikalavimą dėl skunde nurodytos informacijos pateikimo (žr. 2008 m. balandžio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-763/2008). Iš esmės tokios pačios išvados buvo padarytos ir kitose bylose, kuriose buvo kilę ginčai tarp mokesčių administratoriaus ir mokesčių mokėtojo dėl teisės gauti informaciją, pavyzdžiui, mokesčių mokėtojui siekiant gauti duomenis, pagrindžiančius pranešime apie atliktą mokesčinį tyrimą padarytas išvadas (žr. 2011 m. balandžio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-757/2011), ar norint gauti dokumentų, susijusių su patikrinimo aktu, kopijas, turint tikslą – tinkamai įgyvendinti savo teisę į gynybą, pateikti pastabas dėl šio patikrinimo akto (žr. 2014 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁵⁶-1627/2014). Šiame kontekste taip pat pažymėtina, jog LVAT pripažįsta, kad mokesčių mokėtojas turi teisę gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją apie mokesčius, jų lengvatas, informaciją apie galiojančius mokesčių teisės aktus bei kitą informaciją, reikalingą jo mokesstinėms prievolėms vykdyti (Mokesčių administravimo įstatymo 36 straipsnio 1 punktą). Kartu konstatuota, kad mokesčių mokėtojo teisė gauti iš mokesčių administratoriaus informaciją nėra absoliuti, ji yra ribojama prieš tai paminėtame Mokesčių administravimo įstatymo 36 straipsnio 1 punkte nurodytos informacijos specifikos (rūšies) bei jos panaudojimo tikslų, taip pat, be kita ko, kitų mokesčių mokėtojų teise mokesčių administratoriaus reikalauti užtikrinti informacijos apie juos slaptumą (Mokesčių administravimo įstatymo 36 straipsnio 10 punktą) bei BPK 177 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu reikalavimu neskelbti ikiteisminio tyrimo duomenų („ikiteisminio tyrimo duomenys neskelbtini; šie duomenys iki bylos nagrinėjimo teisme gali būti paskelbti tik prokuroro leidimu ir tik tiek, kiek pripažįstama leistina; draudžiama skelbti duomenis apie nepilnamečius įtariamuosius ir nukentėjusiuosius“) (žr. 2011 m. balandžio 14 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁷⁵-757/2011).

11.2. Kitoje administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1985/2012 kilo ginčas iš esmės dėl pareiškėjo viešosios įstaigos Žmogaus teisių stebėjimo instituto teisės gauti iš Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos informaciją apie orlaivų bagažo muitinį patikrinimą. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog muitinės įstaigų veiklą reglamentuojančiame *Lietuvos Respublikos muitinės įstatyme* (10–12 str.) yra nustatytas (specialiai aptartas) muitinės turimos informacijos pateikimo reglamentavimas. Todėl konstatuota, kad ginčo teisiniams santykiams yra taikytinos ne Įstatymo, o Muitinės įstatymo (t. y. įstatymo, kuris Įstatymo atžvilgiu yra specialus teisės aktas ir su juo nekonkuruoja) nuostatos (žr. 2012 m. liepos 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-1985/2012).

11.3. Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme taip pat buvo išnagrinėta nemažai bylų, kuriose konstatuota, jog teisinis informacijos teikimo pagrindas yra ikiteisminės procedūros ar teismo procesą reglamentuojantys teisės aktai.

11.3.1. LVAT savo praktikoje yra konstatavęs, jog susipažinimą su dokumentais, kita informacija (duomenimis), kurie yra baudžiamosios bylos duomenys, reglamentuoja BPK nuostatos, todėl tai institucijos disponuojamai informacijai, kuri yra baudžiamosios bylos duomenys, Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas netaikytinas (žr. 2014 m. lapkričio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014). Įstatymas netaikytinas ir ginčiuose dėl dokumentų nuorašų iš baudžiamųjų bylų pateikimo (žr. 2011 m. gegužės 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1447/2011).

11.3.2. Administracinėje byloje Nr. A-487-602/2015 pareiškėjas kreipėsi į Vilniaus apskrities valstybinę mokesčių inspekciją, siekdamas, kad jam būtų suteikta informacija – ūkinės finansinės veiklos tyrimo specialisto išvada, kuri surašyta atliekant ikiteisminį tyrimą. Teisėjų kolegija darė išvadą, kad tokios informacijos teikimą reglamentuoja ne Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, o BPK. Be to, teisėjų kolegija pastebėjo ir tai, kad Vilniaus apskrities valstybinė mokesčių inspekcija, rengdama specialisto išvadą, atliko teisės aktų pavestą funkciją baudžiamąjo proceso srityje. Įvertinusi tai, kad vietos mokesčių administratorius neveikė viešojo administravimo srityje, teisėjų kolegija sprendė, jog pareiškėjas neturėjo teisės reikalauti iš minėtos institucijos administracinės paslaugos – įstatymų nustatytos viešojo administravimo subjekto informacijos pateikimo, o institucijai neatsirado pareiga pateikti minėtą informaciją pareiškėjui (žr. 2015 m. gegužės 27 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A-487-602/2015).

11.3.3. Kitoje byloje pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministeriją, siekdamas gauti informaciją apie neteisėtai žemės ūkio kooperatyvui suteiktos paramos grąžinimą. Byloje nustatyta, jog ši informacija susijusi su prokuroro atliktais veiksmais, t. y. su nutarimu nutraukti ikiteisminį tyrimą. Konstatuota, jog pareiškėjo kreipimasis dėl informacijos, susijusios su prokuroro proceso veiksmų atlikimu, pateikimo nagrinėtinas vadovaujantis baudžiamąjo proceso tvarka pagal BPK nuostatas, o Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatos netaikytinos (Įstatymo 1 str. 3 d. 7 p.) (žr. 2012 m. kovo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶³-1446/2012).

11.3.4. LVAT taip pat nagrinėjo situaciją, kai pareiškėjas siekė iš atsakovo policijos komisariato gauti duomenis, kuriuos vėliau kaip įrodymus galėtų pateikti teismui administracinio teisės pažeidimo byloje ir prokuratūros įstaigoms ikiteisminio tyrimo byloje. Iš esmės konstatuota, kad tokių įrodymų teikimui, prašymų padavimui taikomos atitinkamai Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso ir BPK nuostatos (žr. 2013 m. vasario 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-87/2013, 2014 m. vasario 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-494/2014).

11.3.5. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pasisakęs ir dėl pareiškėjo teisės susipažinti su tyrimo, pradėto dėl Konkurencijos įstatymo pažeidimų, medžiaga, kurioje esama konfidencialios informacijos. Administracinėje byloje Nr. A⁷-783/2006 išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, kad antimonopolinėse bylose trečiųjų šalių, tarp jų ir pareiškėjų, teisės yra apribotos jų dalyvavimu konkurencijos bylos nagrinėjimo procese. Todėl pareiškėjams jokių būdu ir jokiais aplinkybėmis negali būti suteikiama konfidenciali įmonės, kuri kaltinama konkurencijos teisės pažeidimu, informacija (2005 m. vasario 10 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas administracinėje byloje Nr. A⁷-783/2006. Administracinių teismų praktika Nr. 9, p. 33–51.)

11.3.6. Administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1555/2014 pareiškėjas skundėsi, kad Lietuvos Aukščiausiasis Teismas neteisėtai atsisakė suteikti jam informaciją apie Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato patvirtintos teismų praktikos, taikant įstatymus ir kitus teisės aktus atskirų kategorijų bylose, apibendrinimo apžvalgas. Teisėjų kolegija sprendė, jog teismų praktikos taikant įstatymus ir kitus teisės aktus atskirų kategorijų bylose apibendrinimo apžvalgų ir rekomendacinių išaiškinimų tvirtinimas, skelbimas yra Lietuvos Respublikos teismų įstatymo reglamentuota Lietuvos Aukščiausiojo Teismo veiklos sritis, todėl informacijos apie šias apžvalgas ir rekomendacinius išaiškinimus teikimui netaikytinas Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas (1 str. 3 d. 7 p.) (žr. 2014 m. spalio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-1555/2014).

11.3.7. Pastebėtina, kad ši LVAT praktika, plėtojama teisės gauti informaciją apie ikiteisminį ir teismo procesus srityje, iš esmės panaši į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, kuri apžvelgiamam aspektui gali būti svarbi kaip papildomas⁹ teisės aiškinimo šaltinis:

11.3.7.1. 2010 m. rugsėjo 21 d. sprendime sujungtose bylose *Švedijos Karalystė ir kt. prieš Association de la presse internationale ASBL (API) ir Europos Komisiją*, C-514/07 P, C-528/07 P, C-532/07 P, EU:C:2010:541, ESTT *inter alia* nagrinėjo klausimą dėl galimybės susipažinti su tam tikrais dokumentais vykstant procesams Teisingumo Teisme. Teisingumo Teismas pažymėjo, jog tiek iš atitinkamų sutarčių nuostatų teksto, tiek iš Reglamento Nr. 1049/2001 bendros struktūros ir Sąjungos teisės aktų šioje srityje tikslų matyti, kad pati teismo veikla nepatenka į šiais teisės aktais įtvirtintos teisės susipažinti su dokumentais taikymo sritį. Siekiant apsaugoti teismines procedūras visų pirma reikia užtikrinti procesinių teisių lygybę ir gero teisingumo vykdymo principų laikymąsi. ESTT taip pat nurodė, jog reikia pripažinti bendrąją prezumpciją, pagal kurią atskleidus institucijos pateiktus pareiškimus teismo procese būtų pažeista šio proceso apsauga, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies antrą įtrauką¹⁰, tol, kol šis procesas vyksta. Tokia bendroji prezumpcija neatima iš suinteresuotojo asmens teisės įrodyti, jog prašomam atskleisti konkrečiam dokumentui ši prezumpcija netaikoma (žr. 79, 85, 94, 103 punktus).

11.3.7.2. Teisingumo Teismas yra pripažinęs tokių bendrųjų prezumpcijų egzistavimą ir tais atvejais, kai kalbama apie administracinės bylos, susijusios su valstybės pagalbos kontrolės procedūra, dokumentus (žr. 2010 m. birželio 29 d. sprendimo byloje *Komisija prieš Technische Glaswerke Ilmenau*, C-139/07 P, EU:C:2010:376, 61 punktą), dokumentus, kuriais Komisija ir pranešusios šalys ar tretieji asmenys pasikeitė per įmonių koncentracijos kontrolės procedūrą (žr. 2012 m. birželio 28 d. sprendimo byloje *Komisija prieš Éditions Odile Jacob*, C-404/10 P, EU:C:2012:393, 123 punktą ir 2012 m. birželio 28 d. sprendimo byloje *Europos Komisija prieš Agrofert Holding a.s.*, C-477/10 P, EU:C:2012:394, 64 punktą), dokumentus, susijusius su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – ir **SESV**) 101 straipsnio taikymo procedūra (žr. 2014 m. vasario

9 Kaip minėta, Reglamentas Nr. 1049/2001 nustato tik EB sutarties 255 straipsnyje numatytos teisės susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais principus, sąlygas bei visuomenės ar privačių interesų sąlygojamus apribojimus (1 straipsnio a punktą). Šiuo reglamentu nesiekama keisti nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių galimybę susipažinti su dokumentais (preambulės 15 paragrafas).

10 Institucijos nesuteikia galimybės susipažinti su dokumentais, dėl kurių atskleidimo nukentėtų teismo proceso ir teisinės pagalbos apsauga (4 str. 2 d.).

27 d. sprendimo byloje *Europos Komisija prieš EnBW Energie Baden-Württemberg AG*, C-365/12 P, EU:C:2014:112, 93 punktą), per teismo procesą institucijos pateiktus pareiškimus (žr. minėto sprendimo *Švedija ir kt. prieš API ir Komisiją* 94 punktą) bei dokumentus, susijusius su ikiteismine procedūra dėl įsipareigojimų nevykdymo stadija (žr. 2013 m. lapkričio 14 d. sprendimo sujungtose bylose *Liga para a Protecção da Natureza (LPN) ir Suomijos Respublika prieš Europos Komisiją*, C-514/11 P ir C-605/11 P, EU:C:2013:738, 65 punktą, 2015 m. liepos 16 d. sprendimo byloje *ClientEarth prieš Europos Komisiją*, C-612/13 P, EU:C:2015:486, 76 punktą).

11.3.7.3. Byloje *Komisija prieš Technische Glaswerke Ilmenau* ESTT nustatė egzistuojant bendrąją prezumpciją, kad Komisijos administracinės bylos dokumentų atskleidimas iš principo kelia grėsmę tyrimo tikslų apsaugai. Teismas darė išvadą, jog vykstant valstybės pagalbos kontrolės procedūrai suinteresuotieji asmenys, išskyrus už suteiktą pagalbą atsakingą valstybę narę, neturi teisės susipažinti su Komisijos administracinės bylos dokumentais. ESTT vertinimu, ši bendroji prezumpcija neatima iš šių suinteresuotųjų asmenų teisės įrodyti, kad prašomam atskleisti konkrečiam dokumentui ši prezumpcija netaikoma arba kad egzistuoja dokumento atskleidimą pateisinantis Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalyje numatytas svarbesnis viešasis interesas (žr. minėto sprendimo *Komisija prieš Technische Glaswerke Ilmenau* 58, 61–62 punktus).

11.3.7.4. 2013 m. lapkričio 14 d. sprendime sujungtose bylose *Liga para a Protecção da Natureza (LPN) ir Suomijos Respublika prieš Europos Komisiją* Teisingumo Teismas nurodė, jog kiek tai susiję su prašymu sudaryti galimybę susipažinti su visais administracinės bylos, susijusios su procedūra dėl įsipareigojimų nevykdymo pagal EB 226 straipsnį, dokumentais ikiteisminiu šios procedūros etapu, reikia pažymėti, kad visų pirma procedūra dėl įsipareigojimų nevykdymo pagal Reglamento Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams 6 straipsnio 1 dalies pirmą sakinį yra laikoma tokia procedūra, kuriai būdingos savybės neleidžia šioje srityje užtikrinti visiško skaidrumo, taigi ši procedūra užima ypatingą padėtį galimybės susipažinti su dokumentais sistemoje. Sąjungos teisėje, visų pirma EB 226 straipsnyje, nenumatyta privataus asmens teisė susipažinti su bylos medžiaga, net jeigu procedūra buvo pradėta dėl šio asmens skundo. Be to, skundo pateikėjas vykstant procedūrai dėl įsipareigojimų nevykdymo neturi teisės reikalauti, kad Komisija laikytųsi konkrečios pozicijos, ar ginčyti Komisijos atsisakymą pradėti prieš valstybę narę procedūrą dėl įsipareigojimų nevykdymo. Be to, ikiteismine procedūra siekiama suteikti atitinkamai valstybei narei galimybę, pirma, įvykdyti iš Sąjungos teisės kylančius įsipareigojimus ir, antra, veiksmingai pateikti savo gynybos pagrindus atsakant į Komisijos pateiktus kaltinimus. Dokumentų, susijusių su procedūra dėl įsipareigojimų nevykdymo, atskleidimas ikiteisminiu šios procedūros etapu taip pat gali pakeisti tokios procedūros pobūdį ir eigą, nes tokiomis aplinkybėmis gali būti dar sudėtingiau pradėti derybų procesą ir sudaryti Komisijos ir atitinkamos valstybės narės sutarimą, kuriuo nutraukiamas pažeidimas, dėl kurio kaltinama, kad būtų laikomasi Sąjungos teisės ir išvengta ieškinio. Todėl galima preziumuoti, kad tokių dokumentų atskleidimas gali pakeisti procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo pobūdį ir eigą, todėl šis atskleidimas iš principo pakenktų tyrimų tikslų apsaugai, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies trečią įtrauką. Vis

dėlto ši bendroji prezumpcija neužkerta kelio galimybei įrodyti, kad prašomam atskleisti konkrečiam dokumentui ši prezumpcija netaikoma arba kad egzistuoja atitinkamo dokumento atskleidimą pateisinantis svarbesnis visuomenės interesus, numatytas Reglamento Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pabaigoje (žr. 55, 59, 60, 62–63, 65–66 punktus).

11.3.7.5. 2015 m. liepos 16 d. sprendime byloje *ClientEarth prieš Europos Komisiją* Teisingumo Teismas, vadovaudamasis pirmiau minėtame sprendime byloje *Liga para a Protecção da Natureza (LPN) ir Suomijos Respublika prieš Europos Komisiją* suformuota praktika, papildomai nurodė, jog, nors Komisija bendrai galėjo pagrįstai manyti, kad dokumentų, susijusių su procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo ikiteisminiu etapu, atskleidimas būtų pakenkęs sklandžiai šio etapo eigai ir taikaus Komisijos ir atitinkamos valstybės narės ginčo sprendimo paieškai tvyrant abipusio pasitikėjimo atmosferai, tokia bendroji prezumpcija negalėjo būti taikoma toms nagrinėjamoms studijoms, kurių pagrindu eksplisitinio sprendimo priėmimo dieną Komisija atitinkamai valstybei narei nebuvo išsiuntusi oficialaus pranešimo pagal SESV 258 straipsnio pirmą pastraipą ir dėl kurių dėl šios priežasties tuo metu nebuvo aišku, ar remiantis jomis bus pradėtas procedūros dėl įsipareigojimų nevykdymo prieš šią valstybę narę ikiteisminis etapas (79 punktas).

11.4. Teisės gauti informaciją įgyvendinimą reglamentuoja ir kiti specialieji įstatymai:

11.4.1. *Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas.* Iš administracinės bylos Nr. A¹⁰-74/2007 matyti, jog savivaldybės tarybos nario teisę gauti informaciją iš savivaldybės administracijos ar kitų savivaldybės institucijų, kuri susijusi su savivaldybės taryboje nagrinėjamais klausimais, reglamentuoja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, tokiai informacijai gauti Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyti apribojimai netaikomi (žr. 2007 m. sausio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁰-74/2007).

11.4.2. *Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymas.* Administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-445/2013 konstatuota, jog Vyriausybės atstovo reikalavimas pateikti dokumentus, pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių administracinės priežiūros įstatymą, nelaikytinas prašymu Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo prasme, todėl nėra jokio pagrindo taikyti šiame įstatyme (14 str.) nustatytą terminą (20 dienų) informacijai pateikti. Šiuo atveju prašomi pateikti konkretūs dokumentai, susiję su Vilniaus miesto savivaldybės tarybos priimtų sprendimų įgyvendinimu, taip pat prašomi pateikti dokumentai yra sukurti (nereikalingos papildomos darbo ir laiko sąnaudos), todėl taikytinas Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte apibrėžtas terminas, t. y. reikalavimas turi būti įvykdytas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo jo gavimo. Konstatuota, jog įvertinus prašomos pateikti informacijos (plačiąja prasme) pobūdį, šiuo konkrečiu atveju taikyti įstatymo analogiją nėra pagrindo (laikyta, jog pakankamai aiškiai nagrinėjamas aspektas reglamentuotas Vyriausybės atstovo teisinį statusą reglamentuojančiame įstatyme) ir šis klausimas gali būti išspręstas vadovaujantis Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo nuostatomis (žr. 2013 m. kovo 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-445/2013).

Tuo tarpu administracinėje byloje **Nr. A⁴⁹²-2697/2012** spęsta, jog Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymas nustato tik Vyriausybės atstovo teisę su prašymu kreiptis į savivaldybės administravimo subjektą dėl informacijos pateikimo, tačiau plačiau šios Vyriausybės atstovo teisės įgyvendinimo šis įstatymas nereglamentuoja, todėl vadovaujantis įstatymo analogijos principu (ABTĮ 4 str. 6 d.) taikytinas Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas, *inter alia* reglamentuojantis valstybės bei savivaldybių institucijų ir įstaigų veiksmus teikiant informaciją. Vienas iš šio įstatymo nustatytų informacijos teikimo principų yra tikslumo principas, reiškiantis, kad teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją (4 str. 2 p.). Daryta išvada, kad valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga turi pateikti tik tokią informaciją, kuria ji disponuoja pagal savo kompetenciją (2012 m. lapkričio 15 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2697/2012).

11.4.3. Lietuvos Respublikos bankų įstatymas. Teisėjų kolegija administracinėje byloje **Nr. A⁴⁴²-1269/2014**, kurioje kilo ginčas dėl Lietuvos banko disponuojamos informacijos suteikimo, vadovavosi Lietuvos Respublikos bankų įstatymo bei Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo nuostatomis (žr. 2014 m. birželio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1269/2014).

11.4.4. Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymas. LVAT administracinėje byloje **Nr. A-1856-438/2015** nagrinėjo ginčą dėl Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atsisakymo supažindinti pareiškėją su operatyvinio tyrimo, kurio metu surinktų duomenų pagrindu pareiškėjui buvo panaikintas leidimas dirbti ir susipažinti su įslaptinta informacija, duomenimis. Teisėjų kolegija šioje byloje konstatavo, jog sprendžiant informacijos, kuri yra surinkta kriminalinės žvalgybos priemonėmis, pateikimo susipažinti asmenims klausimą, turi būti vadovaujama Lietuvos Respublikos kriminalinės žvalgybos įstatymo nuostatomis (žr. 2015 m. liepos 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1856-438/2015).

12. Įstatymo nuostatos taip pat netaikomos, *kai asmuo turi teisės aktų nustatyta tvarka pagrįsti informacijos, kurios jis prašo, panaudojimo tikslą* (Įstatymo 1 str. 3 d. 8 p.).

12.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje **Nr. A-1457-624/2015** teisėjų kolegija iš esmės konstatavo, jog asmuo, siekdamas iš Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos gauti privačią informaciją apie kitus asmenis, turi pagrįsti tokios informacijos panaudojimo tikslą, todėl tokiai informacijai gauti Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas netaikomas. Tokia informacija teikiama Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka (žr. 2015 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1457-624/2015).

III. Įstaigų pareiga informuoti apie savo veiklą

(Įstatymo 6 str. 1–3 d.)

Nagrinėti klausimai	LVAT	EŽTT	ESTT
<i>Susipažinimas su institucijos vidaus teisės aktais</i>	Administracinė byla Nr. A ⁶³ -200/2009		
<i>Nevyriausybinės organizacijos teisė gauti viešojo intereso informaciją</i>		<i>Társaság a Szabadságjogokért</i> prieš Vengriją (pareiškimo Nr. 37374/05) <i>Youth Initiative for Human Rights</i> prieš Serbiją (pareiškimo Nr. 48135/06)	
<i>Asmens teisė gauti viešojo intereso informaciją, veikiant pagal savo profesiją</i>		<i>Roşianu</i> prieš Rumuniją (pareiškimo Nr. 27329/06) <i>Guseva</i> prieš Bulgariją (pareiškimo Nr. 6987/07)	
<i>Teismo sprendimo dėl teisės susipažinti su informacija vykdymas</i>		<i>Guseva</i> prieš Bulgariją (pareiškimo Nr. 6987/07)	
<i>Su teisės aktų leidybos procedūra susijusių dokumentų atskleidimas</i>			C-39/05 P ir C-52/05 P, Švedija ir Turco prieš Tarybą C-506/08 P, Švedija prieš MyTravel ir Komisiją C-280/11 P, Taryba prieš Access Info Europe C-350/12 P, Taryba prieš In ,t Veld

1. Pagal Įstatymo 6 straipsnio 3 dalį visa informacija apie įstaigos veiklą vykdančioms teisės aktams pavestas funkcijas turi būti viešai paskelbta, visiems prieinama ir teikiama neatlygintinai, pirmenybę teikiant informacijos sklaidimui internetu ir kitokiomis elektroninėmis priemonėmis.

2. Įstatymo 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog įstaiga privalo turėti Vyriausybės patvirtintus reikalavimus atitinkančią interneto svetainę, kurioje teiktų informaciją apie savo funkcijas, struktūrą, informacijos teikimui skirtos informacijos rodyklę, kitą teisės aktais nustatytą informaciją (1 dalis). Šio straipsnio 1 dalyje nurodytoje interneto svetainėje Vyriausybės nustatyta tvarka ir laikantis asmens duomenų apsaugos, valstybės, tarnybos, komercinės, profesinės ir kitų įstatymų saugomų paslapčių apsaugos reikalavimų,

taip pat kitų įstatymuose nustatytų reikalavimų turi būti skelbiami: 1) Seimo kontrolierių pažymos dėl įstaigoje atlikto skundo tyrimo ir informacija apie Seimo kontrolierių siūlymų (rekomendacijų) nagrinėjimo įstaigoje rezultatus; 2) informacija apie įstaigos atžvilgiu priimtus valstybės kontrolieriaus ir jo pavaduotojų sprendimus pagal valstybinio audito ataskaitas, taip pat apie sprendimuose nurodytų teisės aktų pažeidimų pašalinimą, nurodymų, teikimų ir siūlymų vykdymą; 3) įsiteisėję teismų sprendimai, kuriuose konstatuojami teisės aktų pažeidimai įstaigoje, taip pat informacija apie priemones, kurių buvo imtasi dėl šių teisės pažeidimų; 4) informacija (nuasmeninti duomenys) apie įstaigoje nustatytus tarnybinius nusižengimus ir už juos paskirtas galiojančias tarnybines nuobaudas. Jeigu sprendimas dėl tarnybinės nuobaudos skyrimo buvo apskūstas įstatymų nustatyta tvarka, informacija apie jį skelbiama tik įsigaliojus teismo ar kitos tarnybinį ginčą nagrinėjusios institucijos sprendimui; 5) informacija (nuasmeninti duomenys) apie įstaigos valstybės tarnautojų gautus paskatinimus ir apdovanojimus (2 dalis).

3. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁶³-200/2009 pareiškėjas kreipėsi į instituciją, prašydamas moksliniais tikslais pateikti informaciją jį dominančiais klausimais. Pirmuoju prašymo punktu prašyta pateikti Radiacinės saugos centro darbo reglamentą. Atsakovas atsakydamas pasiūlė pareiškėjui atvykti susipažinti su šiuo reglamentu į instituciją. Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad Radiacinės saugos centro darbo reglamentas viešai paskelbtas atsakovo internetinėje svetainėje, sprendė, jog šią prašymo dalį (pareiškėjo prašymo 1 p.) atsakovas įvykdė tinkamai. LVAT teisėjų kolegija nustatė, jog byloje atsakovas nepateikė jokių įrodymų, kad Radiacinės saugos centro darbo reglamentas pareiškėjui jo prašomu būdu buvo pateiktas; taip pat atsakovas neįrodė, kad minėtas dokumentas atsakymo pateikimo metu buvo patalpintas atsakovo internetinėje svetainėje. Nustatyta, jog vidaus teisės aktai interneto svetainėje pareiškėjo prašomu pateikti metu nebuvo skelbiami. Konstatuota, jog pirmosios instancijos teismo išvada, kad pareiškėjo prašymo 1 punktą buvo įvykdytas tinkamai, yra nepagrįsta įrodymais ir prieštarauja byloje nustatytoms aplinkybėms, todėl pirmosios instancijos teismo sprendimas šioje dalyje panaikintas (žr. 2009 m. vasario 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶³-200/2009).

4. Pareiga suteikti informaciją apie valdžios institucijų veiklą ne kartą akcentuota ir Europos Žmogaus Teisių Teismo bei Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje.

4.1. Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje jau¹¹ nuosekliai pripažįsta, jog visuomenė turi teisę gauti informaciją, susijusią su viešuoju interesu. Ši teisė yra glaudžiai susijusi su Konvencijos 10 straipsnio apsauga, suteikiama saviraiškos laisvei.

4.1.1. Šioje srityje EŽTT praktika labiausiai buvo išplėtotą nevyriausybinių organizacijų teisės gauti viešojo intereso informaciją atžvilgiu. Pavyzdžiui, byloje *Társaság*

11 Nepaisant to, jog Konvencijos 10 straipsnio nuostatoje įtvirtinta teisės gauti informaciją apsauga, tačiau Europos Žmogaus Teisių Teismas ilgą laiką savo praktikoje nepripažino, kad ši norma garantuoja bendrą teisę gauti valstybės institucijų turimą informaciją, įskaitant administracinius duomenis ir dokumentus (žr., pvz., 2004 m. rugsėjo 28 d. sprendimą byloje *Loiseau prieš Prancūziją*, pareiškimo Nr. 46809/99). Teismas ne kartą konstatavo, kad laisvė gauti informaciją draudžia valstybėms varžyti asmens teisę gauti informaciją, kurią kiti nori ar gali norėti skleisti, ir kad ši laisvė negali būti aiškinama kaip nustatanti valstybei pozityvią pareigą savo iniciatyva skleisti informaciją (žr., pvz., 1987 m. kovo 26 d. sprendimo byloje *Leander prieš Švediją* 74 punktą (pareiškimo Nr. 9248/81), 1989 m. liepos 7 d. sprendimo byloje *Gaskin prieš Jungtinę Karalystę* 52 punktą (pareiškimo Nr. 10454/83), 1998 m. vasario 19 d. sprendimo byloje *Guerra ir kiti prieš Italiją* 53 punktą (pareiškimo Nr. 14967/89), 2005 m. spalio 19 d. sprendimo byloje *Roche prieš Jungtinę Karalystę* [DK] 172 punktą (pareiškimo Nr. 32555/96).

a Szabadságjogokért prieš Vengriją (pareiškimo Nr. 37374/05) nevyriausybinių organizacijų skundėsi dėl to, kad Konstitucinis Teismas atsisakė jai suteikti galimybę susipažinti su Konstituciniam Teismui Seimo nario pateiktu prašymu ištirti Baudžiamojo kodekso normų, reglamentuojančių su narkotikais susijusius pažeidimus, pakeitimų konstitucinumą. Konstitucinis Teismas, nepasikonsultavęs su pareiškėju Seimo nariu, atsisakydamas suteikti prieigą prie skundo motyvavo tuo, kad jame buvo asmeninių duomenų ir dėl to nebuvo galima su juo susipažinti be pareiškėjo Seimo nario sutikimo. EŽTT iš esmės pripažino, kad Vengrija šiuo atveju siekė apsaugoti kitų asmenų teises, todėl apribojimas turėjo teisėtą tikslą Konvencijos 10 straipsnio 2 dalies prasme. Europos Žmogaus Teisių Teismas, atsižvelgdamas į pareiškėjo veiklą dalyvaujant teisminiuose ginčiuose dėl žmogaus teisių, apibūdino pareiškėją nevyriausybinių organizaciją kaip socialinį „sarginį šunį“ (angl. *watchdog*), kurio veiklai pagal Konvenciją taikoma panaši apsauga kaip žiniasklaidai. Europos Žmogaus Teisių Teismas pažymėjo, kad informacija, prie kurios prieigos prašė pareiškėjas, yra viešojo intereso informacija, o Konstitucinio Teismo turima šios informacijos monopolija prilygo cenzūrai. Be to, šiuo atveju dokumente, su kuriuo norėjo susipažinti nevyriausybinių organizacijų, nebuvo privačios informacijos apie Seimo narį. Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat nurodė, kad informacijos laisvė būtų paneigta, jei politikos srityje viešieji asmenys galėtų cenzūruoti žiniasklaidą ir viešas diskusijas remdamiesi savo asmens teisėmis. Teismas vienbalsiai nustatė Konvencijos 10 straipsnio pažeidimą šioje byloje (žr. 2009 m. balandžio 14 d. sprendimą byloje *Társaság a Szabadságjogokért prieš Vengriją* (pareiškimo Nr. 37374/05)).

4.1.2. Kitoje byloje **Youth Initiative for Human Rights prieš Serbiją** (pareiškimo Nr. 48135/06) nevyriausybinių organizacijų skundėsi dėl to, kad Serbijos žvalgybos agentūra jai nesuteikė informacijos apie tai, kiek žmonių ši agentūra sekė elektroninėmis priemonėmis 2005 m. Kaip ir byloje *Társaság a Szabadságjogokért prieš Vengriją* EŽTT konstatavo, kad nevyriausybinių organizacijų veikė lyg viešas „sarginis šuo“, ir jos vaidmuo buvo panašiai svarbus kaip žiniasklaidos. Taigi pareiškėjo veiklai buvo garantuojama panaši Konvencijos apsauga kaip žiniasklaidai. Kadangi pareiškėjas teisėtai rinko viešojo intereso informaciją, norėdamas ją skleisti visuomenei ir taip prisidėti prie viešos diskusijos, pareiškėjo saviraiškos laisvė buvo ribojama. Saviraiškos laisvė gali būti ribojama, tačiau tik pagal įstatymą. Nagrinėtu atveju nacionalinė institucija (Informacijos komisaras), išnagrinėjusi pareiškėjo skundą pagal Informacijos laisvės įstatymą nusprendė, kad informacija privalo būti suteikta pareiškėjui. Nors žvalgybos agentūra galiausiai atsakė, kad ji neturi tos informacijos, šis atsakymas buvo neįtikinantis atsižvelgiant į informacijos pobūdį ir agentūros pradinį atsakymą. Serbijos žvalgybos agentūra, atkakliai nenorėdama paklusti Informacijos komisaro sprendimui, ignoravo nacionalinius įstatymus ir tai prilygo savavališkumui. Tad buvo konstatuotas Konvencijos 10 straipsnio pažeidimas (žr. 2013 m. birželio 25 d. sprendimą byloje *Youth Initiative for Human Rights prieš Serbiją* (pareiškimo Nr. 48135/06)).

4.1.3. Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje yra pripažinęs ne tik tam tikrų visuomeninių organizacijų, siekiančių gauti visuomenei reikšmingą informaciją, bet ir privačių asmenų teisę gauti informaciją. Šiems asmenims paprastai buvo svarbu gauti tokią informaciją veikiant pagal savo profesiją. Byloje **Roșianu prieš Rumuniją** (pareiškimo Nr. 27329/06) pareiškėjas buvo vietinės televizijos laidos vedėjas, ir šioje laidoje buvo, be kitų dalykų, diskutuojama apie tai, kaip savivaldos administracija naudojo viešąsias lėšas. Veikdamas pagal savo profesiją pareiškėjas vėliau paprašė miesto

mero pateikti jam tam tikrą informaciją. Buvo pateikti trys prašymai, į kuriuos meras atsakė trimis lakoniškais laiškais. Manydamas, kad šiuose laiškuose nėra tinkamų atsakymų į jo prašymus pateikti informaciją, pareiškėjas juos apskundė teismui, ir teismas tenkino jo skundus, tačiau šie teismo sprendimai liko neįgyvendinti, nepaisant daugelio pareiškėjo skundų. Europos Žmogaus Teisių Teismas 2014 m. birželio 24 d. sprendime konstatavo, kad buvo apribota pareiškėjo kaip žurnalisto saviraiškos laisvė. Kaip ir byloje *Kenedi prieš Vengriją* (žr. 2009 m. gegužės 26 d. sprendimą byloje *Kenedi prieš Vengriją* (pareiškimo Nr. 31475/05), nagrinėjama byla taip pat buvo susijusi su pareiškėjo prieiga prie viešojo intereso informacijos, kuri buvo būtina pareiškėjui veikiant pagal savo profesiją. Pareiškėjas gavo tris teismo sprendimus, suteikiančius prieigą prie informacijos. Pareiškėjas teisėtai rinko informaciją, kuri buvo svarbi visuomenei, t. y. apie savivaldybės administracijos veiklą. Be to, atsižvelgiant į tai, kad jis norėjo skleisti šią informaciją visuomenei ir taip prisidėti prie viešosios diskusijos apie gerą viešąjį valdymą, pareiškėjo teisė skleisti informaciją buvo pažeista. Savivaldos institucijos niekada neteigė, kad informacija, kurią prašoma suteikti, neegzistuoja. Tuo, kad informacija sudėtinga ir kad reikia atlikti daug darbo siekiant sudaryti prašomą informaciją, buvo remiamasi tik siekiant paaiškinti tai, jog informacijos nebuvo įmanoma pateikti greitai. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo, jog Vyriausybė nenurodė jokio argumento, kuris parodytų, kad pareiškėjo teisių ribojimas buvo nustatytas įstatyme, ar kad siekė vieno ar keleto teisėtų tikslų. Taigi nustatytas Konvencijos 10 straipsnio pažeidimas (žr. 2014 m. birželio 24 d. sprendimą byloje *Rošianu prieš Rumuniją* (pareiškimo Nr. 27329/06).

4.1.4. Europos Žmogaus Teisių Teismas 2015 m. vasario 17 d. sprendime byloje *Guseva prieš Bulgariją* (pareiškimo Nr. 6987/07) nagrinėjo klausimą dėl galutinių teismo sprendimų, pripažinusių pareiškėjos teisę susipažinti su informacija, neįvykdymo. Pareiškėjos (asociacijos, aktyvios gyvūnų teisių apsaugos srityje, narės ir atstovės) atžvilgiu buvo priimti trys galutiniai Vyriausiojo administracinio teismo sprendimai, kuriuose merui nurodyta suteikti jai informaciją apie elgesį su benamiais gyvūnais, randamais miesto gatvėse. Meras neįvykdė tų sprendimų. Savo skunde Europos Teismui pareiškėja, remdamasi Konvencijos 10 straipsniu, skundėsi, kad mero elgesys pažeidė jos teisę gauti ir skleisti informaciją. Pareiškėja siekė prieigos prie informacijos apie elgesį su gyvūnais tam, kad įgyvendintų savo vaidmenį, informuodama visuomenę apie šį bendrojo intereso klausimą, ir prisidėtų prie viešosios diskusijos. Šios jos teisės egzistavimas buvo pripažintas nacionaliniuose įstatymuose ir trijuose galutiniuose Vyriausiojo administracinio teismo sprendimuose. Todėl informacijos rinkimas numatant vėliau ją pateikti visuomenei pateko į pareiškėjos saviraiškos laisvės sritį. Nors pareiškėja pateikė skundą kaip privatus asmuo (ne asociacijos, kuriai ji atstovavo, vardu), informacija, kurią ji siekė gauti, buvo tiesiogiai susijusi su jos darbu asociacijoje. Taigi ji teisėtai rinko viešojo intereso informaciją tam, kad prisidėtų prie viešosios diskusijos. Mero neveikimas pagal galutinius teismo sprendimus ir informacijos nesuteikimas sudarė tiesioginį jos teisės gauti ir skleisti informaciją ribojimą. Teismo sprendimai buvo galutiniai ir vykdytini pagal nacionalinę teisę, tad mero nepaklusimas jiems buvo neteisėtas. Vis dėlto, nacionalinėje teismų praktikoje buvo priimta, kad nacionaliniai įstatymai nenumatė aiškios laiko ribos teismo sprendimui įvykdyti, taip paliekant šį klausimą valdžios institucijos, atsakingos už sprendimo įvykdymą, gerai valiai. Toks aiškios laiko ribos sprendimui įvykdyti nebuvimas sukėlė nenuspėjamumą dėl galimo sprendimo įvykdymo laiko, o pareiškėjos atveju tai niekada

taip ir neįvyko. Tad taikytiniems nacionaliniams įstatymams trūko reikiamo numatymo, ir dėl to pareiškėjos teisių pagal 10 straipsnį ribojimas nebuvo „nustatytas įstatyme“. Teismas konstatavo Konvencijos 10 straipsnio pažeidimą (žr. 2015 m. vasario 17 d. sprendimą byloje *Guseva prieš Bulgariją* (pareiškimo Nr. 6987/07)).

4.2. Tuo metu Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktikoje viešojo intereso informacijos atskleidimas suinteresuotiems asmenims grindžiamas didesnio institucijų legitimumo ir pasitikėjimo Europos piliečių akyse sukūrimu:

4.2.1. Pavyzdžiui, 2008 m. liepos 1 d. sprendime byloje *Švedija ir Turco prieš Tarybą*, C-39/05 P ir C-52/05 P, EU:C:2008:374, ESTT nenustatė, kad egzistuoja bendras teisinių nuomonių, susijusių su teisėkūros procedūra, konfidencialumo poreikis (žr. minėto sprendimo *Švedija ir Turco prieš Tarybą* 57–58 punktus). Teismas nurodė, jog bendra ir abstrakti nuoroda į pavojų, kad su teisės aktų leidybos procedūromis susijusių teisinių nuomonių atskleidimas gali sukelti abejonių dėl teisės aktų teisėtumo, nėra pakankama nustatyti teisinių nuomonių apsaugos pažeidimą minėtos nuostatos prasme ir todėl ji negali būti atsisakymo atskleisti šią nuomonę pagrindas. Iš tikrųjų būtent skaidrumas šiuo klausimu, leidžiant atvirai aptarti įvairių nuomonių skirtumus, prisideda prie didesnio institucijų legitimumo ir pasitikėjimo Europos piliečių akyse. Todėl būtent informacijos ir diskusijų trūkumas gali piliečiams sukelti abejonių ne vien dėl konkretaus akto teisėtumo, bet ir dėl viso sprendimų priėmimo legitimumo (žr. 59, 61 punktus). Be to, šioje byloje Teisingumo Teismas pripažino viešųjų interesų, kuriais grindžiamas Reglamentas Nr. 1049/2001¹², viršenybę prieš Tarybos Teisės tarnybos nepriklausomumo apsaugą. ESTT konstatavo, jog Reglamentas Nr. 1049/2001 iš principo nustato pareigą leisti susipažinti su Tarybos Teisės tarnybos nuomonėmis, susijusiomis su teisės aktų leidybos procedūra. Kartu ESTT nurodė, jog vis dėlto toks pripažinimas netrukdo, remiantis teisinių nuomonių apsauga, atsisakyti leisti susipažinti su konkrečia nuomone, surašyta teisės aktų leidybos procedūros kontekste, kurios turinys ypač svarbus arba reikšmė ypač didelė ir išeina už aptariamą teisės aktų leidybos procedūros ribų. Tačiau tokiu atveju atitinkama institucija turi detalai motyvuoti atsakymą (žr. minėto sprendimo *Švedija ir Turco prieš Tarybą* 67–69 punktus). Byloje *Švedija ir Turco prieš Tarybą* suformuota praktika teisių nuomonių apsaugos kontekste patvirtinta ir toliau plėtota vėlesnėse bylose, *inter alia*, 2011 m. liepos 21 d. Teisingumo Teismo sprendime byloje *Švedijos Karalystė prieš MyTravel Group plc, Europos Komisija*, C-506/08 P, EU:C:2011:496, taip pat 2013 m. spalio 17 d. sprendime byloje *Europos Sąjungos Taryba prieš Access Info Europe*, C-280/11 P, EU:C:2013:671, kuriame ESTT pabrėžė ypatingą skaidrumo svarbą Tarybai veikiant kaip teisės aktų leidėjai (33 punktas).

4.2.2. Byloje *Europos Sąjungos Taryba prieš Sophie in 't Veld* Teisingumo Teismas, taip pat plėtodamas byloje *Švedija ir Turco prieš Tarybą* suformuotą praktiką, nurodė, jog kai institucija taiko vieną iš Reglamento Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais 4 straipsnio

¹² Kaip minėta, Reglamentas Nr. 1049/2001 nustato tik EB sutarties 255 straipsnyje numatytos teisės susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais principus, sąlygas bei visuomenės ar privačių interesų sąlygojamus apribojimus (1 straipsnio a punktas). Šiuo reglamentu nesiekiami keisti nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių galimybę susipažinti su dokumentais (preambulės 15 paragrafas).

2 ir 3 dalyse numatytų išimčių, ji privalo palyginti konkretų interesą, kurį reikia saugoti neatskleidžiant atitinkamo dokumento, su, be kita ko, bendruoju interesu padaryti šį dokumentą prieinamą, atsižvelgiant į naudą, atsirandančią, kaip nurodyta Reglamento Nr. 1049/2001 2 konstatuojamojoje dalyje, dėl padidėjusio skaidrumo, t. y. aktyvesnio piliečių dalyvavimo priimančiam sprendimams ir didesnio administracijos legitimumo, veiksmingumo bei atskaitomybės piliečiams demokratinėje sistemoje, nes šie sumetimai yra ypač svarbūs tais atvejais, kai institucija veikia kaip teisės aktų leidėjas (žr. 2014 m. liepos 3 d. sprendimo byloje *Europos Sąjungos Taryba prieš Sophie in 't Veld*, C-350/12 P, EU:C:2014:2039, 63 punktą). Šiame kontekste pažymėtina, kad Teisingumo Teismas yra taip pat nurodęs, jog institucijų ne teisėkūros veikla nėra nepatenkanti į Reglamento Nr. 1049/2001 2 straipsnio 3 dalies taikymo sritį, nes šioje nuostatoje patikslinta, kad šis reglamentas taikomas visiems institucijos turimiems dokumentams, tai yra jos parengtiems arba gautiems ir esantiems jos žinioje, susijusiems su visomis Sąjungos veiklos sritimis (žr. minėto sprendimo byloje *Europos Sąjungos Taryba prieš Sophie in 't Veld* 107 punktą, minėto sprendime byloje *Švedijos Karalystė prieš MyTravel Group plc, Europos Komisija* 87, 88, 109 punktus).

IV. PRIVAČIOS INFORMACIJOS TEIKIMAS

(Konstitucijos 22 str., 25 str., EŽTK 8 str., 10 str.)

Nagrinėti klausimai	LVAT	EŽTT	ESTT
<i>Teisės į privatų gyvenimą ir teisės į informaciją pusiausvyra</i>	Administracinė byla Nr. A-1148-502/2015	<i>Odièvre prieš Prancūziją</i> [DK] (pareiškimo Nr. 42326/98)	C-92/09 ir C-93/09, <i>Volker und Markus Schecice ir Eifert</i>
<i>Privačios informacijos samprata</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴⁹² -2809/2011 Administracinė byla Nr. A ⁸²² -297/2011 Administracinė byla Nr. A ⁴⁹² -2809/2011		
<i>Asmens duomenys</i>	Administracinė byla Nr. A-3229-552/2015 Administracinė byla Nr. A-852-502/2015		C-615/13 P, <i>ClientEarth ir PAN Europe prieš EFSA</i> C-92/09 ir C-93/09, <i>Volker und Markus Schecice ir Eifert</i>
<i>Informacija apie asmens darbą</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴⁹² -2809/2011 Administracinė byla Nr. A-852-502/2015 Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -333/2014	<i>Sidabras ir Džiautas prieš Lietuvą</i> (pareiškimų Nr. 55480/00, 59330/00)	C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, <i>Österreichischer Rundfunk ir kiti</i>

<i>Informacija apie nepilnametį asmenį</i>	Administracinė byla Nr. A-1457-624/2015 Administracinė byla Nr. A ⁸²² -75/2014 Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -2025/2013 Administracinė byla Nr. A ⁶⁰² -882/2013		
<i>Privati informacija apie save</i>	Administracinė byla Nr. A ⁷⁵⁶ -290/2010	<i>Gaskin prieš Jungtinę Karalystę</i> (pareiškimo Nr. 10454/83) <i>Godelli prieš Italiją</i> (pareiškimo Nr. 33783/09) <i>Odièvre prieš Prancūziją [DK]</i> (pareiškimo Nr. 42326/98) <i>M. G. prieš Jungtinę Karalystę</i> (pareiškimo Nr. 39393/98)	
<i>Efektyvi ir prieinama procedūra, siekiant gauti privačią informaciją</i>		<i>Haralambie prieš Rumuniją</i> (pareiškimo Nr. 21737/03) <i>Joanna Szulc prieš Lenkiją</i> (pareiškimo Nr. 43932/08)	
<i>Privati informacija apie kitus asmenis</i>	Administracinė byla Nr. A-1457-624/2015 Administracinė byla Nr. A-852-502/2015 Administracinė byla Nr. A ⁸²² -1493/2013	<i>Antoneta Tudor prieš Rumuniją</i> (pareiškimo Nr. 23445/04)	

1. Pirmiausia pažymėtina, jog tiek nacionalinis, tiek tarptautinis teisinis reguliavimas saugo teisę į privatų gyvenimą. Kaip jau buvo minėta, Konstitucijos 22 straipsnyje yra įtvirtintas žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumas. Žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo svarba pabrėžta ir gausioje Konstitucinio Teismo praktikoje (žr., pvz., Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d., 2000 m. gegužės 8 d., 2002 m. rugsėjo 19 d., 2002 m. spalio 23 d. nutarimus). Privataus gyvenimo apsaugos fundamentali reikšmė pripažįstama ir kitų teismų praktikoje.

2. Teisė į privatų gyvenimą įtvirtinta ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir **Konvencija, EŽTK**) 8 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią kiekvienas turi teisę į tai, kad būtų gerbiamas jo privatus ir šeimos gyvenimas. Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje ne kartą yra nurodyta, kad valstybė turi pozityvią pareigą saugoti asmenis nuo nepagrįsto kišimosi į jų privatų gyvenimą (žr., pvz., EŽTT 2003 m. sausio 28 d. sprendimą byloje *Peck prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 44647/98)). Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje taip pat yra nurodyta, jog teisės į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą įtvirtinimas Konstitucijoje reikalauja, kad

valstybė užtikrintų šios teisės realumą. Taigi Konstitucijos 22 straipsnis įpareigoja valstybę teisės aktais užtikrinti veiksmingą teisės į privataus gyvenimo neliečiamumą apsaugą ir gynybą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. sausio 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008). EŽTT daug kartų yra nurodęs, jog „privatus gyvenimas“ yra plati sąvoka, kurią sunku tiksliai apibrėžti (žr. sprendimo byloje *Peck prieš Jungtinę Karalystę* 57 punktą). Vis dėlto EŽTT pastebėjo, jog 8 straipsnis saugo moralinį ir fizinį asmens vientisumą (žr. EŽTT 1985 m. kovo 26 d. sprendimo byloje *X ir Y prieš Nyderlandus* (pareiškimo Nr. 8978/80), 22–27 punktus), apimant teisę į privatų gyvenimą be nepageidaujamo dėmesio (EŽTT 2004 m. liepos 27 d. sprendimas byloje *Sidabras ir Džiautas prieš Lietuvą* (pareiškimų Nr. 55480/00, 59330/00). LVAT taip pat yra nurodęs, jog nustatant, ar konkreti informacija yra privati, vertintinas jos santykis su asmens privačiu gyvenimu, o tokios informacijos apsaugos tikslas – apsaugoti ją nuo nepageidaujamo kitų asmenų dėmesio (2011 m. rugsėjo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

3. LVAT savo praktikoje yra išaiškinęs, jog privačios informacijos apsaugai yra aktualūs privačios informacijos skelbimo apribojimai. Skelbiant informaciją, susijusią su asmens privačiu gyvenimu, apribojama jo teisė į privatų gyvenimą, garantuojama Konstitucijos 22 straipsnyje, Konvencijos 8 straipsnyje, taigi toks apribojimas galimas tik laikantis Konstitucijos, Konvencijos 8 straipsnio 2 dalyje ir įstatymų nustatytų sąlygų (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus 2008 m. sausio 2 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-2/2008, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

4. Konstitucijos 22 straipsnis nurodo, kad informacija apie privatų asmens gyvenimą gali būti renkama ir atskleidžiama tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą. Toks informacijos rinkimas turi būti pagrįstas valstybės ar visuomenės interesais (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

5. Šiame kontekste pažymėtina, jog Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad žmogaus teisė į privatumą nėra absoliuti. Pagal Konstituciją riboti konstitucines žmogaus teises ir laisves, taigi ir teisė į privatumą, galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (Konstitucinio Teismo 2002 m. rugsėjo 19 d., 2002 m. spalio 23 d. nutarimai).

6. Šio apibendrinimo kontekste aktualus žmogaus teisės į privataus gyvenimo apsaugą ir teisės gauti informaciją pusiausvyros klausimas. Konstitucinis Teismas yra ne kartą konstatavęs, jog ne tik žmogaus teisė į privatumą nėra absoliuti, tačiau neabsoliuti yra ir teisė gauti informaciją.

7. Konstitucinis Teismas yra nurodęs, kad Konstitucijos 25 straipsnio 3 dalis, kurioje *inter alia* įtvirtinta, kad laisvė gauti informaciją gali būti ribojama įstatymu, jei tai būtina apsaugoti žmogaus privačiam gyvenimui, glaudžiai susijusi su Konstitucijos 22 straipsnio nuostatomis, kuriose įtvirtintas žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumas. Iš Konstitucijos, *inter alia* jos 22 straipsnio, 25 straipsnio 3 dalies, nuostatų įstatymų leidėjui kyla pareiga nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad teikiant valstybės ir savivaldybių institucijų turimą informaciją būtų užtikrintas žmogaus privataus gyvenimo

neliečiamumas, kitos Konstitucijos saugomos vertybės (žr. 2011 m. birželio 9 d. nutarimą). Pagal Konstitucinio Teismo išaiškinimus, tarp Konstitucijos 22 ir 25 straipsniuose įtvirtintų vertybių yra pusiausvyra. Įstatymų leidėjui reguliuojant visuomenės informavimo santykius kyla pareiga paisyti minėtų konstitucinių vertybių pusiausvyros (žr. 2002 m. spalio 23 d. nutarimą).

8. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo formuojama praktika dviejų konstitucinių vertybių – teisės į privatų gyvenimą ir teisės į informaciją – pusiausvyrą orientuoja nustatyti remiantis „proporcingumo principu, kuris yra vienas bendrųjų Bendrijos principų, reikalaujama, kad Sąjungos aktu įgyvendintos priemonės būtų tinkamos siekiamam tikslui įvykdyti ir neviršytų to, kas jam būtina pasiekti“; „Automatiškai teikti pirmenybę skaidrumo tikslui, palyginti su teise į asmens duomenų apsaugą, negalima, net jei tai susiję su svarbiais ekonominiais interesais <...> nuo asmens duomenų apsaugos nukrypstančios nuostatos ir apribojimai turi griežtai atitikti būtinumo sąlygą.“ (2010 m. lapkričio 9 d. sprendimas sujungtose bylose *Volker und Markus Schecice GbR (C-92/09)* ir *Hartmut Eifert (C-93/09) prieš Land Hessen*, EU:C:2010:662, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis, 2010 m. Nr. 20, p. 636).

9. Šiuo aspektu taip pat pažymėtina, jog Europos Žmogaus Teisių Teismas, nustatęs, kad buvo apribota Konvencijos 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teisė į saviraiškos laisvę (ši teisė apima laisvę turėti savo nuomonę, gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijų netrukdomam ir nepaisant valstybės sienų), ir spręsdamas dėl Konvencijos 10 straipsnio pažeidimo, analizuoja, ar toks teisės apribojimas yra pateisinamas. Teismas ne kartą yra nurodęs, jog Konvencijos 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos teisės apribojimas bus laikomas Konvencijos pažeidimu, jeigu jis neatitiks šio straipsnio 2 dalies reikalavimų¹³. Todėl reikėtų nustatyti, ar toks apribojimas buvo nustatytas įstatymu, ar juo buvo siekta bent vieno iš Konvencijos 10 straipsnio 2 dalyje įvardytų tikslų ir ar apribojimas buvo būtinas demokratiniėje visuomenėje, siekiant šių tikslų (žr., pvz., 2009 m. balandžio 14 d. sprendimo byloje *Társaság a Szabadságjogokért prieš Vengriją* 30 punktą (pareiškimo Nr. 37374/05), 2009 m. gegužės 26 d. sprendimo byloje *Kenedi prieš Vengriją* 43 punktą (pareiškimo Nr. 31475/05), kt.). Teismas taip pat yra pabrėžęs, kad Konvencijos 10 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos teisės išimtys turi būti aiškinamos griežtai, o jos apribojimų būtinybė turi būti nustatyta įtikinamai (žr. 2012 m. balandžio 3 d. sprendimo byloje *Gillberg prieš Švediją* 82 punktą (pareiškimo Nr. 41723/06)).

10. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas taip pat yra ne kartą pripažinęs, jog teisė į privatų gyvenimą privalo būti vertinama proporcingumo aspektu. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A-1148-502/2015, pripažinusi, kad pareiškėjos prašomi pateikti duomenys apie kitų asmenų giminystės ryšius, kurių, pareiškėjos teigimu, jai reikėjo ikiteisminiam tyrimui, yra privatūs, teisėjų kolegija, sprendė, jog duomenų subjektų – asmenų, kurių duomenų prašoma, interesas, kad būtų užtikrinta jų teisė į privatumą, vertinamas kaip svarbesnis nei pareiškėjos interesas ginti savo pažeistas teises teisme (žr., pvz., 2015 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1148-502/2015).

13 EŽTK 10 straipsnio 2 dalyje nustatyta: „Naudojimasis šiomis laisvėmis, kadangi tai yra susiję ir su pareigomis bei atsakomybe, gali būti priklausomas nuo tam tikrų formalumų, sąlygų, apribojimų ar sankcijų, kurias nustato įstatymas ir kurios demokratiniėje visuomenėje yra būtinos valstybės saugumo, teritorinio vientisumo ar visuomenės apsaugos, siekiant užkirsti kelią viešos tvarkos pažeidimams ar nusikaltimams, apsaugoti žmonių sveikatą ar moralę, taip pat kitų asmenų garbę ar teises, užkirsti kelią įslaptintos informacijos atskleidimui arba užtikrinti teisminės valdžios autoritetą ir bešališkumą.“

IV.1. Privačios informacijos samprata

(Įstatymo 2 str. 9 d.)

10. Atskleidžiant privačios informacijos teikimo sąlygas ir reikalavimus, pirmiausia svarbu išsiaiškinti, kokia informacija laikytina privačia. Kaip jau buvo minėta, pagal Įstatymo 2 straipsnio 2 dalį informacija – tai žinios, kuriomis disponuoja valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga, įskaitant informaciją apie jų darbuotojų darbo užmokestį. Įstatymo 2 straipsnio 9 dalis privačią informaciją apibrėžia kaip ypatingus fizinio asmens duomenis, kaip juos nustato Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, informaciją apie asmenį ir jo šeimos gyvenimą, su fizinio asmens garbe ir orumu susijusią informaciją. Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, jog ypatingi asmens duomenys – tai duomenys, susiję su fizinio asmens rasine ar etnine kilme, politiniais, religiniais, filosofiniais ar kitais įsitikinimais, naryste profesinėse sąjungose, sveikata, lytiniu gyvenimu, taip pat informacija apie asmens teistumą.

11. Pagal Įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje įtvirtintą privačios informacijos apibrėžtį matyti, kad privačia informacija laikytini ne tik ypatingi fizinio asmens duomenys, bet ir kitokia informacija apie asmenį. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme nedetalizuojama sąvoka „informacija apie asmenį“, tačiau pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, šios sąvokos turinys aiškintinas remiantis Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, kurio 2 straipsnio 1 dalis apibrėžia asmens duomenis – tai bet kuri informacija, susijusi su fiziniu asmeniu – duomenų subjektu, kurio tapatybė žinoma arba gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai nustatyta pasinaudojant tokiais duomenimis kaip asmens kodas, vienas arba keli asmeniui būdingi fizinio, fiziologinio, psichologinio, ekonominio, kultūrinio ar socialinio pobūdžio požymiai (žr. 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011, Administracinė jurisprudencija. 2011, 22, p. 340–352). Pavyzdžiui, LVAT yra nurodęs, kad konkrečios pareigos, net ir nenurodžius kitų asmenį identifikuojančių duomenų, gali būti pakankamu socialinio pobūdžio požymiu to asmens tapatybei nustatyti (žr. 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

12. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pripažinęs, jog Lietuvos Respublikos įstatymuose pateikta „privačios informacijos“ sąvoka yra pakankamai aptakiai apibrėžta, yra vertinamojo pobūdžio, o į klausimą, ar konkreti informacija laikytina privačia, yra atsakytina atsižvelgiant į informacijos turinį kiekvienu atveju vertinant individualiai (žr., pvz., 2011 m. vasario 17 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁸²²-297/2011, 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011, Administracinė jurisprudencija. 2011, 22, p. 340–352, 2012 m. liepos 9 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2089/2012). Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, aiškindamas privačios informacijos sąvoką remiasi „privataus gyvenimo“ samprata, kadangi privati informacija – tai tokia informacija, kuri savo turiniu yra daugiau ar mažiau, bet neatsiejamai susijusi su privačiu asmens gyvenimu (žr. 2011 m. vasario 17 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁸²²-297/2011, 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

13. Teisė į privatų gyvenimą yra viena iš pagrindinių žmogaus teisių. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad žmogaus privatus

gyvenimas neliečiamas. Asmens susirašinėjimas, pokalbiai telefonu, telegrafo pranešimai ir kitoks susižinojimas neliečiami (2 d.). Nurodyto straipsnio 4 dalyje suformuluotas bendrasis privataus gyvenimo gynimo principas, pagal kurį įstatymas ir teismas saugo, kad niekas nepatirtų savavališko ar neteisėto kišimosi į jo asmeninį ir šeiminių gyvenimą, kėsinimosi į jo garbę ir orumą.

14. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, jog Konstitucijos 22 straipsnyje įtvirtintos normos gina asmens teisę į privatumą. Ši teisė apima privatų, šeimos ir namų gyvenimą, asmens fizinę ir psichinę neliečiamybę, garbę ir reputaciją, asmeninių faktų slaptumą, draudimą skelbti gautą ar surinktą konfidencialią informaciją ir kt. (žr. Konstitucinio Teismo 1999 m. spalio 21 d., 2000 m. gegužės 8 d., 2002 m. rugsėjo 19 d., 2002 m. spalio 23 d. nutarimus). Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 29 d. nutarime yra išaiškinta, kad privatus žmogaus gyvenimas – tai individo asmeninis gyvenimas: gyvenimo būdas, šeimyninė padėtis, gyvenamoji aplinka, santykiai su kitais žmonėmis, individo pažiūros, įsitikinimai, įpročiai, jo fizinė bei psichinė būklė, sveikata, garbė, orumas ir kt.

Informacija, administracinių teismų praktikoje pripažinta privačia

15. Aptariant tai, kas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pripažįstama privačia informacija, pirmiausia pažymėtina, jog privačia informacija yra pripažinti asmens duomenys, kaip antai vardas, pavardė, gyvenamoji vieta, asmens kodas, asmens parašas (žr. 2015 m. rugsėjo 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-3229-552/2015). Šioje byloje privačia informacija apie pareiškėją pripažintos ir turtinės prievolės tarp pareiškėjo ir savivaldybės (socialinės pašalpos gavimas).

16. Taip pat bendruoju atveju privačia informacija laikytina informacija apie asmens darbą. Apie šį aspektą pasisakytina kiek plačiau.

16.1. Europos Žmogaus Teisių Teismas yra pažymėjęs, kad darbo santykiai ir su jais susijusi informacija gali būti privataus gyvenimo dalis (EŽTT 2004 m. liepos 27 d. sprendimas byloje *Sidabras ir Džiautas prieš Lietuvą*, pareiškimų Nr. 55480/00, 59330/00).

16.2. Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, jog kiekvienas žmogus gali laisvai pasirinkti darbą bei verslą ir turi teisę turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas, gauti teisingą apmokėjimą už darbą ir socialinę apsaugą nedarbo atveju.

16.3. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra nurodęs, kad laisvas darbo ar verslo pasirinkimas lemia asmens gyvenimo būdą, todėl fizinio asmens gaunamų pajamų šaltinis ir jų dydis laikytini neatsiejama jo privataus gyvenimo dalimi (žr. 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

16.4. Administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011 teisėjų kolegija išsamiai analizavo informaciją apie asmens darbą privatumo aspektu. Šioje byloje ginčas *inter alia* kilo dėl galimybės suteikti informaciją apie ligoninės darbuotojų darbo užmokesį. Teisėjų kolegija sprendė, ar informacija apie konkrečių asmenų gaunamas pajamas yra privataus pobūdžio. Byloje buvo padaryta išvada, kad bendruoju atveju su asmens darbo, kuris dažniausiai yra ir pajamų šaltinis, pasirinkimu, bei pajamų dydžiu susijusi informacija – privataus pobūdžio. Tačiau kartu teisėjų kolegija pažymėjo, kad ne visais atvejais informacija apie asmens gaunamas pajamas, net jei ji būtų vertinama kaip privataus pobūdžio, yra nevieša. Asmenys, deklaruojantys savo turtą pagal Lietuvos Respublikos turto deklaravimo įstatymą, numatyti jo 2 straipsnyje, privalo valstybinei mokesčių inspekcijai

deklaruoti pajamas, remiantis Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymu. Turto deklaravimo įstatymo 10 straipsnio 2 dalyje numatytų asmenų deklaracijos skelbiamos viešai, kitų – tik esant šių asmenų raštu išreikštai valiai. Viešai įstatymų leidėjas numatė skelbti deklaracijas tik tų asmenų, kurie užima itin atsakingas pareigas valstybės tarnyboje – Respublikos Prezidento, Seimo narių, Europos Parlamento narių, ministrų, teisėjų, prokurorų ir kt. Įstatyme numatytas tam tikras pareigas užimančių asmenų mažesnis privatumo lygmuo yra pateisinamas viešuoju interesu, pasireiškiančiu visuomenės lūkesčiais užtikrinti skaidrumą valstybės tarnyboje, siekiu didinti pasitikėjimą valstybės valdymu. Atitinkamai asmenys, pasirinkdami tokią tarnybą, sąmoningai sutinka su mažesne privataus gyvenimo apsauga. Šiame kontekste teisėjų kolegija nurodė, jog duomenys apie asmens pajamas ir jų šaltinius gali būti viešinami tik įstatyme numatytais atvejais esant pagrįstam valstybės ar visuomenės interesui (žr. 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

16.5. Kitoje administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015 teisėjų kolegija pareiškėjo prašomą suteikti informaciją apie policijos pareigūnų darbo užmokestį, kitas išmokas pripažino privačia. Taip pat šioje byloje teisėjų kolegija konstatavo, jog detali (apie priėmimo į pareigas datą, rekomendacijas, atestacijas) informacija apie asmens darbą laikytina informacija apie privatų asmens gyvenimą, t. y. privačia informacija (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015). Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2014 m. sausio 29 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-333/2014 taip pat yra pažymėjęs, jog duomenys apie kito asmens karjerą (darbo stažą), padarytus tarnybinius nusižengimus, patraukimą tarnybinėn atsakomybėn yra privati informacija (žr. 2014 m. sausio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-333/2014).

16.6. Pastebėtina, kad tokia Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo formuluojama pozicija dėl aplinkybių, susijusių su darbine veikla, pripažinimo privačiomis atitinka Europos Sąjungos teisės tendencijas:

16.6.1. 2003 m. gegužės 20 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas prejudiciniame sprendime sujungtose bylose *Österreichischer Rundfunk ir kiti*, C-465/00, C-138/01 ir C-139/01, EU:C:2003:294, nagrinėjo teisės į privatumą ir visuomenės teisės susipažinti su informacija santykį. Šioje byloje buvo sprendžiama, ar duomenų apie valstybės institucijų darbuotojų atlyginimus kartu su konkrečių darbuotojų pavardėmis persiuntimas publikavimui metiniame pranešime gali būti suderinamas su Bendrijos teise. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad toks duomenų perdavimas yra asmens duomenų valdymas, ir nagrinėjo, ar jis atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnio reikalavimus. Teisingumo Teismas sprendė, kad šiuo atveju duomenų valdymas buvo atliekamas pagal įstatymą ir siekė teisėto tikslo – ekonomiško ir tinkamo viešųjų lėšų naudojimo, tačiau pažymėjo, kad nacionalinis teismas turėtų nuspręsti, ar darbuotojų pavardžių atskleidimas atitinka nuspėjamumo reikalavimą. Taip pat nacionaliniam teismui palikta spręsti, ar pavardžių atskleidimas yra būtinas nagrinėjamu atveju, ir ar nepakaktų informuoti visuomenę tik apie atlyginimus ir kitą finansinę naudą, gaunamą darbuotojų.

16.6.2. Teisingumo Teismas 2015 m. liepos 16 d. sprendime byloje *ClientEarth ir Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) prieš Europos maisto saugumo tarnybą (EMST)*, C-615/13 P, EU:C:2015:489, nagrinėjo ginčą dėl Europos maisto saugos tarnybos (toliau – ir EFSA) sprendimo, kuriuo atsisakyta nurodyti nepriklausomų ekspertų, pateikusių pastabas dėl tam tikrų gairių projekto, pavardės, panaikinimo. ESTT

pirmiausia nurodė, jog kadangi tokia informacija leistų vieną ar kitą konkretų ekspertą sieti su tam tikra pastaba, ji susijusi su fiziniais asmenimis, kurių tapatybė žinoma, todėl yra asmens duomenys, kaip jie suprantami pagal Reglamento Nr. 45/2001 2 straipsnio a punktą. Aplinkybė, kad ši informacija priskirtina prie profesinės veiklos srities, nereiškia, kad ji nėra asmens duomenys. Tai, kad atitinkamų ekspertų tapatybė bei dėl gairių projekto pateiktos pastabos buvo viešai paskelbtos EFSA interneto svetainėje, nereiškia, kad ginčijama informacija būtų praradusi tokį statusą (žr. 29–31 punktus). Pareiškėjos byloje teigė, kad egzistavo tam tikras nepasitikėjimas EFSA, kuri dažnai kaltinta šališkumu pasitelkiant ekspertus, turinčius tam tikrų asmeninių interesų, kuriuos lemia jų ryšiai su pramonės atstovais, bei kad buvo būtinybė užtikrinti šios institucijos sprendimų priėmimo proceso skaidrumą (53 punktas). Teisingumo Teismas konstatavo, kad ginčijamą informaciją buvo būtina gauti siekiant konkrečiai patikrinti kiekvieno šių ekspertų nešališkumą vykdant savo užduotį EFSA naudai (58 punktas). Skundžiamas sprendimas buvo panaikintas.

16.6.3. Informacijos apie viešųjų lėšų panaudojimą suteikimo klausimas buvo sprendžiamas Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2010 m. lapkričio 9 d. priimta me prejudiciniame sprendime sujungtose bylose *Volker und Markus Schecke GbR ir Hartmut Eifert prieš Land Hessen*, C-92/09 ir C-93/09, EU:C:2010:662. Šioje byloje Europos Sąjungos Teisingumo Teismas pabrėžė pagrindinės teisės į duomenų apsaugą svarbą, pripažindamas negaliojančiomis ES teisės aktų nuostatas, kuriomis buvo reikalaujama paskelbti fizinių asmenų, gavusių finansavimą iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (toliau – EŽŪGF) ir Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (toliau – EŽŪFKP), vardus ir pavardes. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad nors demokratinėje visuomenėje mokesčių mokėtojai iš tikrųjų turi teisę būti informuoti apie viešųjų fondų lėšų panaudojimą, tai nepaneigia, kad subalansuoto santykio tarp įvairių nagrinėjamų interesų nustatymas reikalauja iš atitinkamų institucijų prieš priimant skundžiamas nuostatas patikrinti, ar valstybės narės atliekamas su asmenvardžiais susietų duomenų apie visus atitinkamus gavėjus ir tiksliai kiekvieno jų iš EŽŪGF ir EŽŪFKP gautas sumas paskelbimas viename laisvai prieinamame interneto tinklalapyje, nesvarbu, kokia paramos trukmė, jos mokėjimo dažnis, rūšis ir dydis, neviršija to, kas būtina įgyvendinant siekiamus teisėtus tikslus ir paisant visų pirma grėsmės, kuri tokiu paskelbimu keliami ES Pagrindinių teisių chartijos 7 ir 8 straipsniuose įtvirtintoms teisėms (79 punktas). Kalbėdamas apie EŽŪGF ir EŽŪFKP paramos gavėjus fizinius asmenis, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad neatrodo, jog Taryba ir Komisija būtų siekusios rasti šį subalansuotą santykį. Kadangi nuo asmens duomenų apsaugos nukrypstančios nuostatos ir jos apribojimai turi griežtai atitikti būtinumo sąlygą ir galima numatyti mažiau minėtą fizinių asmenų pagrindinę teisę apribojančias, tačiau leidžiančias veiksmingai pasiekti Sąjungos teisės aktų tikslus priemones, Teisingumo Teismas konstatavo, kad Taryba ir Komisija, nustačiusios reikalavimą paskelbti visų EŽŪGF ir EŽŪFKP paramos gavėjų asmenvardžius ir tiksliai jų gautas sumas, viršijo proporcingumo principu nustatytas ribas (86 punktas).

17. Minėtoje administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015 LVAT konstatavo, jog pareiškėjo prašoma suteikti informacija apie policijos pareigūnų tautybę, ankstesnes pilietybes, sveikatos patikrinimus, įskaitant psichikos, partiškumą sovietinės Rusijos imperijos-Sovietų Sąjungos vykdytos Lietuvos Respublikos okupacijos metais, bendradarbiavimą su sovietinės Rusijos imperijos komunistų partija ir komjaunimu yra susijusi su

pareigūnų kaip asmenų etnine kilme, politiniais, filosofiniais ir kitais įsitikinimais, sveikata ir priskirtina asmens ypatingiems duomenims pagal Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo 2 straipsnio 8 dalį. Taip pat šioje byloje duomenys apie policijos pareigūnų gimimo datas ir vietas, informacija apie policijos pareigūnų išsilavinimą bei apie jų artimuosius giminaičius pripažinti tiesiogiai susiję su jų asmeniniu ir šeiminiu gyvenimu, todėl priskirti privačiai informacijai. Privačia informacija, tiesiogiai susijusia su asmens biografija, jo asmeniniu gyvenimu, taip pat pripažinta informacija apie asmens atliktą karinę tarnybą (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015). Informacija apie kitų asmenų giminystės ryšius pripažinta privačia ir kitose LVAT nagrinėtose bylose (žr., pvz., 2015 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1148-502/2015).

18. Privačia informacija taip pat pripažinta informacija bei duomenys apie mažametį, nepilnametį asmenį, globos jam nustatymo aplinkybes (žr. 2015 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1457-624/2015, 2014 m. vasario 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-75/2014, 2014 m. sausio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2025/2013, 2013 m. birželio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-882/2013).

19. Taip pat privačia informacija nepripažinta advokato prašyta pateikti informacija nuosavybės teisės atkūrimo į atstovaujamojo iki nacionalizacijos valdytą žemę klausimais (žr. 2007 m. rugpjūčio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁶-752/2007).

IV.2. Teisės gauti privačią informaciją įgyvendinimas

(EŽTK 8 str. 1 d., Konstitucijos 22, 25 str. 3, 5 d., Įstatymo 1 str. 3 d., 7 str., 12 str. 4 d.)

20. Šiame kontekste primintina, jog Lietuvos Respublikos Konstitucijos 25 straipsnio 5 dalyje yra nustatyta, kad pilietis turi teisę įstatymo nustatyta tvarka gauti valstybės įstaigų turimą informaciją apie jį. Konstitucinio Teismo 1996 m. gruodžio 19 d. nutarime yra nurodyta, kad ši Konstitucijos nuostata yra įpareigojimas įstatymų leidėjui įstatymu nustatyti, kokia tvarka valstybės įstaigos privalo suteikti piliečiui atitinkamą informaciją apie jį.

21. Pasisakant dėl Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo reguliuojamų klausimų šiuo aspektu, pažymėtina, jog šio įstatymo 7 straipsnyje reglamentuojama pareiškėjo teisė gauti privačią informaciją apie save. Pagal šio straipsnio 1 dalį pareiškėjas turi teisę gauti privačią informaciją apie save, išskyrus Lietuvos Respublikos įstatymų nustatytus atvejus, kai tokia informacija neteikiama. Taigi teisė gauti privačią informaciją apie kitus asmenis šiame įstatyme nėra aptarta.

21.1. Šiuo klausimu Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra ne kartą pažymėjęs, jog Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalis kartu su 7 straipsniu numato išlygą, kad privataus pobūdžio informaciją asmuo gali gauti tik apie save, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai tokia informacija neteikiama (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015, 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011).

21.2. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-290/2010 pareiškėjo prašoma informacija buvo pripažinta privačia informacija apie jį patį. Šioje byloje pareiškėjas siekė susipažinti su dalimi pataisos įstaigos turimos tarnybinio tyrimo medžiagos, kurią sudarė

informacija iš kitų nuteistųjų skundų apie pareiškėjo elgesį. Teisėjų kolegija šią informaciją pripažino privačia informacija apie pareiškėjo asmenį, duomenimis, išimtinai susijusiais su pareiškėju. Kadangi įstatymų nustatyto pagrindo, kaip to reikalaujama Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje, nesuteikti pareiškėjui informacijos atsakovo atstovai nepateikė, atsisakymas suteikti minėtą informaciją pripažintas neteisėtu (žr. 2010 m. birželio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-290/2010).

21.3. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad LVAT yra konstatavęs, jog Įstatymo nuostatos dėl privačios informacijos teikimo netaikomos juridiniams asmenims. Pasak teisėjų kolegijos, pagal Teisės gauti informaciją įstatymo 2 straipsnyje apibrėžtas šio įstatymo sąvokas privati informacija – ypatingi fizinio asmens duomenys, kaip juos nustato Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas, informacija apie asmenį ir jo šeimos gyvenimą, su fizinio asmens garbe ir orumu susijusi informacija (2 str. 9 d.). Pareiškėjai yra juridiniai asmenys, todėl šio įstatymo nuostatos dėl privačios informacijos teikimo šiuo atveju neaktualios (žr. 2014 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013).

21.4. Valdžios institucijų pozityvi pareiga atskleisti pareiškėjui su juo susijusią informaciją pripažinta ir ne viename Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendime:

21.4.1. Byloje *Gaskin prieš Jungtinę Karalystę* ginčas kilo dėl pareiškėjo teisės gauti duomenis apie jo globą. Kai kurie duomenys buvo pripažinti konfidencialiais. Būdamas suaugęs asmuo, pareiškėjas siekė gauti failus apie jį patį, tačiau vietos institucija atskleidė tik duomenis, nuo kurių konfidencialumo pareigos instituciją buvo atleidęs informacijos šaltinis. Teismo dauguma pripažino pareiškėjo teiginį, kad jo auklėjimo įrašai buvo jam svarbūs, kaip dalis to, kas jis buvo, kaip vaikų, augusių su savo tikrąja šeima, tėvų atsiminimo pakaitalas. Taigi EŽTT konstatavo, kad įrašai, susiję su pareiškėjo privačiu ir šeimos gyvenimu, pareiškėjo prieigos prie jų aspektu, patenka į Konvencijos 8 straipsnio reguliavimo sritį (žr. 1989 m. liepos 7 d. sprendimą byloje *Gaskin prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 10454/83)). Byloje *Godelli prieš Italiją* Europos Žmogaus Teisių Teismas pripažino Konvencijos 8 straipsnio pažeidimą, nustatęs, kad pareiškėja neturėjo jokios prieigos prie informacijos apie savo kilmę, o Italijos sistemoje nebuvo jokių pastangų pasiekti balansą tarp konkuruojančių interesų (žr. 2012 m. rugsėjo 25 d. sprendimą byloje *Godelli prieš Italiją* (pareiškimo Nr. 33783/09)). Priešingai minėtam atvejui, byloje *Odièvre prieš Prancūziją* EŽTT nenustatė Konvencijos 8 straipsnio pažeidimo. Teismas pabrėžė, jog Konvencijos 8 straipsnio nuostatos taikomos ir vaikui, ir motinai. Teismas išaiškino, kad turi būti atrasta pusiausvyra tarp pareiškėjos gyvybiškai svarbaus intereso, susijusio su jos augimu, ir pareiškėjos biologinės motinos anonimiškumo intereso, siekiant apsaugoti jos sveikatą, sudarant galimybes gimdyti tinkamomis medicinos sąlygomis¹⁴. Įvertinus įvardytus interesus ir pastangas suteikti kažkiek informacijos, valstybė pripažinta neperžengusia vertinimo ribų (žr. 2003 m. vasario 13 d. didžiosios kolegijos sprendimą byloje *Odièvre prieš Prancūziją* [DK] (pareiškimo Nr. 42326/98)).

21.4.2. Byloje *M. G. prieš Jungtinę Karalystę* EŽTT padarė išvadą, jog valstybė neįvykdė pozityvios pareigos apsaugoti pareiškėjo privatų ir šeimos gyvenimą tuo aspektu, kad pareiškėjui nebuvo sudaryta prieiga prie socialinės tarnybos įrašų (pareiškėjas prašė specialios informacijos, įskaitant tai, ar jis kada nors buvo įrašytas į „rizikos registrą“, ar jo tėvas buvo kaltinamas arba nuteistas už nusikaltimus prieš vaikus ir apie

14 Prancūzijoje sudaryta galimybė motinai palikti pagimdytą vaiką ir reikalauti, kad informacija apie gimdymą nebūtų atskleista.

vietinės valdžios atsakomybę už išnaudojimą, kurį jis patyrė būdamas vaikas). Šioje byloje buvo konstatuotas Konvencijos 8 straipsnio pažeidimas (žr. 2002 m. rugsėjo 24 d. sprendimą byloje *M. G. prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 39393/98).

21.4.3. Byloje *Haralambie prieš Rumuniją*, kurioje pareiškėjas siekė susipažinti su jo asmeninės istorijos faktais totalitarinio režimo laikais, Teismas konstatavo, jog pareiškėjo interesus susipažinti su valstybės institucijų suformuotu slaptu dokumentu apie jį pateko į privataus gyvenimo sritį. Nors šioje byloje nacionalinė teisė nustatė teisės gauti informaciją procedūrą, tačiau konstatuota, kad procedūra buvo neefektyvi, atsižvelgiant į institucijų delsimą, trukusį daugiau nei 6 metus, leisti pareiškėjui susipažinti su dokumentu. Konstatuotas Konvencijos 8 straipsnio pažeidimas (žr. 2009 m. spalio 27 d. sprendimą byloje *Haralambie prieš Rumuniją* (pareiškimo Nr. 21737/03).

24.4.4. Šį platų išaiškinimą EŽTT iš esmės patvirtino byloje *Joanna Szulc prieš Lenkiją*, kurioje pareiškėja pagal Konvencijos 8 straipsnį ginčijo jos nesėkmingus bandymus gauti visus komunistinių slaptų tarnybų surinktus dokumentus apie ją. Teismas patvirtino išaiškinimus, suformuluotus byloje *Haralambie prieš Rumuniją*, dėl efektyvios ir prieinamos procedūros, siekiant gauti privačią informaciją, poreikio, kartu papildydamas, jog procedūra turėtų leisti suinteresuotam asmeniui turėti prieigą prie visos svarbios ir tinkamos informacijos, kuri leistų tam asmeniui efektyviai atremti visus įtarimus dėl jo bendradarbiavimo su slaptomis tarnybomis. Šioje byloje konstatuotas pozityvios valstybės pareigos bei Konvencijos 8 straipsnio pažeidimas (žr. 2012 m. lapkričio 13 d. sprendimo byloje *Joanna Szulc prieš Lenkiją* 64 punktą (pareiškimo Nr. 43932/08).

21.4.5. Byloje *Antoneta Tudor prieš Rumuniją* Teismas pasisakė dar plačiau, konstatuodamas, kad Konvencijos 8 straipsnis garantavo pareiškėjai teisę gauti su jos tėvu susijusį slaptą dokumentą, kuris pareiškėjai buvo svarbus siekiant nustatyti jos tėvo mirties, įvykusios tuo metu, kai jis buvo slaptų tarnybų tyrimo objektas, aplinkybes (žr. 2013 m. rugsėjo 24 d. sprendimą byloje *Antoneta Tudor prieš Rumuniją* (pareiškimo Nr. 23445/04).

22. Apžvelgiant teismų praktiką dėl privačios informacijos apie kitus asmenis gavimo, pažymėtina administracinė byla **Nr. A-1457-624/2015**. Teisėjų kolegija, remdamasi Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 7 ir 8 punktais, konstatavo, kad šis įstatymas netaikomas, kadangi asmuo turi pagrįsti tokios informacijos panaudojimo tikslą, tokia informacija teikiama Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nustatyta tvarka (žr. 2015 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1457-624/2015).

22.1. Pažymėtina, jog viešojo administravimo subjekto atsisakymas suteikti privačią informaciją apie kitus asmenis, taip pat grindžiamas ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 straipsnyje įtvirtinta žmogaus privataus gyvenimo apsauga, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje pripažįstamas pagrįstu ir teisėtu (žr., pvz., 2013 m. birželio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-882/2013, 2014 m. sausio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-333/2014, 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015, 2015 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1148-502/2015). Iš LVAT praktikos aiškiai matyti, jog informacija, kuri yra pripažįstama privačia, apie kitus asmenis yra neteikiama (žr., pvz., 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015, 2013 m. lapkričio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1493/2013, 2013 m. birželio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-882/2013, 2011 m. rugsėjo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2809/2011, kt.).

22.2. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015 teisėjų kolegija konstatavo, jog pareiškėjo prašymas suteikti informaciją apie policijos pareigūnų darbo užmokestį, kitas išmokas, negalėjo būti tenkinamas, nes nėra galimybės suteikti tokią informaciją nepažeidžiant konstitucinio asmens privataus gyvenimo apsaugos principo (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015).

22.3. Kitoje administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1493/2013 buvo nustatyta, jog Nuteistųjų paskirstymo komisijos posėdžio metu buvo svarstyti kelių nuteistųjų prašymai ir dėl jų prašymų priimti atskiri sprendimai, surašyti į bendrą protokolą, su kuriuo susipažinti siekė pareiškėjas. Nustačius, kad protokole yra ir kitų nuteistųjų asmens duomenys, pareiškėjui buvo įteiktas protokolo išrašas, kuriame buvo išdėstyta visa su jo nagrinėtu prašymu susijusi informacija. Teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėjo teisė gauti informaciją nebuvo pažeista (žr. 2013 m. lapkričio 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸²²-1493/2013).

23. Pasisakant dėl privačios informacijos gavimo tvarkos, pažymėtina, jog Įstatymo 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog privati informacija apie save pareiškėjui pateikiama šio įstatymo nustatyta tvarka pateikus prašymą ir įstatymais nustatyta tvarka patvirtinus asmens tapatybę. Tokia tvarka yra detalizuota šio Įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje, pagal kurią pareiškėjas, prašydamas išduoti privačią informaciją apie save, prašyme turi nurodyti savo asmens kodą. Kai toks prašymas siunčiamas paštu ar per pasiuntinį, prie jo turi būti pridėta notaro patvirtinta pareiškėjo asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija. Jeigu dėl tokios informacijos kreipiasi pareiškėjo atstovas, jis pateikia tapatybę ir atstovavimą liudijantį dokumentą.

23.1. LVAT administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-1168/2013 nurodė, jog asmenims apie juos informacija turi būti teikiama įstatymų nustatyta tvarka, o ne tokia tvarka, kokia pageidauja ją gauti asmenys. Šioje byloje kilo ginčas dėl to, ar pagrįstai pareiškėjui atsisakyta teikti informaciją, kadangi siųsdamas prašymą paštu pareiškėjas prie prašymo nepateikė notaro patvirtinti savo (kaip pareiškėjo) asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopijos (žr. 2013 m. rugsėjo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-1168/2013).

V. PRAŠYMŲ SUTEIKTI INFORMACIJĄ PATEIKIMAS IR NAGRINĖJIMAS

Nagrinėti klausimai	LVAT
<i>Prašymas, kaip informacijos teikimo pagrindas</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -475/2010
<i>Žodinis prašymas</i>	Administracinė byla Nr. A ⁸⁵⁸ -268/2012
<i>Atstovo teisė gauti informaciją pareiškėjo vardu</i>	Administracinė byla Nr. A ¹⁶ -752/2007 Administracinė byla Nr. A ⁴⁹² -623/2014
<i>Pareiškėjo identifikavimas</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵²⁰ -1168/2013 Administracinė byla Nr. A ^{S52} -311/2012
<i>Prašymo tikslinimas</i>	Administracinė byla Nr. A ¹⁴⁶ -1769/2013
<i>Prašymo persiuntimas kompetentingai įstaigai</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -226/2014 Administracinė byla Nr. A ⁶³ -2965/2011 Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -825/2013 Administracinė byla Nr. A ⁶³ -1380/2012

V.1. Prašymo pateikimas

(Įstatymo 2 str. 8 d., 12 str.)

1. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas prašymą apibrėžia kaip pareiškėjo kreipimąsi į valstybės ar savivaldybių instituciją ar įstaigą, pateiktą žodžiu ar raštu, įskaitant elektroninę formą, šio įstatymo nustatyta tvarka (2 str. 8 d.).

2. Prašymų pateikimo tvarka, prašymo turinys ir forma, reikalavimai pareiškėjui bei įstaigai, į kurią kreipiamasi, yra reglamentuojami Įstatymo 12 straipsnyje. Pagal šio straipsnio 1 dalį pareiškėjas, norėdamas gauti iš įstaigos informaciją, pateikia prašymą.

3. Taigi pagrindas informacijai pateikti yra pareiškėjo prašymas. Administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-475/2010 teisėjų kolegija nustatė, jog byloje nėra duomenų apie tai, kad pareiškėja įstatymo nustatyta tvarka institucijoms, tiesiogiai disponuojančiomis tam tikra pageidaujama gauti informacija, būtų pateikusi prašymą suteikti šią informaciją. Konstatuota, jog nesant tinkamo įstatyminio pagrindo informacijos teikimui, nėra jokio pagrindo daryti išvadą, kad atsakovas atliko neteisėtus veiksmus, t. y. nepagrįstai atsisakė teikti pareiškėjai tam tikrą informaciją (žr. 2010 m. balandžio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-475/2010).

4. Įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje taip pat nurodyta, jog pareiškėjas prašyme nurodo, kokią informaciją ar dokumentą pageidauja gauti, savo vardą, pavardę, gyvenamąją vietą (jeigu pareiškėjas yra fizinis asmuo) arba pavadinimą, kodą, buveinės adresą (jeigu pareiškėjas yra juridinis asmuo) ir duomenis ryšiui palaikyti. To paties straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad žodiniai prašymai telefonu arba pareiškėjui atvykus į įstaigą gali būti pateikiami tais atvejais, kai pareiškėjas pageidauja gauti informaciją žodžiu arba susipažinti su dokumentu, neprašydamas to dokumento kopijos, kai informaciją galima pateikti tuoj pat, nepažeidžiant šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytos tvarkos.

4.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-268/2012 teisėjų kolegija konstatavo, jog institucijai pateiktas žodinis prašymas pateikti dokumentų vertimus neatitinka Įstatymo 12 straipsnio 1, 3 dalyse įtvirtinto prašymo pateikimo formos (žr. 2012 m. sausio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-268/2012).

5. Įstatymo 12 straipsnio 1 dalyje taip pat įtvirtinta atstovo teisė kreiptis dėl informacijos gavimo pareiškėjo vardu. Šioje dalyje nurodyta, kad jeigu dėl informacijos kreipiasi pareiškėjo atstovas, nurodoma atstovo vardas, pavardė, adresas, atstovavimą liudijantis dokumentas bei pareiškėjas, kurio vardu jis kreipiasi.

5.1. Administracinėje byloje Nr. A¹⁶-752/2007 kilo ginčas dėl pareiškėjo – advokato – teisės gauti informaciją nuosavybės teisės atkūrimo į atstovaujamojo iki nacionalizacijos valdytą žemę klausimais. Atsisakymas pareiškėjui pateikti jo prašomą informaciją grįstas Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 7 straipsnio 1 dalimi ir Advokatūros įstatymo 44 straipsniu bei motyvuotas tuo, kad advokatas neturi dokumentų, patvirtinančių prašomos informacijos ryšį su jo atstovaujamoju. Teisėjų kolegija nurodė, jog Advokatūros įstatymo 44 straipsnio 1 dalies norma įpareigojo advokatą pateikti atsakovui duomenis, patvirtinančius jo prašomos informacijos ryšį su teisinių paslaugų teikimu, o ne dokumentus, įrodančius advokato atstovaujamo asmens giminystės ryšį su asmeniu, į kurio iki nacionalizacijos valdytą žemę atkurti nuosavybės teises pretenduoja advokato atstovaujamas. Nustatyta, kad advokatas atsakovui

kartu su prašymu pateikė atstovavimo sutartį, sudarytą su atstovaujamoju dėl teisinės pagalbos teikimo, siekiant atkurti nuosavybės teises į žemę, ir nurodė prašomos informacijos ryšį su šiam asmeniui teikiamomis teisinėmis paslaugomis, taigi anksčiau minėtos teisės normos reikalavimą įvykdė (žr. 2007 m. rugpjūčio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁶-752/200).

5.2. Administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-623/2014, kurioje kilo ginčas dėl teisės susipažinti su Turto vertinimo priežiūros tarnybos ir Turto arba verslo vertintojų garbės teismo sprendimais, priimtais turto vertintojų drausmės bylose, konstatuota, jog tokią teisę turi ir pareiškėjos atstovas advokatas, kuris kreipėsi į atsakovą su prašymu susipažinti su Tarnybos ir Garbės teismo praktika, vadovaudamasis Advokatūros įstatymo 44 straipsnio nuostatomis, nurodydamas, jog atstovauja pareiškėją turto vertintoją, kuriai yra iškelta drausmės byla, todėl siekdamas veiksmingai užtikrinti pareiškėjos teisę į gynybą prašė iki drausmės bylos nagrinėjimo pradžios susipažinti su Tarnybos ir Garbės teismo praktika dėl drausmės bylų iškėlimo ir atsakomybės turto vertintojams taikymo. Teisėjų kolegija nurodė, jog pagal Advokatūros įstatymo 44 straipsnį advokatas, vykdydamas advokato veiklą, turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų veiksmingoms teisinėms paslaugoms teikti reikalingą valstybės ir savivaldybių institucijų turimą ar kontroliuojamą informaciją, dokumentus, jų nuorašus arba motyvuotą atsisakymą juos pateikti. Advokato kreipimesi turi būti pateikti duomenys, įrodantys prašomų pateikti dokumentų ar jų nuorašų ryšį su teisinių paslaugų teikimu (1 p.). Advokatūros įstatymo 44 straipsnio 3 dalyje yra įtvirtinta advokato teisė susipažinti su teismų ir kitų institucijų, nagrinėjančių ginčus ir skundus, praktika, taip pat ir su priimtais įsiteisėjusiais teismų sprendimais, nuosprendžiais, nutartimis ir bylų medžiaga. Jeigu ginčas ar skundas buvo nagrinėjamas uždareme teismo posėdyje, pateikiama susipažinti tik ta bylos medžiaga, kurioje nėra duomenų, dėl kurių skundas ar ginčas buvo nagrinėjamas uždareme teismo posėdyje. Byloje daryta išvada, jog advokatas turi teisę susipažinti su Tarnybos ir Garbės teismo sprendimais, tiek Advokatūros įstatymo 44 straipsnyje, tiek Teisės gauti informaciją iš valstybės institucijų ir įstaigų įstatyme nustatytais pagrindais. Teisėjų kolegija konstatavo, kad atsakovas nepagrįstai atsisakė tenkinti pareiškėjos atstovo prašymą susipažinti su Tarnybos ir Garbės teismo sprendimais (žr. 2014 m. vasario 27 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-623/2014).

6. Įstatymo 12 straipsnio 2 dalyje nurodyta, jog prašymai gali būti teikiami tiesiogiai pareiškėjui atvykus į įstaigą, siunčiami paštu ar per pasiuntinį arba elektroninėmis priemonėmis, jei yra galimybė identifikuoti pareiškėją. Taigi pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatas turi būti identifikuojamas pareiškėjas, kuris pageidauja gauti informaciją iš tam tikros valstybės institucijos ar įstaigos (žr. 2013 m. rugsėjo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-1168/2013). Be to, Įstatymo 12 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad visi raštu, įskaitant elektroninę formą, įstaigai pateikti prašymai turi būti pasirašyti pareiškėjo arba jo atstovo.

7. Administracinėje byloje Nr. AS⁵⁵²-311/2012 kilo ginčas, kad pareiškėjo prašymas buvo pasirašytas teisinės galios neturinčiu elektroniniu parašu, t. y. pasirašiusio asmens nebuvo galima identifikuoti. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 patvirtintų Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose

viešojo administravimo subjektuose taisyklių (bylai buvo aktuali originali šių taisyklių redakcija, Žin., 2007, Nr. 94-3779) 35 punktas nustato, kad prašymai, pateikti elektroniniu būdu nesilaikant Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklių 25.4 punkte nustatyto reikalavimo identifikuoti elektroninį parašą ir prašymą pateikusį asmenį, nenagrinėjami, jeigu institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo nenusprendžia kitaip. Atsižvelgusi į nurodytą teisinį reguliavimą bei nustatytas faktines aplinkybes, teisėjų kolegija darė išvadą, kad šiuo atveju atsakovui nebuvo teisinio pagrindo nagrinėti pareiškėjo elektroniniu paštu atsiųstą prašymą, kuris buvo pasirašytas teisinės galios neturinčiu elektroniniu parašu ir tai neleido identifikuoti pareiškėjo (žr. 2012 m. balandžio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁵⁵²-311/2012). Pažymėtina, jog Asmenų prašymų nagrinėjimo taisyklės Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugpjūčio 26 d. nutarimu Nr. 913 buvo išdėstytos nauja redakcija (nuo 2015 m. rugsėjo 1 d., TAR, 2015, Nr. 2015-13239). Minėtoje nutartyje aptartos nuostatos su tam tikrais pakeitimais yra įtvirtintos šiuo metu galiojančių naujos redakcijos taisyklių 42 punkte.

8. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 12 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad įstaiga, nustačiusi, jog prašyme nepakanka informacijos arba pateikta informacija yra netiksli, per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo įstaigoje dienos kreipiasi į pareiškėją, kad šis patikslintų prašymą, ir padeda jam išaiškindama, kokios informacijos prašyme nepakanka ir kur ją gauti, o kai prašyme pateikta informacija netiksli, – išaiškindama netikslumus ir kaip juos pašalinti.

8.1. Teisėjų kolegija administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013 konstatavo, jog įstatymų leidėjas yra detalai sureglamentavęs, kaip turi elgtis įstaiga, gavusi prašymą suteikti informaciją, jei prašyme nepakanka informacijos arba pateikta informacija yra netiksli. Teisėjų kolegija, nustačiusi, kad Generalinė prokuratūra, gavusi nekonkretų pareiškėjų prašymą dėl informacijos suteikimo, nesiūlė pareiškėjui patikslinti savo prašymą ir jį sukongretinti, o pateikė formalų atsakymą, sprendė, jog toks atsakymas pagal jame išdėstytus argumentus Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatų prasme negali būti laikomas pagrįstu ir teisėtu (žr. 2014 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013).

9. Įstatymo 12 straipsnyje taip pat reglamentuojama prašymo išduoti privačią informaciją pateikimo tvarka. Šio straipsnio 4 dalyje nurodyta, jog pareiškėjas, prašydamas išduoti privačią informaciją apie save, prašyme turi nurodyti savo asmens kodą. Kai toks prašymas siunčiamas paštu ar per pasiuntinį, prie jo turi būti pridėta notaro patvirtinta pareiškėjo asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopija. Jeigu dėl tokios informacijos kreipiasi pareiškėjo atstovas, jis pateikia tapatybę ir atstovavimą liudijantį dokumentą.

10. Šiuo klausimu pažymėtina jau anksčiau minėta administracinė byla Nr. A⁵²⁰-1168/2013, kurioje ginčas kilo dėl to, ar pagrįstai pareiškėjui atsakyta teikti informaciją, kadangi siųsdamas prašymą paštu pareiškėjas prie prašymo nepateikė notaro patvirtinti savo (kaip pareiškėjo) asmens tapatybę patvirtinančio dokumento kopijos. Šioje byloje pabrėžta pareiškėjo pareiga laikytis įstatymų nustatytos tvarkos, siekiant gauti prašomą informaciją (žr. 2013 m. rugsėjo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-1168/2013).

V.2. Prašymo nagrinėjimas

(Įstatymo 13 str.)

11. Įstaigoms nagrinėjant pareiškėjų prašymus kartais susiduriama su situacijomis, kai prašoma informacija yra kitoje įstaigoje. Tokie atvejai yra sureglamentuoti Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 13 straipsnyje, nustatančiame prašymų persiuntimo taisykles. Pagal šį straipsnį, jeigu prašoma informacija yra kitoje įstaigoje, prašymas persiunčiamas kitai kompetentingai įstaigai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo įstaigoje dienos, ir apie tai per 3 darbo dienas nuo prašymo persiuntimo informuojamas pareiškėjas. Persiūtą prašymą gavusi įstaiga informaciją pareiškėjui pateikia šio įstatymo 14 straipsnyje nustatytais terminais. Jei pareiškėjas kreipėsi žodžiu, įstaiga iš karto turi informuoti pareiškėją ir nurodyti, į kokią įstaigą pareiškėjas turėtų kreiptis dėl pageidaujamos informacijos ir tos įstaigos duomenis ryšiu palaikyti (1 d.).

12. Pasisakydamas dėl subjektų, kuriems gali / turi būti persiunčiamas prašymas pagal Įstatymo 13 straipsnį, LVAT administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-226/2014 pirmiausia pabrėžė, jog pagal Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 1 straipsnio nuostatas šiuo įstatymu yra užtikrinama asmens teisė gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kuria jos disponuoja. Tai reiškia, kad ir valstybės institucija pagal šio įstatymo 13 straipsnio nuostatas prašymą dėl informacijos suteikimo gali persiūsti tik tokiai įstaigai, kuri atitinka valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų statusą bei disponuoja reikiama informacija. Šioje byloje buvo nustatyta, jog pareiškėjos prašoma informacija galėjo disponuoti privatus subjektas, todėl konstatuota, kad atsakovui neatsirado nei pareiga, nei teisinės prielaidos šį prašymą persiūsti privačiam subjektui, ne valstybinės valdžios institucijai (žr. 2014 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-226/2014). Kitoje administracinėje byloje teisėjų kolegijai taip pat kilo abejonių, ar AB „Lietuvos energija“ yra tinkamas subjektas, kuriam atsakovas galėjo persiūsti pareiškėjo prašymą nagrinėti pagal kompetenciją. Teisėjų kolegija pirmosios instancijos teismo nutartį panaikino ir pareiškėjo skundo priėmimo klausimą grąžino pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo (žr. 2012 m. spalio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-724/2012).

13. Dėl pačios Įstatymo 13 straipsnyje įtvirtintos pareigos persiūsti prašymą kompetentingai įstaigai teisėjų kolegija pasisakė ir administracinėje byloje Nr. A⁶³-2965/2011, kurioje pareiškėjas su prašymu kreipėsi į savivaldybę, nenurodydamas jos konkrečios institucijos, iš kurios siekiama gauti informaciją. Nustatyta, jog dalis pareiškėjo prašymo klausimų buvo susiję su tam tikros savivaldybės tarybos komisijos ir jos pirmininko veikla, o tokia informacija savivaldybės administracija nedisponavo. Kadangi atsakymą pareiškėjui į visus klausimus rengė savivaldybės administracija, iš minėtos komisijos tik surinkdama informaciją, teisėjų kolegija sprendė, jog tokie savivaldybės administracijos veiksmai neatitinka Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 13 straipsnio 1 dalies nuostatų, nes savivaldybės administracija turėjo perduoti šią pareiškėjo prašymo dalį nagrinėti institucijai, turinčiai prašomą pateikti informaciją (žr. 2011 m. lapkričio 14 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁶³-2965/2011).

14. Kiekvienu atveju individualiai vertinama, ar institucijai neįvykdžius Įstatymo 13 straipsnyje įtvirtintos pareigos persiūsti prašymą kompetentingai institucijai ar įstai-

gai, toks pažeidimas laikytinas esminiu. Antai administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-825/2013 buvo nustatyta, jog pareiškėjas pats savarankiškai kreipėsi į institucijas, kompetentingas pateikti prašomą informaciją, todėl konstatuota, kad nors atsakovas, nepersiusdamas pareiškėjo prašymo kompetentingoms įstaigoms, nepaisė Įstatymo 13 straipsnio 1 dalies reikalavimo, tačiau atsižvelgiant į byloje nustatytas faktines aplinkybes, šis pažeidimas savaime nesudaro pagrindo panaikinti ginčytą raštą (žr. 2013 m. gegužės 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-825/2013).

15. Pagal Įstatymo 13 straipsnio 2 dalį, jeigu dalis prašomos informacijos yra toje įstaigoje, į kurią kreipėsi pareiškėjas, ir ją galima pateikti atskirai nuo visos prašomos informacijos, įstaiga informaciją pateikia šio įstatymo nustatyta tvarka; dėl kitos informacijos dalies šio straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka persiunčia pareiškėjo prašymą įstaigai, kuri ją turi.

15.1. Pavyzdžiui, klausimas dėl dalies informacijos persiuntimo kompetentingai institucijai buvo sprendžiamas administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-678/2011. Nagrinėtoje byloje atsakovas suteikė dalį jam žinomos informacijos, tačiau pareiškėjos prašymo, kaip numatyta Teisės gauti informaciją įstatymo 13 straipsnio nuostatose, kompetentingai institucijai, kurioje yra prašoma informacija, nepersiuntė, nurodydamas, jog pareiškėja turi kreiptis į kitą instituciją (žr. 2011 m. gruodžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-678/2011). Panaši situacija buvo susiklosčiusi ir administracinėje byloje Nr. A⁶³-1380/2012, kurioje atsakovas Civilinės aviacijos administracija nurodė, jog nerenka, netvarko ir neturi pareiškėjos prašomos informacijos, ir kad dėl informacijos, susijusios su orlaivių išvykimo, tarpiniais ir paskirties aerodromais, jų skrydžio datos bei laiko, pareiškėja turėtų kreiptis į VĮ „Oro navigacija“, informaciją, susijusią su orlaivių keleiviais, galėtų suteikti Valstybinės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. Teisėjų kolegija nustatė, jog iš Civilinės aviacijos administracijos vykdomų funkcijų matyti, kad pareiškėjos prašoma pateikti informacija yra nesusijusi su atsakovo veikla vykdant teisės aktais pavestas funkcijas. Konstatuota, jog atsakovas Teisės gauti informaciją įstatymo 13 straipsnyje nustatytų reikalavimų nesilaikė ir nepersiuntė pareiškėjos prašymo kompetentingoms įstaigoms, t. y. šios įstatymo nuostatos nevykdė. Teismo sprendimu atsakovas įpareigotas pareiškėjos prašymą dėl informacijos, kuria atsakovas nedisponuoja, pateikimo persiųsti institucijoms, kurios tokia informacija disponuoja (žr. 2012 m. kovo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶³-1380/2012).

VI. INFORMACIJOS TEIKIMAS

(Įstatymo 2 str. 4 d.)

Nagrinėti klausimai	LVAT	EŽTT	ESTT
<i>Informacijos išsamumo principas</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -97/2012 Administracinė byla Nr. A-1048-502/2015 Administracinė byla Nr. A-1090-624/2015 Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -1303/2013		

III. Informacinė dalis

<i>Tikslumo principas</i>	Administracinė byla Nr. A-164-822/2015 Administracinė byla Nr. A ⁴⁴² -775/2010 Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -1303/2013		
<i>Pavėluotas atsakymas į prašymą</i>	Administracinė byla Nr. A ⁶⁶² -2971/2011 Administracinė byla Nr. A ⁴⁴⁴ -2906/2011 Administracinė byla Nr. A ⁸⁵⁸ -2472/2011		
<i>Kai dalis informacijos neteiktina</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -1940/2014 Administracinė byla Nr. A ² -295/2007 Administracinė byla Nr. A ⁶⁶² -1612/2012		
<i>Privačios informacijos siuntimas registruota pašto siunta</i>	Administracinė byla Nr. A-3229-552/2015 Administracinė byla Nr. A ⁵⁵² -1828/2012		
<i>Informacijos teikimo kalba</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -484/2013 Administracinė byla Nr. A ⁸⁵⁸ -1628/2014		
<i>Dokumentų teikimo kalba</i>	Administracinė byla Nr. A ⁸⁵⁸ -268/2012 Administracinė byla Nr. A ⁴⁴⁴ -1187/2013 Administracinė byla Nr. A ⁶⁰² -1158/2013		
<i>Atlyginimas už informacijos teikimą</i>	Administracinė byla Nr. A ⁴³⁸ -1447/2011		
<i>Atsisakymas teikti informaciją dėl neproporcingai didelių darbo ir laiko sąnaudų</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -419/2010 Administracinė byla Nr. A-1012-442/2015 Administracinė byla Nr. A ⁸⁵⁸ -268/2012 Administracinė byla Nr. A ⁴⁴⁴ -1187/2013 Administracinė byla Nr. A ⁶⁰² -1158/2013 Administracinė byla Nr. A ¹⁴³ -2703/2011	Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes gegen Österreich (pareiškimo Nr. 39534/07)	C-127/13 P, Strack prieš Komisiją
<i>Įrodinėjimo našta dėl informacijos neatskleidimo</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -419/2010 Administracinė byla Nr. A ⁷⁵⁶ -485/2010		
<i>Atsisakymas teikti informaciją, kai prašymo turinys nekonkretus</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -1940/2014 Administracinė byla Nr. A ¹⁴⁶ -1769/2013 Administracinė byla Nr. A ¹¹ -893/2007 Administracinė byla Nr. A ⁸ -1664/2005		
<i>Atsisakymas teikti informaciją, kai tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tos pačios informacijos</i>	Administracinė byla Nr. A-1012-442/2015 Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -1958/2013		

<i>Atsisakymas teikti informaciją, kai prašoma informacija jau buvo viešai paskelbta</i>	Administracinė byla Nr. A ⁶⁶² -1167/2009 Administracinė byla Nr. A-2080-662/2015		
<i>Atsisakymo suteikti informaciją priežastys</i>	Administracinė byla Nr. A-97-261/2015		
<i>Asmens suinteresuotumas gauti informaciją</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵²⁵ -1400/2013		

1. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 2 straipsnio 4 dalis informacijos teikimo sąvoką apibrėžia kaip informacijos atskleidimą perduodant ar kitu būdu padarant ją prieinamą pareiškėjams, užtikrinant jiems teisę laisvai susipažinti su dokumentais ir (ar) panaudoti komerciniams arba nekomerciniams tikslams. Šios nuostatos įgyvendinimo ypatumams atskleisti būtina apžvelgti Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, aiškinančią informacijos teikimo principus, terminus, formas ir būdus bei atsisakymo teikti informaciją atvejus.

VI.1. Informacijos teikimo principai

(Įstatymo 4, 5 str.)

2. Informacijos teikimo principai įtvirtinti Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsnyje, pagal kurį įstaigos, teikdamos informaciją, vadovaujasi šiais principais:

1) informacijos išsamumo, reiškiančio, kad pareiškėjui turi būti pateikta visa pagal teisės aktus teiktina jo prašymo turinį atitinkanti informacija;

2) tikslumo, reiškiančio, kad pareiškėjui teikiama informacija turi atitikti įstaigos disponuojamą informaciją;

3) teisėtumo, reiškiančio, kad įstaigos veiksmai teikiant informaciją grindžiami šiuo ir kitais įstatymais ar kitais teisės aktais;

4) objektyvumo, reiškiančio, kad įstaigos valstybės tarnautojai ar darbuotojai teikdami informaciją turi būti nešališki ir objektyvūs;

5) pagalbos, reiškiančios, kad visuomenei teikiama pagalba pasinaudoti galimybe gauti informaciją.

3. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, jog skundžiamo atsakymo, kuriuo pateikiama informacija, teisėtumas ir pagrįstumas turi būti vertinamas suteiktos informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo ir objektyvumo aspektais (Įstatymo 4 str.) (2012 m. rugsėjo 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-538/2012). LVAT taip pat yra nurodęs, jog Įstatymo 4 straipsnyje įtvirtintais principais būtina vadovautis, nustatant, ar pateikta informacija yra pakankama. Be

to, institucija ar įstaiga, atsisakydama pateikti informaciją, turi paaiškinti pareiškėjui, kodėl negali pateikti prašomos informacijos, vadovaudamasi būtent minėtais principais (žr. 2015 m. kovo 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-97-261/2015).

4. Dėl *informacijos išsamumo principo* pažymėtina, jog pagal LVAT praktiką išsamumą apsprendžia pateikto prašymo turinys, t. y. teikiama informacija turi atitikti prašymo turinį (žr. 2012 m. vasario 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-97/2012). Administracinėje byloje Nr. A-1048-502/2015 teisėjų kolegija nurodė, kad teikiamai informacijai taikomas reikalavimas, jog ji būtų pateikiama visa, teiktina pagal teisės aktus ir atitinkanti prašymo turinį. Byloje buvo nustatyta, kad atsakovas nepagrįstai neteikė detalios informacijos (žr. 2015 m. kovo 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1048-502/2015). Ne vienoje administracinėje byloje buvo nustatyta, jog buvo atsakyta ne į visus pareiškėjo klausimus (žr., pvz., 2012 m. birželio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1323/2012, 2011 m. balandžio 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-914/2011, 2007 m. balandžio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁷-391/2007).

5. LVAT, aiškindamas *tikslumo principą*, darė išvadą, jog valstybės ir savivaldybių institucija ar įstaiga turi pateikti tik tokią informaciją, kuria ji disponuoja pagal savo kompetenciją. Todėl kilus ginčui, kai atitinkama institucija neteikia prašomos informacijos, turi būti vertinama, ar institucija disponuoja prašoma informacija. Nustačius, jog nėra paneigta, kad atsakovas objektyviai negalėjo pateikti prašomos informacijos, konstatuotina, jog atsakovas Įstatymo nuostatų nepažeidė (žr. 2012 m. lapkričio 15 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁴⁹²-2697/2012, 2013 m. sausio 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-2940/2012, taip pat žr. 2010 m. balandžio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-449/2010). Valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos neprivalo teikti informacijos, kurios neturi (žr. 2015 m. balandžio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-368-438/2015, 2015 m. birželio 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1265-624/2015). LVAT darė išvadą, kad teismas, nagrinėdamas tokio pobūdžio administracinius ginčus, kiekvienu konkrečiu atveju privalo išaiškinti, ar asmens (pareiškėjo) prašoma informacija yra (turi būti) atsakovo disponuojama pagal jo veiklą reglamentuojančius teisės aktus (žr. 2014 m. kovo 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-397/2014). Pavyzdžiui, administracinėje byloje nustatė, kad atsakovai neturi prašomų dokumentų, konstatuota, jog jie jų ir negali pateikti (žr. 2010 m. lapkričio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1479/2010).

5.1. Administracinėje byloje **Nr. A-164-822/2015** LVAT vadovavosi tikslumo principu. Teisėjų kolegija sprendė, kad atsisakymas pateikti hipotetinius skaičiavimus, kokio dydžio pensija būtų apskaičiuota, jei asmuo turėtų teisę gauti atitinkamos rūšies pensiją, ar būtų įgijęs kito dydžio stažą, ar būtų turėjęs kito dydžio draudžiamųjų pajamų, ar galiotų kitoks pensijų skaičiavimo teisinis reguliavimas ir pan., negali būti laikomas pažeidžiančiu Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų Įstatymo 3 straipsnio 1 dalį, nes hipotetiniai apskaičiavimai negali būti laikomi informacija, kaip ją apibrėžia nurodytas įstatymas, antra, prašomų pateikti paskaičiavimų institucija neturi (jais nedisponuoja), nors pagal gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų Įstatymo nuostatas disponavimas informacija yra būtinas jos teikimo elementas (žr. 2015 m. sausio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-164-822/2015).

5.2. Kitoje administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-779/2010 buvo nustatyta, jog pareiškėjas atsakovo prašė pateikti ne tą informaciją, kuria atsakovas disponavo prašymo pateikimo metu, o informaciją, kuri galėjo būti gauta ateityje, atlikus tam tikrą teisės aktuose nustatytą skunde minimų faktų tyrimą bei tokio tyrimo metu nustatytų faktinių aplinkybių teisinę kvalifikaciją. Konstatuota, jog atsakovas pagrįstai pareiškėjui atsiskakė suteikti informaciją pagal šį skundą, nes jo prašoma informacija neatitinka kriterijų, įtvirtintų Įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje (žr. 2010 m. gegužės 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-779/2010).

6. LVAT, kartu aiškindamas informacijos *išsamumo ir tikslumo principus*, yra nurodęs, jog institucijos ir įstaigos, atsakydamos į asmens prašymą pateikti informaciją, turi pateikti visą teiktiną jų disponuojamą informaciją. Įstatymas nustato institucijos ar įstaigos pareigą prašančiam asmeniui pateikti turimo, o ne asmens norimo gauti, turinio informaciją (taip pat ir informacijos kiekio prasme) (žr. 2015 m. balandžio 21 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1090-624/2015).

6.1. Administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1303/2013 teisėjų kolegija, pasisakydama dėl atsakovo Teisingumo ministerijos atsisakymo pateikti pareiškėjui visą prašomą informaciją apie Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 29 straipsnio naujos redakcijos autorius, nurodė, jog pagal Konstitucijos 67 ir 68 straipsnius įstatymų leidyba yra priskirta Lietuvos Respublikos Seimo kompetencijai, įstatymų leidybos iniciatyvos teisę suteikiant Seimo nariams, Respublikos Prezidentui, Vyriausybei bei piliečiams. Teisėjų kolegijos vertinimu, šis teisinis reguliavimas byloje nagrinėtu atveju lėmė, kad pareiškėjo prašomos informacijos ribos, jos tikslumo ir išsamumo prasme, yra apibrėžtos minėtų Konstitucijos nuostatų, t. y. valstybės įstaigoms tenka pareiga pateikti asmeniui informaciją apie priimto įstatymo laiką, turinį, jį identifikuojančius duomenis bei kokio kompetingo subjekto iniciatyva šis įstatymas buvo priimtas. Pareiškėjo reikalavimas pateikti išsamesnę informaciją – asmenų, atlikusių techninius įstatymo projekto rengimus darbus, duomenis, pripažintas nepagrįstu, nes tokios informacijos pobūdžio kaupimo bei teikimo galimybės nenumato teisės aktai (žr. 2013 m. spalio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1303/2013).

7. Pasisakant dėl *pagalbos principo*, įtvirtinto Įstatymo 4 straipsnio 5 punkte, pažymėtina, jog iš 2010 m. birželio 19 d. aiškinamojo rašto „Dėl Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 2, 4, 6, 12 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto“ Nr. XIP-2273 matyti, jog Įstatymo pakeitimais, *inter alia* pagalbos principo įtvirtinimu, buvo siekiama suderinti Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatas su Konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančiais sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkos klausimais (Orhuso konvencijos) nuostatomis, reglamentuojančiomis visuomenės teisės gauti informaciją, valstybės, savivaldybių įstaigų informacijos rinkimą ir platinimą¹⁵. Įstatymo projektu siekiama numatyti visuomenei pagalbą siekiant pasinaudoti galimybe gauti informaciją. Manoma, kad šis principas padės optimaliai rūpintis norinčiais gauti informaciją visuomenės nariais.

15 Dėl visuomenės teisės gauti informaciją aplinkos klausimais rekomenduotina plačiau žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, nagrinėjant bylas aplinkos apsaugos srityje, apibendrinimą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo biuletenis Nr. 28, 2014 m.).

8. Greta informacijos teikimo principų pažymėtina, jog Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme įtvirtinti ir nediskriminavimo reikalavimai, t. y. 5 straipsnyje nustatyta, kad įstatymais ir (ar) kitais teisės aktais gali būti nustatytos skirtingos informacijos teikimo ir panaudojimo sąlygos komerciniams ar nekomerciniams tikslams, tačiau jos neturi diskriminuoti pareiškėjų, naudojančių informaciją tam pačiam tikslui (1 d.). Jei įstaiga savo tvarkomą informaciją naudoja veiklai, kuri nėra susijusi su teisės aktais pavestų funkcijų vykdymu, tai ji šią informaciją teikia sau tokiomis pat sąlygomis kaip ir visiems pareiškėjams (2 d.).

VI.2. Informacijos pateikimo terminai ir reikalavimai

(Įstatymo 14 str., 15 str.)

9. Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 14 straipsnį, reglamentuojantį informacijos pateikimo terminus, informacija pareiškėjui turi būti pateikiama ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo įstaigoje dienos. Jeigu prašoma daug ar sudėtingos informacijos, įstaigos vadovas turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 20 darbo dienų ir apie tai ne vėliau kaip kitą darbo dieną raštu pranešti pareiškėjui, taip pat nurodyti pratęsimo priežastis. Jeigu pareiškėjo buvo paprašyta patikslinti ar papildyti prašymą, tai informacijos pateikimo terminas skaičiuojamas nuo patikslinto ar papildyto prašymo gavimo įstaigoje dienos.

9.1. Pastebėtina, kad įstatyme nustatyto termino praleidimas ne kiekvienu atveju sudaro pagrindą reikalauti iš naujo išnagrinėti pateiktą prašymą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, jog nors, remiantis Įstatymo 14 straipsnio nuostatomis, ir buvo praleistas nustatytas terminas prašomai informacijai pateikti, tačiau tai nesudaro pagrindo įpareigoti iš naujo atsakyti į tą patį prašymą, kadangi prašoma informacija buvo suteikta ir tai padaryta tinkamai. Sprendžiant ginčą turi būti nustatyta ne tik tai, ar atsakymą į tam tikrą pareiškėjo prašymą valstybės ar savivaldybių institucija ar įstaiga pateikė laiku, bet ir tai, ar toks atsakymas iš esmės buvo tinkamas. Jei net ir pavėluotu atsakymu buvo tinkamai ir išsamiai atsakyta į pareiškėjo prašymą, įpareigojimas iš naujo atsakyti į tą patį prašymą būtų netikslingas (žr. 2011 m. spalio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-2971/2011, 2011 m. rugpjūčio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-2906/2011).

9.2. Kitoje administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-2472/2011, atsižvelgusi į tai, jog pareiškėjo prašomos informacijos pateikimo terminas buvo praleistas tik 3 dienomis, pareiškėjo prašoma informacija jam buvo pateikta, teisėjų kolegija darė išvadą, kad toks pažeidimas laikytinas trumpalaikiu ir mažareikšmiu, nepadariusiu įtakos pareiškėjo dvasiniams išgyvenimams, kurie galėtų būti vertinami kaip neturtinės žalos padarymas (žr. 2011 m. birželio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-2472/2011).

10. Iš informacijos pateikimo reikalavimų, kurie reglamentuoti Įstatymo 15 straipsnyje, pažymėtina 1 dalies nuostata, pagal kurią, jei pareiškėjas prašo informacijos, kurios tam tikra dalis priklauso informacijai, nustatyta šio įstatymo 1 straipsnio

3 dalies 1–8 punktuose¹⁶, teikiama tik ta informacijos dalis, kuri nėra nustatyta šio įstatymo 1 straipsnio 3 dalies 1–8 punktuose.

10.1. Pavyzdžiui, LVAT teisėjų kolegija administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014 nustatė, jog dalis pareiškėjo prašomos informacijos pripažinta baudžiamosios bylos duomenimis, todėl tokios informacijos teikimui Įstatymo nuostatos netaikomos (Įstatymo 1 str. 3 d. 7 p.). Tačiau teisėjų kolegija konstatavo, jog atsakovas, nagrinėdamas pareiškėjo prašymą, netaikė Įstatymo 15 straipsnio teiktinai ir neteiktinai, t. y. tai, kuri yra baudžiamosios bylos duomenys, informacijai atskirti, todėl atsakovo sprendimo dalis dėl atsakymo suteikti pareiškėjui informaciją ta apimti, kuri nėra baudžiamosios bylos duomenys, panaikinta ir atsakovas įpareigotas aptartą pareiškėjo prašymo dalį nagrinėti iš naujo (žr. 2014 m. lapkričio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014). Panaši situacija susiklostė ir kitoje administracinėje byloje Nr. A²-295/2007, kurioje buvo nustatyta, kad dalis pareiškėjo prašytos informacijos neteiktina, kaip sudaranti komercinę paslaptį (Įstatymo 1 str. 3 d. 6 p.), tačiau teisėjų kolegija pažymėjo, jog pareiškėjas prašė pateikti ir kitus duomenis, o pirmosios instancijos teismas neišsiaiškino, ar juose taip pat yra informacijos, kuri pagal įstatymų nuostatas neteiktina tretiesiems asmenims. Panaikinus pirmosios instancijos teismo sprendimą, bylą gražinta šiam teismui nagrinėti iš naujo (2007 m. kovo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²-295/2007; taip pat žr. 2012 m. birželio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1612/2012).

11. Pažymėtina, jog Įstatymo 15 straipsnyje yra nustatyti ir kiti reikalavimai informacijos pateikimui. Nors šio straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, jog, jeigu įstaiga tam tikros informacijos rinkimą ir tvarkymą nutraukia dėl to, kad pasikeitė įstaigos funkcijos, ji neprivalo ir toliau teikti tokios informacijos pareiškėjui, tačiau pagal šio straipsnio 3 dalį įstaigos privalo teikti informaciją, turėtą ar gautą iki tam tikro informacijos rinkimo ir tvarkymo nutraukimo, įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytą dokumentų saugojimo laiką, jeigu ji neperduota kitoms įstaigoms, o jeigu informacija perduota kitoms įstaigoms, įstaiga turi persiųsti prašymą šio įstatymo 13 straipsnyje nustatyta tvarka.

16 1 straipsnis. Įstatymo tikslas ir taikymas

3. Šis įstatymas, išskyrus jo 7 straipsnyje nustatytą privačios informacijos teikimą ir viešojo administravimo funkcijų vykdymą, netaikomas:

- 1) informacijai, kurios tvarkymas yra veikla, nesusijusi su valstybės ir savivaldybių institucijoms ar įstaigoms teisės aktais pavestų funkcijų vykdymu, išskyrus informaciją apie valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų darbuotojų darbo užmokestį;
- 2) informacijai, į kurią valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos turi pramoninės nuosavybės teises ar trečiosios šalys turi autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises;
- 3) informacijai, kuria disponuoja Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija, kiti iš valstybės biudžeto išlaikomi transliuotojai;
- 4) informacijai, kuria disponuoja mokyklos, bibliotekos, mokslinių tyrimų įstaigos;
- 5) informacijai, kuria disponuoja muziejai, teatrai ar koncertinės įstaigos, Lietuvos archyvų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigtos įstaigos;
- 6) informacijai, kuri yra įstatymais pripažįstama kaip neteiktina dėl nacionalinio ar visuomenės saugumo, šalies gynybos interesų, statistinių duomenų panaudojimo apribojimo arba kuri sudaro valstybės, tarnybos, komercinę, profesinę, banko paslaptį, kitais įstatymų nustatytais atvejais;
- 7) informacijai, kurios teikimą reglamentuoja kiti įstatymai;
- 8) kai asmuo turi teisės aktų nustatyta tvarka pagrįsti informacijos, kurios jis prašo, panaudojimo tikslą;

VI.3. Informacijos pateikimo forma ir būdas

(Įstatymo 3 str. 2 d., 17 str.)

12. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad įstaigos teikia informaciją pareiškėjams įstaigoje tvarkomais dokumentais, informacijos rinkmenomis arba jų dalimis, pirmenybę teikiant informacijos teikimui internetu ar kitokiomis elektroninėmis priemonėmis. Be to, Informacijos pateikimo forma ir būdas išsamiai reglamentuojami Įstatymo 17 straipsnio nuostatose. Informacija pareiškėjui, atsižvelgiant į jo prašymą, gali būti pateikiama žodžiu, leidžiant susipažinti su dokumentu, pateikiant pažymą, dokumento išrašą ar popierinę dokumento kopiją, elektroninę laikmeną, garso, vaizdo ar garso ir vaizdo įrašą, prieigą prie informacijos rinkmenos. Jei prašyme nenurodyta informacijos pateikimo forma, įstaiga ją pateikia tokia pačia forma kaip gauto prašymo (1 d.). Įstaigos elektroninėmis priemonėmis teikiami pareiškėjui dokumentai prilyginami rašytinės formos dokumentams, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima nustatyti parašo tapatumą (2 d.).

13. LVAT nagrinėtose bylose buvo kilę ginčų dėl Įstatymo 17 straipsnio 3 dalies nuostatos taikymo ir aiškinimo. Pagal šią nuostatą, jeigu privati informacija pareiškėjui siunčiama paštu, ji siunčiama tik registruota pašto siunta.

13.1. Atkreiptinas dėmesys, jog administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-106/2014, kurioje kilo klausimas, ar valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos sprendimai ir kiti raštai, kuriuose buvo ir pareiškėjo asmens duomenys, privalėjo būti siunčiami registruota pašto siunta, teisėjų kolegija nustatė, jog Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas netaikomas, kadangi valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba priėmė sprendimus dėl pareiškėjo prašymų suteikti teisinę pagalbą bei kitus raštus, kuriuos siuntė pareiškėjui, o ne buvo kreipiamasi į instituciją siekiant gauti informaciją. Atsižvelgus į tai, byloje buvo taikytos Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatos ir pripažinta, kad administracinius sprendimus pakanka siųsti uždaru pavidalu (žr. 2014 m. vasario 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-106/2014).

14. Įstatymo 17 straipsnyje reglamentuojama ir informacijos pateikimo kalba. Pagal šio straipsnio 4 dalį informacija teikiama lietuvių kalba. Išimtiniais atvejais, jeigu pareiškėjas sutinka, informacija gali būti teikiama nevalstybine kalba.

14.1. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas, pasisakydamas dėl informacijos pateikimo formos ir kalbos, kaip papildomu teisės aiškinimo šaltiniu, be kita ko, vadovaujasi 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, kuri įgyvendinta Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu. Šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad „Viešojo sektoriaus institucijos leidžia naudotis savo dokumentais bet kuria parengtine forma ar kalba elektroninėmis priemonėmis, jei tik įmanoma ir tikslinga. Tai nereiškia, kad viešojo sektoriaus institucijos privalo kurti ar pritaikyti dokumentus taip, kad jie atitiktų prašymą, ir tai nereiškia, kad jos privalo teikti išrašus iš dokumentų tais atvejais, kai dėl to reikia neproporcingai didelių pastangų, neapsiribojančių paprasta operacija.“ Teisėjų kolegija darė išvadą, jog iš šios teisės normos matyti, kad valstybės ir savivaldybių institucijos yra įpareigojamos informaciją teikti ta forma ir kalba, kuria ši informacija yra parengta institucijoje bei kad jos neprivalo kurti

ar pritaikyti turimos informacijos tokiai formai ar kalbai, kurios pageidauja pareiškėjas (žr. 2013 m. sausio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-484/2013).

14.2. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra konstatavęs, jog Įstatymo 17 straipsnio 4 dalies normoje yra įtvirtinta bendro pobūdžio taisyklė, pagal kurią valstybės ir savivaldybių institucijos informaciją asmenims teikia valstybine – lietuvių kalba, o nevalstybine kalba informacija gali būti teikiama tik išimtiniais atvejais. Kokie tai yra išimtiniai atvejai, įstatyme nenurodyta. Teisėjų kolegija darė išvadą, kad tokiais išimtiniais atvejais, kai asmeniui jo prašymu galėtų būti teikiama informacija nevalstybine kalba, turėtų būti tokios situacijos, kai asmuo negali realiai pasinaudoti gauta informacija valstybine kalba, dėl to, kad neturi galimybės įprasta tvarka išsiversti jam suteiktos informacijos valstybine (lietuvių) kalba į jam suprantamą kalbą, pavyzdžiui, kai yra apribota asmens laisvė, jis yra įkalinamas ir pan., o įstaiga, kurioje jis yra, neteikia tokios paslaugos (žr. 2013 m. sausio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-484/2013, 2014 m. gruodžio 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1628/2014).

14.2.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-484/2013 pareiškėjas ne Lietuvos Respublikos pilietis pateikė paklausimą anglų kalba, į kurią jam buvo atsakyta lietuvių kalba. Šioje byloje nenustačius, jog pareiškėjas ginčijamu laikotarpiu buvo tokioje situacijoje, kuri patvirtintų, kad jis neturėjo realios galimybės įprasta tvarka išsiversti iš atsakovo gautos informacijos, konstatuota, jog jo reikalavimas teikti informaciją nevalstybine kalba yra neatitinkantis teisinio reguliavimo (žr. 2013 m. sausio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-484/2013).

14.2.2. Skirtingai nei minėtu atveju, kitoje administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1628/2014, kurioje pareiškėjas ne Lietuvos Respublikos pilietis siekė, kad jam būtų pateikiami atsakymai į jo skundus jo gimtąja kalba, buvo nustatyta, jog pareiškėjas laikomas Lukiškių tardymo izoliatoriuje-kalėjime. Institucija teismo nutartimi buvo įpareigota pateikti pareiškėjui atsakymus į jo skundus jo gimtąja kalba arba ta kalba, kurią pareiškėjas supranta. Atkreiptinas dėmesys, jog šioje byloje, nustatant, kad pareiškėjas turi suimtojo statusą, vadovautasi ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo bei Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso nuostatomis. Teisėjų kolegija nurodė, jog atsakymas į suimtojo prašymą dėl informacijos pateikimo, taip pat į skundą dėl kalinimo sąlygų turi būti pateikiamas taip, kaip nustatyta Suėmimo vykdymo įstatymo 13 straipsnio 1 dalyje, t. y. suimtojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią suimtasis supranta. Pareiškėjas turėtų iš esmės nurodyti ir įvardinti kalbą, kurią jis supranta. Taip pat atkreiptinas dėmesys, jog pasisakydama dėl informacijos pateikimo formos, teisėjų kolegija atmetė galimybę institucijai rinktis prašomą informaciją, atsakymą į skundą pateikti raštu arba žodžiu (išvertus žodžiu ir apie tai pažymint pačiame sprendime), bei nurodė, jog tokia informacija turi būti pateikiama raštu (žr. 2014 m. gruodžio 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-1628/2014).

15. LVAT taip pat yra nagrinėjęs administracinius ginčus, kuriuose iš institucijų / įstaigų buvo prašoma ne informacijos, o dokumentų, išverstų į lietuvių kalbą. Šiose bylose LVAT laikėsi nuoseklios praktikos, kad institucijos turimiems *dokumentams* nėra taikomas reikalavimas juos pateikti lietuvių kalba. Pirmiausia, remiantis Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 2 straipsnio 1, 2, 4 dalių, 12 straipsnio normų sisteminiu ir lingvistiniu aiškinimu, daryta išvada, kad Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nuostatų tai-

kymo prasme asmeniui kreipiantis į institucijas gali būti teikiama jo prašoma informacija *arba* dokumentai. Konstatuota, jog įstatymo 17 straipsnio 4 dalis imperatyviai reikalauja teikti asmenims informaciją lietuvių kalba, tačiau nereglamentuoja įstaigos turimų dokumentų teikimo pareiškėjams kalbos. Kitaip tariant, reikalavimas pateikti informaciją lietuvių kalba nėra taikytinas įstaigos turimiems dokumentams. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 17 straipsnio 4 dalis negali būti aiškinama plečiamai, kaip įpareigojanti valdžios institucijas jų turimus dokumentus kitomis kalbomis visada teikti pareiškėjams tik lietuvių kalba. Konstatuota, jog pareiškėjams buvo pagrįstai atsisakyta užsienio kalba parengtus dokumentus išversti į lietuvių kalbą ir juos pateikti (žr. 2012 m. sausio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-268/2012, 2013 m. liepos 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-1187/2013, 2013 m. lapkričio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-1158/2013).

VI.4. Atlyginimas už informacijos teikimą

(Įstatymo 8 str.)

16. Atlyginimas už informacijos teikimą reglamentuojamas Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 8 straipsnyje. Jame įtvirtinta, kad įstaigos teikia informaciją neatlygintinai, išskyrus atvejus, kai už informacijos teikimą imama arba valstybės rinkliava, arba įstatymų numatytas atlyginimas (1 d.). Atlyginimas už informacijos teikimą neturi viršyti informacijos parengimo ir teikimo išlaidų kartu su pagrįsta investicijų grąža (2 d.). Įstaiga savo interneto svetainėje skelbia vadovaujantis įstatymais ir kitais teisės aktais nustatytas informacijos teikimo ir panaudojimo sąlygas, nurodo valstybės rinkliavų dydį arba atlyginimo už informacijos teikimą dydį, kai informacija teikiama atlygintinai (3 d.). Pareiškėjo pageidavimu įstaigos nurodo valstybės rinkliavos arba atlyginimo už informacijos teikimą apskaičiavimo pagrindimą (4 d.).

17. LVAT nagrinėtoje administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1447/2011 ginčas kilo dėl atsakovo policijos komisariato atsisakymo pateikti pareiškėjui dokumentų nuorašus iš baudžiamųjų bylų iki jis nesusimokės Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymu Nr. 5-V-781 „Dėl policijos įstaigų teikiamų paslaugų įkainių nustatymo“ nustatyto atlygio už dokumentų kopijų darymą. Teisėjų kolegija nurodė, jog iš teisinio reglamentavimo (Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 65, 94, 103, 109, 139, 151, 154, 158, 168, 181, 218, 220, 225, 232, 237, 239, 240, 306, 313, 346, 360, 364, 370, 377, 403, 409, 418, 421, 422, 425, 426, 429, 446, 456, 457, 458 straipsnių ir XXXV skyriaus pavadinimo pakeitimo ir papildymo įstatymo įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 3 str. 1, 3 d.) matyti, kad tik Lietuvos Respublikos Vyriausybei yra suteikta teisė nustatyti byloje nagrinėjamus įkainius bei kad tokia teisė nėra suteikta institucijoms, įgyvendinančioms baudžiamųjų bylų teiseną. Šiuo atveju šioms institucijoms suteikta teisė tik nustatyti ikiteisminio tyrimo įstaigose, prokuratūrose ir teismuose esančių baudžiamųjų bylų ir jose esančių dokumentų kopijų darymo tvarką. LVAT darė išvadą, kad atsakovo nurodytas įkainis neatitiko Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. lapkričio 3 d. nutarimu Nr. 1368 patvirtinto įkainio dydžio, o Lietuvos policijos generalinio komisaro 2005 m. gruodžio 5 d. įsakymas, kuriuo savo sprendimą grindė atsakovas, ginčijamo sprendimo priėmimo metu negaliojo. Teisėjų kolegija sprendė, jog kadangi pareiškėjo

prašymas pateikti baudžiamųjų bylų dokumentų nuorašus yra sąlygotas išankstinio šių paslaugų apmokėjimo, todėl atsakovas įpareigotinas iš naujo nustatyta tvarka apskaičiuoti šių išlaidų galutinę sumą bei sudaryti galimybę pareiškėjui jas nustatyta tvarka apmokeėti (žr. 2011 m. gegužės 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴³⁸-1447/2011).

VI.5. Atsisakymas teikti informaciją

(Įstatymo 3 str. 1 d., 16 str., 18 str. 4 d.)

18. Pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 3 straipsnio 1 dalį įstaigos privalo teikti pareiškėjams informaciją. Atsisakyti suteikti informaciją galima šio įstatymo nustatyta tvarka. Primenant, jog pirmiau aptartoje Įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas sąrašas atvejų, kada Įstatymo nuostatos netaikomas (plačiau žr. II.2. *Įstatymo taikymo apimtis*), pažymėtina, jog atsisakymo suteikti informaciją tvarka nustatyta Įstatymo 16 straipsnyje, kurio 1 dalyje nurodyta, kad prašymas, pateiktas nesilaikant šio įstatymo nustatytų reikalavimų, įstaigos vadovo ar jo įgalioto asmens rašytiniu pavedimu ar rezoliucija gali būti netenkinamas. Pažymėtina, jog tais atvejais, kada nėra Įstatymo 1 straipsnio 3 dalyje įtvirtintų informacijos teikimo apribojimų ar atsisakymo teikti informaciją pagrindų, numatytų Įstatymo 16 straipsnyje, informacija turi būti teikiama. LVAT yra nurodęs, jog nenustačius pagrindų, dėl kurių pagal Įstatymą pareiškėjų prašoma informacija gali būti neteikiama, taip pat nesant duomenų, kad institucija prašomos informacijos neturėtų, informacija turi būti teikiama; į asmenų prašymus pateikiami atsakymai privalo būti konkretūs, aiškūs ir išsamūs (žr. 2008 m. lapkričio 20 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-1698/2008).

19. Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1–5 punktuose nustatytas baigtinis atsisakymo teikti informaciją pagrindų sąrašas (žr. 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015).

20. Pirmiausia, įstaiga gali atsisakyti teikti informaciją, jeigu pagal pareiškėjo prašymą reikėtų sukurti dokumentus ar informacijos rinkmenas ir tai būtų susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis (Įstatymo 16 str. 2 d. 1 p.). Kartu pažymėtina, jog Įstatymo 18 straipsnio 4 dalyje yra įtvirtinta nuostata, kad įstaigos neprivalo kurti dokumentų ar informacijos rinkmenų pagal pareiškėjų prašymus, jeigu tai susiję su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis.

20.1. 2003 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, įgyvendintos Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu, 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad viešojo sektoriaus institucijos leidžia naudotis savo dokumentais bet kuria parengtine forma ar kalba elektroninėmis priemonėmis, jei tik įmanoma ir tikslinga; *tai nereiškia, kad viešojo sektoriaus institucijos privalo kurti ar pritaikyti dokumentus taip, kad jie atitiktų prašymą, ir tai nereiškia, kad jos privalo teikti išrašus iš dokumentų tais atvejais, kai dėl to reikia neproporcingai didelių pastangų, neapsiribojančių paprasta operacija.* 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/37/ES, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/98/EB dėl viešojo sektoriaus informacijos pakartotinio naudojimo, nuostatomis buvo pakeista minėta Direktyvos 2003/98/EB 5 straipsnio 1 dalis, be kita ko, ją išskiriant į 1 ir 2 dalis. Po pakeitimo ši nuostata suformuluota taip: „1. Viešojo sektoriaus institucijos leidžia naudotis savo dokumentais bet kuriuo pareng-

tiniu formatu ar kalba ir, jei tik įmanoma ir tinkama, atviruoju formatu ir elektroniniu formatu kartu su jų metaduomenimis. Tiek dokumentų, tiek metaduomenų formatas turėtų, kiek įmanoma, atitikti atviruosius oficialiuosius standartus. 2. 1 dalies nuostatos *ne-reiškia, kad viešojo sektoriaus institucijos privalo rengti ar pritaikyti dokumentus ar teikti išrašus iš dokumentų, kad jie atitiktų tos dalies nuostatas, kai dėl to reikia neproporcingai didelių pastangų, neapsiribojančių paprasta operacija*“.

20.2. LVAT yra išaiškinęs, kad atitinkamos institucijos ar įstaigos teisė atsisakyti suteikti informaciją Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punkto ir 18 straipsnio 4 dalies pagrindais sietina su tam tikrų aplinkybių egzistavimu – turi kilti būtinybė, įgyvendinant pareiškėjo prašymą, kurti dokumentus ar informacijos laikmenas (1) ir toks kūrimas turi būti susijęs su neproporcingai didelėmis darbo ir laiko sąnaudomis (2). Siekiant pasinaudoti Įstatymo nustatyta galimybe atsisakyti suteikti prašomą informaciją minėtu pagrindu, turi egzistuoti abi nurodytos aplinkybės. LVAT taip pat nurodė, kad atsakovui remiantis Įstatyme įtvirtinta išimtimi, pagal kurią besikreipiančiam asmeniui gali būti nesuteikta jo prašoma informacija, būtent atsakovas turi pateikti įrodymus, kad buvo pagrindas taikyti tokią išimtį. Minėtų įrodymų nepateikus, bylos medžiagai nepatvirtinant galimybės taikyti Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytą išimtį, tokios išimties pritaikymas negali būti vertinamas kaip pagrįstas ir teisėtas. Priešingas teisės normų ir atitinkamai atsakovo pareigos suteikti informaciją aiškinimas, teisėjų kolegijos vertinimu, nepagrįstai perkeltų įrodinėjimo našta asmeniui, prašančiam valstybės įstaigą suteikti jam informaciją, bei pažeistų pareiškėjo konstitucinę teisę gauti su juo susijusią informaciją iš valstybės įstaigų. Administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-419/2010 nustačius, kad atsakovas nepateikė įrodymų, jog, siekiant įvykdyti pareiškėjo prašymą, turėtų būti sukurti dokumentai ar informacijos laikmenos (Įstatymo 16 str. 2 d. 1 p.), taip pat nepateikta jokių įrodymų, kad, net ir tuo atveju, jeigu, vykdant pareiškėjo prašymą, tokie dokumentai turėtų būti sukurti, tokie atsakovo veiksmai pareikalautų neproporcingai didelių darbo ir laiko sąnaudų, konstatuota, jog atsakovas nepagrįstai atsisakė suteikti pareiškėjui jo prašomą informaciją, vadovaudamasis Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punktu (žr. 2010 m. kovo 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-419/2010; taip pat žr. 2015 m. gegužės 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1012-442/2015). Pažymėtina, kad analogiškai dėl įrodinėjimo naštos pasisakyta ir administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-485/2010, kurioje konstatuota, jog našta pagrįsti, kad prašoma pateikti informacija yra neatskleistina, tenka institucijai, kuri atsisako pateikti prašomą informaciją, teigdama, kad ji yra komercinė paslaptis (žr. 2010 m. rugpjūčio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-485/2010).

20.3. Atsisakymo leisti susipažinti su dokumentu motyvuojant tuo, kad dokumentas neegzistuoja arba atitinkama institucija jo neturi ir jo sukūrimas pareikalautų neproporcingai didelių sąnaudų, klausimu, kaip papildomas aiškinimo šaltinis, paminėtini ir Teisingumo Teismo ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos pavyzdžiai:

20.3.1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2014 spalio 2 d. sprendime byloje **Guido Strack prieš Europos Komisiją**, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, suformuluoti išaiškinimai. Teismas pažymėjo, kad Reglamente Nr. 1049/2001¹⁷ nenumatyta galimybė nu-

17 Kaip minėta, Reglamentas Nr. 1049/2001 nustato tik EB sutarties 255 straipsnyje numatytos teisės susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais principus, sąlygas bei visuomenės ar privačių interesų sąlygojamus apribojimus (1 straipsnio a punktas). Šiuo reglamentu nesiekama keisti nacionalinių teisės aktų, reglamentuojančių galimybę susipažinti su dokumentais (preambulės 15 paragrafas).

krypti nuo jo 7 ir 8 straipsniuose numatytų terminų, nes šie terminai yra labai svarbūs vykstant susipažinimo su atitinkamų institucijų dokumentais procedūrai, kurios tikslas – leisti greitai ir supaprastintai išnagrinėti paraiškas susipažinti su tokiais dokumentais. Šiuo klausimu pasakyta, kad tuo atveju, kai paraiška susijusi su labai ilgu dokumentu arba dideliu dokumentų skaičiumi, šio reglamento 8 straipsnio 1 dalyje numatytą terminą išimties tvarka leidžiama pratęsti *penkiolika* darbo dienų. Nors tokiu atveju pagal minėto reglamento 6 straipsnio 3 dalį atitinkamai institucijai leidžiama tartis su paraiška susipažinti su jos turimais dokumentais pateikusiu asmeniu ir ieškoti teisingo sprendimo, šis sprendimas gali būti susijęs tik su prašomų dokumentų turiniu ar jų skaičiumi. Taigi, kad būtų apsaugotas gero administravimo interesas, išimtinėmis aplinkybėmis institucija gali neleisti susipažinti su tam tikrais dokumentais motyvuodama tuo, kad su jų atskleidimu susijęs darbo krūvis būtų neproporcingas, palyginti su tikslais, kurių siekiama teikiant paraišką susipažinti su šiais dokumentais. Tačiau remiantis proporcingumo principu negalima pakeisti Reglamente Nr. 1049/2001 numatytų terminų, nes taip būtų sukurta teisinio nesaugumo situacija (žr. 25, 26, 28 punktus). Pagal Reglamentu Nr. 1049/2001 sukurtą sistemą dokumento, su kuriuo prašoma leisti susipažinti, nebuvimas arba tai, kad atitinkama institucija to dokumento neturi, nereiškia, kad minėtas reglamentas netaikytinas. Kadangi pagal Reglamento Nr. 1049/2001 8 straipsnio 1 ir 3 dalis bet kokią atsakymą leisti susipažinti su administracijai nurodytais dokumentais galima ginčyti teisme, kad ir kokia būtų to atsakymo priežastis, suinteresuotųjų asmenų teisei pareikšti ieškinį neturi įtakos tai, ar atsakymas leisti susipažinti su dokumentais grindžiamas viena iš minėto reglamento 4 straipsnyje nurodytų priežasčių, ar tuo, kad prašomas dokumentas neegzistuoja. Dėl bet kokio kito sprendimo taptų neįmanoma sprendimo atsisakyti leisti susipažinti su institucijų dokumentais pagrįstumo kontrolė, kurią turi vykdyti Sąjungos teismas, nes, norint išvengti teisminės kontrolės, atitinkamai institucijai pakaktų tvirtinti, kad dokumentas neegzistuoja. Priešingai, atitinkama institucija turi atsakyti paraišką pateikusiam asmeniui ir prireikus savo atsakymą leisti susipažinti su dokumentais pagrįsti teisme. Tačiau nei Reglamento Nr. 1049/2001 11 straipsniu, nei šio reglamento 6 straipsnio 2 dalyje numatyta pareiga teikti pagalbą institucijos negalima įpareigoti parengti dokumentą, kurio jos paprašyta, bet kuris neegzistuoja (žr. 39–42, 46 punktus).

20.3.2. 2013 m. lapkričio 28 d. sprendime byloje *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes prieš Austriją* (pareiškimo Nr. 39534/07) EŽTT sprendė dėl vietinės valdžios institucijos atsakymo pateikti savo sprendimų kopijas asociacijai, norinčiai studijuoti nuosavybės į žemės ūkio ir miškų žemę perdavimo poveikį. Pareiškėjas buvo įregistruotas kaip asociacija, kurios tikslai buvo tyrinėti žemės ūkio paskirties ir miško žemės nuosavybės teisių perdavimo įtaką visuomenei ir pateikti nuomonę dėl susijusių teisės aktų projektų. Dėl to 2005 m. balandį jis paprašė Tirolio nekilnojamojo turto sandorių komisijos (toliau – ir Komisija) suteikti jam visų sprendimų, kuriuos ji yra priėmusi nuo metų pradžios, kopijas. Jis sutiko, kad detalės apie sandorių šalis ir kita jautri informacija gali būti ištrinta ir pasiūlė atlyginti susijusias išlaidas. Komisija atsisakė, motyvuodama laiko ir personalo trūkumu. Nacionaliniai teismai pripažino tokį sprendimą teisėtu.

Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo, kad atsakymas suteikti asociacijai, kuri užsiėmė teisėtu informacijos rinkimu dėl viešojo intereso, prieigą prie Komisijos

sprendimų, prilygo jos teisės gauti ir skleisti informaciją pagal Konvencijos 10 straipsnį ribojimui. Šis ribojimas buvo atliktas pagal įstatymą, siekė teisėto tikslo saugoti kitų asmenų teises. Teismas nubrėžė paralelę su savo praktika, susijusia su žiniasklaidos laisve, nurodydamas, kad reikėjo paties kruopščiausio nagrinėjimo tais atvejais, kai valstybės institucijos, turinčios informacijos monopolį, riboja socialinio sarginio šuns funkcijos įgyvendinimą. Taigi, nors EŽTT nesutiko su asociacijos argumentu, kad pagal Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką egzistavo bendra pareiga publikuoti visus sprendimus elektroninėje duomenų bazėje ar pateikti nuasmenintas popierines kopijas to paprašius, jis vis dėlto turėjo išnagrinėti, ar priežastys, nurodytos vietinių institucijų, dėl kurių buvo atsisakyta tenkinti asociacijos prašymą, buvo „susijusios ir pakankamos“ konkrečiomis šio atvejo aplinkybėmis. Tiesa, kad, priešingai situacijai *Társaság a Szabadságjogokért prieš Vengriją* byloje, informacijos prašymas šiuo atveju buvo susijęs ne su konkrečiu dokumentu, bet su daugybe sprendimų, priimtų per tam tikrą laikotarpį. Be to, būtinumas nuasmeninti sprendimus ir nusiųsti kopijas asociacijai būtų pareikalavęs didelių resursų. Vis dėlto asociacija sutiko, kad asmens duomenys turėjo būti ištrinti iš sprendimų ir pasisiūlė padengti dokumentų kopijų paruošimo ir persiuntimo išlaidas. Be to, stebino tai, kad nei vienas iš Komisijos – valstybės institucijos, atsakingos už ginčų dėl „civilinių teisių“ sprendimą – nutarimų nebuvo paskelbti nei elektroniniu, nei kitu būdu. Dėl tos priežasties, didžioji dalis sunkumų, kuriais rėmėsi Komisija, buvo jos pačios sukurti, kadangi ji pasirinko neviešinti savo sprendimų. Tad priežastys, kuriomis rėmėsi nacionalinės institucijos, atsisakydamos tenkinti asociacijos prašymą suteikti prieigą prie Komisijos sprendimų, buvo „susijusios“, tačiau ne „pakankamos“. Teismas pažymėjo, kad ne jam buvo nustatyti, kaip Komisija turėjo suteikti asociacijai prieigą prie savo sprendimų, tačiau visiškas atsisakymas suteikti prieigą prie bet kurio jos sprendimo buvo neproporcingas ir negalėjo būti laikomas būtinu demokratinėje visuomenėje. Konstatuotas Konvencijos 10 straipsnio pažeidimas (žr. 2013 m. lapkričio 28 d. sprendimą byloje *Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung eines wirtschaftlich gesunden land- und forstwirtschaftlichen Grundbesitzes prieš Austriją* (pareiškimo Nr. 39534/07)).

20.4. Kalbant apie papildomų valstybės ar savivaldybės resursų naudojimą suinteresuotiems asmenims teikiant informaciją, aptartina ir situacija, kai pareiškėjai pageidauja gauti informaciją ne lietuvių kalba. LVAT yra ne kartą konstatavęs, kad pareiškėjo prašymas pateikti jam institucijos turimų dokumentų vertimus reikštų valstybės institucijoms pareigą paruoštus dokumentus papildomai versti į kitą kalbą, o Įstatymas šiuo atveju suteikia teisę įstaigoms atsisakyti teikti informaciją Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punkto pagrindu (žr. 2012 m. sausio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-268/2012, 2013 m. liepos 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴⁴-1187/2013). Teisėjų kolegija administracinėje byloje **Nr. A⁶⁰²-1158/2013** išsamiai pasisakė, jog atsižvelgiant į tai, kad dalis įstaigos turimų dokumentų gali būti surašyti nevalstybine kalba ir įstaigai neturint šių dokumentų rašytinio vertimo į lietuvių kalbą (kaip yra nustatyta kilusio ginčo atveju), akivaizdu, jog įtvirtinus įstatyme reikalavimą teikti pareiškėjams visus įstaigos turimus dokumentus tik valstybine (lietuvių) kalba, įstaiga susidurtų su šių dokumentų vertimo problema, o toks reikalavimas tam tikrais atvejais dėl verstinų dokumentų specifikos ar (ir) apimties, finansinių, žmogiškųjų ir pan. išteklių įstaigoje stokos

arba dėl kitų priežasčių būtų sunkiai įgyvendinamas (žr. 2013 m. lapkričio 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-1158/2013).

20.5. Tuo metu administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2703/2011 teisėjų kolegija vertino kitokią situaciją. Byloje konstatuota, jog atsakovas Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 1 punktą turėjo pagrindą atsisakyti suteikti pareiškėjui jo prašomą informaciją (statistinius duomenis apie Vilniaus valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos advokatų veiklą bei su pareiškėju susijusių skundų nagrinėjimą). Pagal šios bylos duomenis minėtas atsisakymas buvo grįstas tuo, kad tokia informacija atsakovo informacinėje sistemoje nebuvo atskirai klasifikuojama ir tokios informacijos pateikimas būtų pareikalavęs neproporcingai didelių laiko ir darbo sąnaudų (žr. 2011 m. balandžio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-2703/2011).

21. Antrasis atsisakymo teikti informaciją pagrindas – kai prašymo turinys yra nekonkretus (Įstatymo 16 str. 2 d. 2 p.).

21.1. Pasisakant dėl šio pagrindo, pažymėtina, jog iš LVAT praktikos matyti, kad nustačius, jog pareiškėjas netinkamai (nekonkrečiai ir neaiškiai) suformulavo prašymą suteikti informaciją, institucija ar įstaiga turėtų pasinaudoti Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 12 straipsnio 5 dalies nuostatomis bei pasiūlyti pareiškėjui patikslinti savo prašymą ir jį sukonkretinti, ir tik po to priimti Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 2 punkte įtvirtintą sprendimą (žr., pvz., 2014 m. lapkričio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014, 2014 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013).

21.2. Atsisakymo suteikti informaciją, remiantis minėtu Įstatymo pagrindu, teisėtumas buvo nagrinėjamas administracinėje byloje Nr. A¹¹-893/2007. Šioje byloje pareiškėjas prašė leisti jam susipažinti ir gauti kopijas visų dokumentų ir duomenų, susijusių su pareiškėjo nurodytais paminklais, jų teritorijomis, užstatymo zonomis ir bet kokiais pakeitimais juose; kitas pareiškėjo prašymas buvo pateiktas žodžiu. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad nurodyto turinio ir formos pareiškėjo prašymai akivaizdžiai neatitiko teisės normų reikalavimų, todėl vien dėl šios priežasties pareiškėjo skundžiamas atsakovo atsisakymas teikti informaciją pripažintas pagrįstu (žr. 2007 m. spalio 16 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹¹-893/2007).

21.3. Administracinėje byloje Nr. A⁸-1664/2005 pareiškėjas siekė gauti iš atsakovo tam tikrą informaciją bei dokumentus. Buvo nustatyta, kad pareiškėjas neprašė, jog atsakovas jam pateiktų oficialių dokumentų originalus, ir daryta išvada, kad pareiškėjas prašė pateikti oficialių dokumentų kopijas. Atsakovas atsisakė pateikti pareiškėjui raštu jo prašomų dokumentų kopijas, suteikdamas tik galimybę su jais susipažinti atvykus į atsakovo įstaigą. Atsakovo teigimu, pareiškėjas neįgyvendino savo teisės gauti informaciją, nes nepakluso informacijos turėtojo reikalavimui atvykti susipažinti su medžiaga. Teisėjų kolegija nurodė, jog Teisės gauti informaciją įstatyme įtvirtinta teisė susipažinti su dokumento originalu nereiškia, kad toks asmuo privalo susipažinti su oficialaus dokumento originalu bei kad negali gauti šių dokumentų kopijų raštu iki tol, kol nesusipažins su dokumentų originalais. Konstatuota, kad atsakovo atsisakymas pateikti pareiškėjui raštu jo prašomų dokumentų kopijas, suteikiant tik galimybę su jais susipažinti atvykus į atsakovo įstaigą, yra neatitinkantis teisės aktų reikalavimų ir neteisėtas. Taip pat pažymėta,

kad tais atvejais, kai prašymas suteikti informaciją yra nekonkretus, abstraktaus pobūdžio ir pan., institucija, privalanti suteikti informaciją, turi galimybę papildomai pasitiksinti bei sukonkretinti prašymo dėl informacijos suteikimo turinį (žr. 2005 m. lapkričio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸-1664/2005).

22. Dar vienas atsisakymo teikti informaciją pagrindas – kai tas pats pareiškėjas pakartotinai prašo tos pačios informacijos (Įstatymo 16 str. 2 d. 3 p.) – gali būti iliustruotas administracinės bylos **Nr. A-1012-442/2015** nuostatomis. Byloje nustatė, kad pareiškėjui jo prašoma informacija jau buvo suteikta ir dėl tos pačios informacijos pareiškėjas kreipėsi pakartotinai, pripažinta, jog tokia informacija pareiškėjui neteiktina (2015 m. gegužės 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1012-442/2015, taip pat žr. 2013 m. spalio 30 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1958/2013).

23. Įstatymas nustato teisę neteikti informacijos ir tada, kai prašoma informacija jau buvo viešai paskelbta; tokiu atveju įstaiga per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo įstaigoje dienos nurodo pareiškėjui jos paskelbimo šaltinį (Įstatymo 16 str. 2 d. 4 p.). Vertinant atsisakymą suteikti informacijai šiuo pagrindu esmine aplinkybe teismų praktikoje laikoma reali ir tikra galimybė susipažinti su pageidaujama gauti informacija.

23.1. Administracinėje byloje **Nr. A⁶⁶²-1167/2009** teisėjų kolegija pripažino, jog atsakovas pagrįstai Įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 4 punkto pagrindu atsisakė išduoti pareiškėjai norminio administracinio akto, kuris buvo viešai paskelbtas oficialiame leidinyje „Valstybės žinios“, kopiją (žr. 2009 m. spalio 15 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁶²-1167/2009).

23.2. LVAT, administracinėje byloje **Nr. A-2080-662/2015** nagrinėdamas ginčą dėl to, kad kalinimo įstaiga neišdavė pareiškėjui jo prašomos valgiaraščio kopijos, nustatė, jog pareiškėjas turėjo realią galimybę susipažinti su valgiaraščiais ir jų priedais. Byloje nustatyta, kad valgiaraščiai yra iškabinami nuteistųjų valgykloje, valgiaraščiai ir jų priedai skelbiami Kalėjimų departamento interneto svetainėje, be to, nuteistieji šią informaciją gali gauti pas uždarnosios zonos būrio viršininką arba rasti pataisos namų bibliotekoje (žr. 2015 m. lapkričio 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2080-662/2015).

24. Galiausiai pažymėtinas dar vienas atsisakymo teikti informaciją pagrindas – kai įstaiga tam tikros informacijos rinkimą ir tvarkymą nutraukia pasikeitus įstaigos funkcijoms (Įstatymo 16 str. 2 d. 5 p.). Kol kas Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje nėra spęsta dėl šio punkto taikymo kilusių ginčų.

25. Pagal Įstatymo 16 straipsnio 3 dalies nuostatas, jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją, pareiškėjui išsiunčiamas apie tai pranešimas, kuriame nurodoma atsisakymo priežastis ir šio sprendimo apskundimo tvarka.

25.1. Atsisakymo suteikti informaciją priežastys turi būti aiškios ir konkrečios (žr. 2013 m. vasario 4 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-591/2013). Administracinėje byloje **Nr. A-97-261/2015** teisėjų kolegija iš esmės nurodė, jog institucija, nepateikdama dalies prašomos informacijos, pagal Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 16 straipsnio 3 dalį privalėjo nurodyti atsisakymo pateikti informaciją priežastį ir, vadovaudamasi Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 4 straipsnyje numatytais principais, paaiškinti pareiškėjui, kodėl negali pateikti prašomos informacijos (žr. 2015 m. kovo 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-97-261/2015). Administracinėje byloje **Nr. AS⁸²²-678/2011** buvo konstatuota, jog atsakovas, atsakydamas pareiškėjai,

nenurodė nei atsisakymo teikti prašomą informaciją priežasčių, nei šio atsakymo apskundimo tvarkos. Byloje daryta išvada, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nustatė, jog atsakovas rašte nurodė atsisakymo teikti informaciją priežastį (žr. 2011 m. gruodžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-678/2011).

25.2. Iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos matyti, jog nustatčius, kad institucijos ar įstaigos atsakyme nenurodyta atsisakymo suteikti informaciją priežastis, ji gali būti įpareigojama išnagrinėti pareiškėjo prašymą iš naujo (žr., pvz., 2015 m. kovo 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-97-261/2015). Tačiau LVAT praktikoje ne visais atvejais atsisakymo suteikti informaciją priežasčių nenurodymas pripažįstamas esminiu pažeidimu, sudarančiu pagrindą naikinti ginčijamą raštą (žr., pvz., 2013 m. gegužės 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-825/2013).

26. Įstatymo 16 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad jeigu įstaiga atsisako pateikti informaciją dėl to, kad į prašomą informaciją trečiosios šalys turi autorių, gretutines ar duomenų bazių gamintojų (*sui generis*) teises, nurodomas asmuo, kuriam priklauso autorių, gretutinės ar duomenų bazės gamintojo (*sui generis*) teisės, jeigu tas asmuo žinomas. Pavyzdžiui, iš administracinės bylos Nr. A²⁶¹-1909/2008, kurioje kilo ginčas dėl to, kad Kultūros paveldo departamento teritorinis padalinys atsisakė be autorių sutikimo pateikti pareiškėjui projektų ir fotonuotraukų kopijas, duomenų matyti, jog atsakovas, atsisakydamas pareiškėjui suteikti jo prašomų dokumentų kopijas, nurodė šių kūrinių autorius. Toks veikimas pripažintas tinkamu (žr. 2008 m. lapkričio 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-1909/2008).

27. Atsisakymas teikti informaciją nėra sietinas su asmens suinteresuotumu buvimu. LVAT administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-1400/2013 konstatavo, kad nėra pagrindo teigti, jog informacija neteikiama asmeniui, jei ji nesukuria jam konkrečių teisių ir pareigų. Teisės gauti informaciją įstatyme nėra nurodyti vertinamieji kriterijai, kuriais remiantis informacijos teikėjas turėtų detalizuoti konkrečias teikiamos informacijos pasekmes gavėjui. Teisėjų kolegija pažymėjo, kad Teisės gauti informaciją įstatymas nenustato ribojimo gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kurių pagrindu šios institucijos ar įstaigos vykdo teisės aktais pavestas funkcijas, nepriklausomai nuo to, ar tai yra vidinis darbo dokumentas ir ar jis sukuria informacijos gavėjui teises ir pareigas (žr. 2013 m. liepos 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-1400/2013).

28. Taip pat pažymėtina, jog LVAT yra ne kartą nurodęs, kad atsisakymas suteikti informaciją galimas tik įstatymo, o ne poįstatyminio teisės akto pagrindu (žr., pvz., 2015 m. kovo 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-852-502/2015, 2014 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013, 2014 m. sausio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-333/2014). Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013 buvo konstatuota, jog atsakovas Generalinė prokuratūra negalėjo atsisakymo suteikti informaciją grįžti Generalinio prokuroro 2008 m. sausio 3 d. įsakymu Nr. I-3 patvirtinto Asmenų aptarnavimo Lietuvos Respublikos prokuratūroje tvarkos aprašo nuostatomis (žr. 2014 m. sausio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴⁶-1769/2013).

VII. BYLŲ NAGRINĖJIMO ADMINISTRACINIAME TEISME YPATUMAI

(Įstatymo 19 str., ABT] 3 str. 1 d., 5 str. 1 d., 22 str. 1 d.)

Nagrinėti klausimai	LVAT	Specialioji teisėjų kolegija
<i>Informacijos nesuteikimo ginčijimas teisme</i>	Administracinė byla Nr. A ⁶⁰² -882/2013 Administracinė byla Nr. AS-1300-438/2015 Administracinė byla Nr. AS-976-662/2015	
<i>Informacijos suteikimo ginčijimas teisme</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -1940/2014 Administracinė byla Nr. AS ⁶⁶² -538/2012 Administracinė byla Nr. AS ⁸²² -678/2011	
<i>Prašymo persiuntimo kitai institucijai ginčijimas teisme</i>		
<i>Reikalavimo įpareigoti pateikti informaciją kitam asmeniui Nagrinėjimas teisme</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵⁰² -1940/2014	
<i>Vėlesnis prašomos informacijos pateikimas (bylos nagrinėjimo teisme metu)</i>	Administracinė byla Nr. A ⁵²⁰ -2660/2012 Administracinė byla Nr. A ⁷⁵⁶ -961/2009 Administracinė byla Nr. A ¹⁷ -466/2007	
Teisingumas		
<i>Dėl žalos, policijos pareigūnui atsisakius suteikti informaciją</i>		Byla Nr. T-8/2006
<i>Dėl žalos, teismui atsisakius pateikti bylos kopiją</i>		Byla Nr. T-116/2014
<i>Dėl informacijos apie asociacijos veiklą</i>		Byla Nr. T-60/2013
<i>Dėl teisės gauti informaciją iš sveikatos priežiūros įstaigų</i>		Byla Nr. T-111/2014 Byla Nr. T-86/2006 Byla Nr. T-77/2006
<i>Dėl biudžetinės įstaigos turimos informacijos</i>		Byla Nr. T-79/2009 Byla Nr. T-56/2013 Byla Nr. T-8/2010 Byla Nr. T-31/2011

1. Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 19 straipsnyje nustatyta, jog pareiškėjas turi teisę apskūsti įstaigos veiksmus įstatymų nustatyta tvarka. Pažymėtina, jog nei šioje nuostatoje, nei visame Įstatyme nėra išsamiai įvardyti nei konkretūs įstaigos veiksmai, kuriuos pareiškėjas turi teisę apskūsti, nei nėra detalizuota tokių veiksmų apskundimo tvarka.

2. Pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą (toliau – ir **ABTĮ**), administraciniai teismai sprendžia administracines bylas dėl ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, kurie atsiranda *inter alia* valstybės institucijoms atliekant viešąjį administravimą, ir nesprendžia bylų dėl ginčų, kylančių iš kitokių, ne administracinių, teisinių santykių (**ABTĮ** 3 str. 1 d.). Pabrėžtina, kad suinteresuotų asmenų kreipimaisi administraciniuose teismuose nagrinėjami tik tada, kai tarp šalių yra kilęs ginčas. Nesant atsakovo atsakymo atlikti pareiškėjo pageidaujamus veiksmus, nėra galimas ir tokio reikalavimo nagrinėjimas teisme, nes iš esmės nėra ginčo, tuo tarpu **ABTĮ** 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad administracinis teismas sprendžia ginčus dėl teisės viešojo administravimo srityje. Viešojo administravimo srityje priimami įvairaus pobūdžio aktai, tačiau ne visų jų teisėtumas ir pagrįstumas gali būti tikrinimas administraciniuose teismuose. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas ne kartą yra konstatavęs, kad **ABTĮ** 5 straipsnio 1 dalies bei 22 straipsnio 1 dalies nuostatų, reguliuojančių kreipimąsi į administracinį teismą, sisteminis vertinimas leidžia teigti, kad į administracinį teismą asmuo turi teisę kreiptis tik dėl jam teisinės pasekmės sukeliančių individualių teisės aktų, priimtų viešojo administravimo srityje. Iš nusistovėjusios LVAT praktikos matyti, kad administraciniai aktai, dėl kurių galima pateikti skundą, pagal **ATBĮ** 5 straipsnio 3 dalies 1 punktą ir 22 straipsnio 1 dalį yra visi viešojo administravimo subjektų priimti teisės aktai, nepaisant tų aktų formos, taip pat veiksmai (neveikimas), sukeltys asmeniui teisinės pasekmės, t. y. darantys įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams. Remiantis šiomis teisės normomis, administraciniams teismams priskirta nagrinėti administracines bylas dėl viešojo administravimo subjektų priimtų teisės aktų, taip pat veiksmų (neveikimo), darančių įtaką asmenų teisėms ar įstatymų saugomiems interesams, teisėtumo (2012 m. rugsėjo 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-538/2012).

3. Iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos matyti, jog administraciniai teismai sprendžia bylas dėl viešojo administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų, kuriais gali būti pažeidžiamos asmenų Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme įtvirtintos teisės.

4. Abejonių nekyla dėl to, kad institucijų / įstaigų raštai, kuriais atsakoma suteikti pareiškėjams informaciją, yra nagrinėtini administraciniuose teismuose. Pareiškėjas, manydamas, kad atsisakymas pažeidžia jo teises ir teisėtus interesus, turi teisę prašyti teismą spręsti šį ginčą, be kita ko, įpareigoti atsakovą atlikti veiksmus, kurie įstatymų priskirti jo, kaip viešojo administravimo subjekto, kompetencijai (žr., pvz., 2015 m. spalio 28 d. nutartį administracinėje byloje AS-1300-438/2015, 2015 m. liepos 1 d. nutartį administracinėje byloje AS-976-662/2015, 2015 m. birželio 5 d. nutartį administracinėje byloje AS-927-438/2015, 2015 m. sausio 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS-118-756/2015, 2014 m. lapkričio 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁰²-1156/2014, 2014 m. rugsėjo 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁵⁰²-880/2014, 2014 m. rugsėjo 10 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-1041/2014, 2014 m. birželio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸⁵⁸-464/2014, 2013 m. gruodžio 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁴⁹²-845/2013, 2013 m. birželio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁰²-882/2013, 2012 m. rugsėjo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁵⁰²-537/2012, 2011 m. gruodžio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-3594/2011, kt.).

Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-882/2013 teisėjų kolegija nurodė, jog institucijos atsakymas, kuriuo ji atsisakė pateikti pareiškėjo siektą gauti informaciją, buvo ne informacinio pobūdžio, bet akivaizdžiai neigiamai veikė pareiškėjo teisinį statusą – jis negavo prašytos informacijos, todėl teigti, jog jokių pasekmių tai pareiškėjui nesukėlė, nėra tikslu. Priešingai – nuspręsta, jog toks atsakovo atsisakymas suteikti pareiškėjui informaciją pateko į teisminės kontrolės ribas (ABTĮ 3 str.), juo labiau, jog viešojo administravimo subjektų vykdomas informacijos teikimas yra reglamentuojamas Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo ir Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, todėl turėjo būti nagrinėtinas teisme iš esmės (žr. 2013 m. birželio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁶⁰²-882/2013).

5. Tais atvejais, kai pareiškėjui neatsisakoma suteikti informacijos, t. y. kai ji yra suteikiama, tačiau pareiškėjo netenkina gautos informacijos išsamumas ir jis siekia tokį institucijos / įstaigos atsakymą ginčyti teisme, LVAT praktikoje pripažįstama, jog toks institucijos / įstaigos raštas, patenka į administracinių teismų kompetencijos sritį (ABTĮ 3 str. 1 d.); toks raštas nelaikytinas informacinio pobūdžio raštu, nesukuriantį pareiškėjui jokių teisinių pasekmių ir negalinčiu būti administracinės bylos nagrinėjimo dalyku (žr., pvz., 2014 m. lapkričio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014, 2012 m. rugsėjo 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-538/2012, 2007 m. spalio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS¹⁴-452/2007, kt.). LVAT yra nurodęs, jog tokiais atvejais skundžiamo atsakymo teisėtumas ir pagrįstumas iš esmės vertintinas suteiktos informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo ir objektyvumo aspektais (Įstatymo 4 str.) (2012 m. rugsėjo 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS⁶⁶²-538/2012). Institucijos raštas, kuriuo iš dalies buvo suteikta informacija ir iš dalies buvo atsisakyta teikti informaciją, taip pat pripažintas tinkamu administracinės bylos nagrinėjimo dalyku (žr. 2011 m. gruodžio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-678/2011).

5.1. Kita vertus, kai nekyla abejonų dėl iš institucijos gauto rašto išsamumo, tokie raštai administracinių teismų praktikoje pripažįstami nesukeliantys pareiškėjui teisinių pasekmių. Administracinėje byloje Nr. A-1352-858/2015 teisėjų kolegija, nustatčiusi, jog pareiškėja jai pateikto atsakymo neginčijo tuo aspektu, kad jai buvo pateikta neišsami informacija ar kitu aspektu buvo pažeisti jos teikimą reglamentuojantys teisės aktai, sprendė, jog ginčijamas raštas pats savaime kokių nors teisinių pasekmių pareiškėjai nesukelia. Atkreiptinas dėmesys, jog šioje byloje teisėjų kolegija nustatė, kad pareiškėja skunde iš esmės nekėlė klausimo dėl rašte išdėstytų aplinkybių, susijusių su nuosavybės teisių atkūrimu, neteisėtumo, nepagrįstumo, o iš esmės nesutiko su paties nuosavybės teisių atkūrimo sprendimo nepriėmimu ir šių veiksmų vilkinimu (žr. 2015 m. spalio 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1352-858/2015).

5.2. Panašiai administracinių teismų praktikoje vertinami atvejai, kai pareiškėjas nebuvo kreipęsis į instituciją, siekdamas gauti tam tikrą informaciją. Administracinėje byloje Nr. AS⁵⁵⁶-580/2013 taip pat daryta išvada, jog atsakovo raštas nesukelia pareiškėjui jokių teisinių pasekmių, tačiau šioje byloje buvo nustatyta, kad ginčijamas raštas nebuvo atsakymas į kurį nors pareiškėjo prašymą, t. y. juo nebuvo atsisakyta pareiškėjui pateikti informaciją pagal konkretų pareiškėjo prašymą (žr. 2013 m. liepos 3 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁵⁵⁶-580/2013).

6. Dėl rašto, kuriuo institucija persiunčia prašymą nagrinėti kitai institucijai, apskundimo administraciniam teismui kiekvienu atveju sprendžiama atsižvelgus į individualias bylos aplinkybes.

6.1. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2025/2013 teisėjų kolegija sprendė, jog institucijos raštas, kuriuo pareiškėjo prašymas persiustas nagrinėti kitai institucijai, apie tai informuojant pareiškėją (pareiškėjas ginčijo tokį persiuntimą kaip neteisėtą), pareiškėjui jokių pasekmių nesukėlė, jam nebuvo nustatyti įpareigojimai ar draudimai. Šiuo raštu viešojo administravimo procedūra nebuvo baigta. Konstatuota, kad toks raštas negali būti bylos nagrinėjimo dalyku, o byla, kurioje ginčijamas toks dokumentas, nenagrinėtina teismų (žr. 2014 m. sausio 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁵-2025/2013).

6.2. Tuo metu administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-724/2012, kurioje taip pat kilo klausimas, ar raštas, kuriuo pareiškėjas informuotas, kad jo prašymas pagal kompetenciją persiustas kitam subjektui, nagrinėtinas teisme, buvo įvertintos išskirtinės bylos aplinkybės. Atkreiptinas dėmesys, kad teisėjų kolegijai kilo rimtų abejonių, ar subjektas, kuriam persiustas pareiškėjo prašymas, yra tinkamas (prašymas persiustas AB „Lietuvos energija“). Taigi šioje byloje teisėjų kolegija nurodė, jog negalėtų susidaryti tokia situacija, kai pareiškėjas neturėtų teisės skusti minėto atsakovo veikimo (neveikimo), kuris galbūt prieštarauja Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybės institucijų ir įstaigų įstatymo ir Viešojo administravimo įstatymo nuostatomis ir galbūt pažeidžia pareiškėjo teises, nustatytas minėtuose teisės aktuose (žr. 2012 m. spalio 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-724/2012).

7. Taip pat pažymėtina, jog pagal LVAT praktiką teismas sprendžia ginčus tik dėl informacijos teikimo pačiam prašančiam asmeniui. Asmens skundo reikalavimas įpareigoti atsakovą pateikti informaciją kitam subjektui nenagrinėtinas administraciniame teisme. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014 ginčas kilo *inter alia* dėl policijos komisariato atsisakymo baudžiamąją bylą nagrinėjančiam teismui pateikti pareiškėjo prašomus dokumentus ir medžiagą. Dėl šio pareiškėjo prašymo teisėjų kolegija nurodė, jog administracinis teismas neturi įgaliojimų veikti baudžiamajame procese bei spręsti kokius nors su šiuo procesu susijusius klausimus (ABTĮ 3 str. 1 d., 15 ir 16 str.), administracinis teismas nesprendžia dėl atsisakymo suteikti informaciją (duomenis) baudžiamąją bylą nagrinėjančiam teismui pagrįstumo, be to, administracinio teismo kompetencijai nėra priskirta įpareigoti atsakovą tokią informaciją pateikti. Teisėjų kolegija sprendė, jog buvo pagrindas nutraukti administracinės bylos dalį dėl policijos komisariato atsisakymo pateikti teismui pareiškėjo prašomus duomenis, susijusius su baudžiamąją byla. Teisėjų kolegija iš esmės išnagrinėjo tik pareiškėjo skundo dalį dėl atsakovo atsisakymo suteikti informaciją pačiam pareiškėjui (žr. 2014 m. lapkričio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-1940/2014).

8. Kalbant apie teisminės patikros apimtį, pažymėtina administracinė byla Nr. A-97-261/2015. Šioje byloje teisėjų kolegija, nustačiusi, kad atsakovas pateikė ne visą informaciją, konstatavo, jog bylos nagrinėjimo metu atsakovo teikiami paaiškinimai negali papildyti atsakymų turinio, o gali tik paaiškinti aplinkybes, kurios nurodytos atsakymuose, nes yra vertinamas faktas, ar į pareiškėjo prašymus buvo tinkamai atsakyta iki teisminio ginčo, o ne teismo nagrinėjimo metu teikiamais paaiškinimais. Yra reikšmingi tokie paaiškinimai, kuriais grindžiamas informacijos, nurodytos atsakymuose, pagrįstumas, tačiau negali būti teikiama nauja informacija, kurios nėra atsakovo atsakymuose į prašymus (žr. 2015 m. kovo 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-97-261/2015).

8.1. Iš LVAT praktikos matyti, jog vėlesnis prašomos informacijos pateikimas (bylos nagrinėjimo teisme metu) sudaro pagrindą atmesti pareiškėjo skundą dėl informacijos pateikimo (žr. 2012 m. rugsėjo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2660/2012, 2009 m. lapkričio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-961/2009, 2007 m. rugsėjo 28 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁷-466/2007). Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2660/2012 konstatuota, kad atsakovas nepagrįstai atsisakė suteikti pareiškėjams informaciją, tačiau nustačius, jog vėlesniu raštu informacija buvo pateikta, daryta išvada, kad pareiškėjų reikalavimas įvykdytas ir kad buvo pagrindas atmesti pareiškėjų skundo dalį dėl reikalavimo panaikinti atsakovo atsakymą (žr. 2012 m. rugsėjo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-2660/2012).

Su bylų teisingumu susiję aspektai

9. Pagal Administracinių bylų teisenos įstatymą, administraciniai teismai sprendžia viešojo administravimo srities ginčus, t. y. ginčus, kylančius iš administracinių teisiinių santykių, kurie atsiranda *inter alia* valstybės institucijoms atliekant viešąjį administravimą, ir nesprendžia bylų dėl ginčų, kylančių iš kitokių, ne administracinių, teisiinių santykių (ABTĮ 3 str. 1 d.).

10. Specialioji teisėjų kolegija ginčams dėl teisingumo tarp bendrosios kompetencijos ir administracinio teismo spręsti (toliau – ir **Specialioji teisėjų kolegija**) nagrinėjo ne vieną rūšinio teisingumo klausimą, sprendama dėl įvairių subjektų atsakymo suteikti pareiškėjų prašomą informaciją. Pastebėtina, kad pagrindinis kriterijus, pagal kurį yra atribojama bendrosios kompetencijos teismo ir administracinio teismo kompetencija, yra teisiinių santykių, iš kurių kyla ginčas, prigimtis ir pobūdis:

10.1. Antai teisingumo byloje Nr. T-8/2006 ginčas dėl turtinės ir neturtinės žalos, kuri atsirado dėl neteisėtų policijos pareigūnų veiksmų, atsakius ieškovei išduoti pareiškimo nuorašą, nustatytų įsiteisėjusių teismo sprendimu civilinėje byloje, atlyginimo pripažintas teisingu administraciniam teismui. Specialioji teisėjų kolegija sprendė, jog ieškovės prašoma iš atsakovo priteisti žala, kuri, ieškovės teigimu, jai padaryta atsakovo pareigūno veiksmais, atsakius pateikti informaciją, susijusią su jos asmeniu, pagal ieškinio turinį bei esmę, buvo kildinama būtent iš atsakovo – kaip viešojo administravimo subjekto veiklos viešojo administravimo srityje, bet ne kaip ikiteisminio tyrimo įstaigos pareigūno veiksmų. Daryta išvada, jog aptariamoji byla patenka į ABTĮ 15 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytų ginčų kategoriją, kurie priskirtini nagrinėti administraciniams teismams (2006 m. vasario 10 d. nutartis byloje A. B. prieš Kauno miesto vyriausiąją policijos komisariatą, T-8/2006).

11. Sprendžiant, ar byla teisinga administraciniams teismams, be kita ko, nagrinėjamas ir prašomos suteikti informacijos pobūdis:

11.1. Teisingumo byloje Nr. T-60/2013 pareiškėjas skundu kreipėsi į Vilniaus apygardos administracinį teismą, prašydamas įpareigoti Lietuvos kompozitorių sąjungą pareiškėjui suteikti informaciją, rėmėsi Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymu. Vilniaus apygardos administracinis teismas kreipėsi į Specialiąją teisėjų kolegiją, prašydamas išspręsti bylos rūšinio teisingumo klausimą. Specialioji teisėjų kolegija nustatė, jog Lietuvos kompozitorių sąjunga yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, kurio teisinė forma yra asociacija. Savo veiklą Lietuvos kompozitorių sąjunga grindžia Konstitucija, CK, Lietuvos Respublikos

asociacijų įstatymu, Lietuvos Respublikos meno kūrėjų ir meno kūrėjų organizacijų statuso įstatymu bei kitais teisės aktais. ABTĮ 15 straipsnio 1 dalies 12 punkte nustatyta, kad administraciniam teismui priskiriama nagrinėti bylas, kuomet ginčijama visuomeninių organizacijų, bendrijų, politinių partijų, politinių organizacijų ar asociacijų priimtų bendro pobūdžio aktų teisėtumas. Specialioji teisėjų kolegija pažymėjo, jog pareiškėjas, paduodamas skundą, siekė įgyvendinti savo, kaip Lietuvos kompozitorių sąjungos Tarybos nario, teisę susipažinti su informacija apie asociacijos veiklą. Konstatuota, kad keliamo ginčo nagrinėjimas susijęs su CK, Asociacijų įstatymo normų taikymu, be to, sprendžiant ginčą turės būti vertinamas asociacijos pirmininkės atsisakymo suteikti atitinkamą informaciją pagrįstumas ir teisėtumas. Pažymėta, kad juridinių asmenų organų kompetencija, funkcijos, juridinių asmenų organų sprendimai yra civilinės teisės reguliavimo dalyku (CK 2.81, 2.82 str.), o šioje srityje kylantys ginčai nagrinėtini bendrosios kompetencijos teisme. Nustatyta, jog byloje nėra keliamas jokių reikalavimų dėl Lietuvos kompozitorių sąjungos bendro pobūdžio aktų ir keliamas ginčas nepatenka į ABTĮ 15 straipsnio 1 dalies 12 punkte numatytą ginčų kategoriją. Šiomis aplinkybėmis konstatuota, jog byla teisinga bendrosios kompetencijos teismui (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2013 m. gegužės 21 d. nutartį byloje *F. B. prieš Lietuvos kompozitorių sąjungą*, T-60/2013).

12. Ko gero, daugiausia neaiškumų teismų praktikoje kyla dėl rūšinio teismingumo, sprendžiant dėl pareiškėjų teisės gauti informaciją iš sveikatos priežiūros įstaigų. Specialioji teismingumo kolegija ne kartą yra pažymėjusi, kad šio pobūdžio ginčai nagrinėtini bendrosios kompetencijos teismuose:

12.1. Pareiškėjas ginčijo atsakovo VŠĮ Garliavos pirminės sveikatos priežiūros centro sprendimus ir siekė, kad VŠĮ Garliavos pirminės sveikatos priežiūros centras iš naujo atsakytų į pareiškėjo prašymus ir skundus dėl jo medicininiuose dokumentuose padarytų įrašų apie jo sveikatos būklę panaikinimo, pakeitimo, papildymo, dėl informacijos apie pareiškėjo sveikatos būklę teikimo tretiesiems asmenims, dėl informacijos teikimo pareiškėjui ir kt. Konstatuota, jog ginčas šiuo atveju kyla tarp pareiškėjo kaip paciento ir sveikatos priežiūros įstaigos bei yra susijęs su atsakovo teikiamomis sveikatos priežiūros paslaugomis, kurios yra civilinės teisės reguliavimo dalykas. Atsakovas, atsakydamas į minėtus pareiškėjo prašymus bei skundus, veikė ne viešojo administravimo, bet privatinės teisės reglamentuojamą sveikatos priežiūros paslaugų teikimo teisinių santykių srityje. Todėl keliamas ginčas yra civilinio teisinio pobūdžio ir nagrinėtinas bendrosios kompetencijos teisme (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2014 m. lapkričio 11 d. nutartį byloje *V. J. prieš VŠĮ Garliavos pirminės sveikatos priežiūros centrą*, T-111/2014).

12.2. Specialioji teisėjų kolegija pripažino bylą teisinga bendrosios kompetencijos teismui, kai pareiškėjas skundė atsakovo (viešosios įstaigos, teikiančios asmens sveikatos priežiūros paslaugas) atsisakymą suteikti informaciją apie jo vaiką. Nustatyta, jog pareiškėjas iš esmės siekė įgyvendinti įstatymo suteiktą gyvenančio su vaiku skyrium tėvo teisę gauti informaciją apie vaiką iš gydymo įstaigos. Pareiškėjas reikalavimą kėlė iš šeimos santykių, kurie yra civilinės teisės reglamentavimo dalykas. Be to, atsakovas (viešoji įstaiga, teikianti asmens sveikatos priežiūros paslaugas), atsisakydamas suteikti prašomą informaciją, nevykdė viešojo ar vidaus administravimo funkcijų, apibrėžtų Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1, 3 dalyse bei ABTĮ 2 straipsnio 1, 2 dalyse (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2006 m. lapkričio 8 d. nutartį byloje *M. N. prieš viešąją įstaigą Kauno Šilainių polikliniką*, T-86/2006).

12.3. Teisingumą bendrosios kompetencijos teismui Specialioji teisėjų kolegija pripažino ir byloje, kurioje pareiškėjos reikalavimas buvo kilęs dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo, t. y. informacijos pacientei apie jos sveikatos būklę nesuteikimo. Konstatuota, jog kadangi paslaugų teikimas yra civilinės teisės reguliavimo dalykas ir negali būti laikomas nei viešuoju, nei vidaus administravimu, ginčai, kylantys tarp paciento ir asmens sveikatos priežiūros įstaigos dėl sveikatos priežiūros paslaugų teikimo ar neteikimo, būdami civilinio teisinio pobūdžio, yra teisingi bendrosios kompetencijos teismui (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2006 m. spalio 9 d. nutartį byloje *N. D. prieš VŠĮ Kauno medicinos universiteto klinikas*, T-77/2006).

13. Tai, kad skundžiami biudžetinės įstaigos veiksmai, taip pat nereikia, jog kilęs ginčas nagrinėtinas administraciniuose teismuose. Kaip minėta, administraciniuose teismuose nagrinėtini tik tokie ginčai dėl valstybės ar savivaldybės veiksmų (neveikimo), kurie siejami su viešuoju administravimu (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2009 m. lapkričio 2 d. nutartį byloje *L. Ž. prieš Kupiškio pensionatą*, T-79/2009):

13.1. Byla, kurioje pareiškėjas kreipėsi į Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatoriją su prašymu pateikti informaciją, pripažinta teisinga bendrosios kompetencijos teismui. Specialioji teisėjų kolegija nustatė, jog Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija yra bendrojo lavinimo mokykla, teisinė forma – biudžetinė įstaiga (Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijos nuostatų 4 p., 8 p.). Konservatorijos paskirtis – bendrasis ugdymas, muzikinis ugdymas, meninis ugdymas, neformalus švietimas (Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijos nuostatų 10 p.). Pagrindinė konservatorijos veiklos sritis – švietimas, pagrindinė veiklos rūšis – vidurinis mokymas (Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijos nuostatų 14 p.). Daryta išvada, jog Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijos veikla yra susijusi su viešųjų paslaugų teikimu, o ne viešojo administravimo įgaliojimų vykdymu, todėl Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorija nelaikytina viešojo administravimo subjektu. Be to, nagrinėtu atveju pareiškėjas Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos Klaipėdos miesto profesinių organizacijų susivienijimas ginčijo Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatorijos atsisakymą pateikti informaciją apie pedagogams skirtų valandų tarifikaciją, t. y. duomenis apie mokytojų darbo stažą, išsilavinimą, kvalifikacinę kategoriją, paskirtą darbo krūvį ir kitus duomenis, kurių reikia darbo užmokesčiui apskaičiuoti. Konstatuota, kad ginčas yra kilęs tarp darbuotojų atstovo ir darbdavio bei yra susijęs su darbo teisiniais santykiais, o ginčai, kylantys iš darbo teisinių santykių, yra priskirti nagrinėti bendrosios kompetencijos teismams (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2013 m. gegužės 21 d. nutartį byloje *Lietuvos švietimo darbuotojų profesinės sąjungos Klaipėdos miesto profesinių organizacijų susivienijimas prieš Klaipėdos Stasio Šimkaus konservatoriją*, T-56/2013).

13.2. Analogiškai teisingumo klausimas išspręstas ir byloje, kurioje buvo kreiptasi į Vilniaus Gedimino technikos universitetą dėl informacijos suteikimo. Specialioji teisėjų kolegija nurodė, kad universiteto vykdoma veikla yra susijusi ne su viešojo ar vidaus administravimo įgaliojimų vykdymu, tačiau su viešųjų paslaugų teikimu, todėl universitetas nelaikytinas viešojo administravimo subjektu. Be to, nagrinėtoje byloje atsižvelgta į tą aplinkybę, jog ieškovo keltas ginčas buvo susijęs su atsakovo įsakymu dėl darbo sutarties nutraukimo, taigi su darbo teisiniais santykiais, o ginčai, kylantys iš darbo teisinių santykių, yra priskirti nagrinėti bendrosios kompetencijos teismams. Konstatuota, jog byla nagrinėtina bendrosios kompetencijos teisme (žr. Specialiosios

teisėjų kolegijos 2010 m. vasario 9 d. nutartį byloje *K. S. prieš Vilniaus Gedimino technikos universitetą*, T-8/2010).

13.3. Kitoje byloje buvo sprendžiamas bylos rūšinio teisingumo klausimas, kai kreiptasi į Viešąją įstaigą „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“ (toliau – ir LRT). Ieškovas prašė panaikinti dalį LRT tarybos protokolo, kuriuo įtvirtintas LRT tarybos sprendimas netenkinti ieškovo prašymo dėl informacijos jam pateikimo. Pažymėta, jog LRT taryba yra LRT, viešosios įstaigos, aukščiausiasis valdymo organas (LRT įstatų 5.1 p.), kuriam pavedamos visuotinio susirinkimo funkcijos (LRT įstatų 4.2 p.). Pagal LRT įstatų 6 skyriuje išdėstytas LRT tarybos funkcijas ir atskaitomybę matyti, kad LRT taryba turi plačius įgaliojimus, susijusius su atsakovo veiklos organizavimu ir kontrole. Įvertinus LRT įstatų 2 skyriuje nurodytus LRT veiklos tikslus ir rūšis matyti, kad LRT veiklos tikslai iš tiesų yra susiję su viešuoju interesu – LRT savo veikla siekia tinkamai ir kokybiškai šviesti bei ugdyti visuomenę, savo tikslams pasiekti yra numatytos veiklos rūšys, kurias vykdo LRT (LRT įstatų 2.2 p.). Tačiau atkreiptas dėmesys, kad nors LRT veikla yra susijusi su viešuoju interesu, LRT neturi viešosios valdžios įgaliojimų ir nevykdo viešojo administravimo. Vien ta aplinkybė, kad LRT yra viešoji įstaiga, kuri nuosavybės teise priklauso valstybei, nereiškia, kad jai yra perduotos viešojo administravimo funkcijos. Įvertinus LRT įstatuose nurodytą LRT vykdomą veiklą, daryta išvada, kad LRT nėra viešojo administravimo subjektas, todėl tarp ieškovo ir atsakovo kilęs ginčas turi būti nagrinėjamas bendrosios kompetencijos teisme (žr. Specialiosios teisėjų kolegijos 2011 m. liepos 4 d. nutartį byloje *A. R. prieš Viešąją įstaigą „Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija“*, T-31/2011).
